

ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΥΠ. ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Συμβάσεις κατά παραγγελία στην Ελλάδα

Νέες μορφές συμβάσεων, που αφορούν εργαζομένους σε περιστασιακή ή βραχυχρόνια απασχόληση, καθώς και εργαζομένους με μερική απασχόληση σε εστίαση και ιδιωτική εκπαίδευση, αλλά και εκπαιδευόμενους - μαθητευόμενους σε περιστασιακές εργασίες, θεσμοθετούνται επισήμως και στην Ελλάδα με το σχέδιο νόμου του υπουργείου Εργασίας. **Σελ. 14**

ΑΠΕΙΛΕΙΤΑΙ Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Στη μέγγενη η οικονομία στην Ευρωζώνη

Ο **συνδυασμός** υψηλότερων επιτοκίων και οι πιέσεις για μείωση των κρατικών δαπανών στις χώρες της Ευρωζώνης απειλούν να στραγγαλίσουν την ανάπτυξη, εκτιμούν αναλυτές και οικονομολόγοι του Bloomberg Economics. Ο αντίκτυπος από την αύξηση του κόστους δανεισμού, που ξεκίνησε από την ΕΚΤ, θα κορυφωθεί το 2024, προξενώντας πλήγμα 3,8% στην οικονομία. **Σελ. 8**

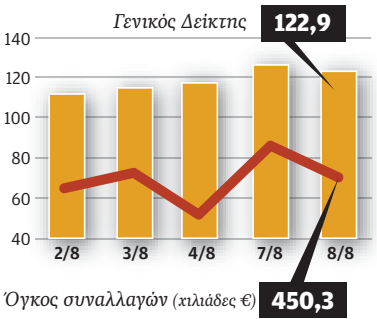

ΡΙΤΣΑΡΝΤ ΘΕΪΛΕΡ

Οφέλη από νέες τεχνολογίες

Τα **οφέλη** της τεχνητής νοημοσύνης υπερβαίνουν τους κινδύνους. Παράδειγμα είναι το GPS. Η εφαρμογή γνωρίζει την κατάσταση της κυκλοφορίας σε πραγματικό χρόνο και μπορεί να κάνει αλλαγές στη διαδρομή εν κινήσει, τονίζει ο νομπελίστας Οικονομικών και καθηγητής Συμπεριφορικής Επιστήμης και Οικονομικών στο Πανεπιστήμιο του Σικάγο, Ρίτσαρντ Θέϊλερ. **Σελ. 11**

Δείκτης & Όγκος του ΧΑΚ

ΕΝΤΟΝΗ ΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΑΞΙΔΙΑ

Ισχυρή η κερδοφορία αεροπορικών εταιρειών

Σημαντικά κέρδη κατέγραψαν φέτος οι διεθνείς αεροπορικές εταιρείες, ενισχυμένες από την έντονη ζήτηση για ταξίδια αναψυχής μετά την πανδημία, αλλά και το Μουντιάλ του 2022, που έδωσε τεράστια ώθηση σε κολοσσούς όπως η Qatar Airways. Παράγοντες της ταξιδιωτικής βιομηχανίας υποστηρίζουν ότι η ανάπτυξη μπορεί να μην έχει συνέχεια. **Σελ. 9**

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Εσοδα 3 δισ. για τρεις συστημικές από τόκους

Εσοδα από τόκους άνω των 3 δισ. ευρώ, έναντι 1,8 δισ. ευρώ το εξάμηνο του 2022, κατέγραψαν οι τρεις συστημικές τράπεζες στην Ελλάδα -Εθνική, Πειραιώς και Eurobank- το πρώτο εξάμηνο του έτους, εκτινάζοντας παράλληλα και την οργανική κερδοφορία σε επίπεδα άνω των 2,5 δισ. ευρώ, έναντι 1,3 δισ. ευρώ το αντίστοιχο περυσινό εξάμηνο. **Σελ. 12**

ΟΓΔΟΗ ΣΤΗΝ Ε.Ε.

Αυξήθηκε η παραγωγή μπίρας στην Ελλάδα

Σε βασικό παραγωγό μπίρας εξελίσσεται η Ελλάδα, παρά το γεγονός ότι δεν διαθέτει την παράδοση άλλων χωρών. Το 2022, η παραγωγή μπίρας στη χώρα έφθασε στα 565,34 εκατ. λίτρα από 400,22 εκατ. το 2021, καταγράφοντας αύξηση 41%. Με αυτή την επίδοση η Ελλάδα καθίσταται 8η μεγαλύτερη παραγωγός μπίρας στην Ε.Ε. μεταξύ 18 κρατών-μελών. **Σελ. 12**

5 291296 000378

«Αστέρι» επιδόσεων τα ελληνικά ομόλογα

Η **αγορά** των ελληνικών ομολόγων αποτελεί το «αστέρι» των επιδόσεων στην Ευρώπη φέτος, με το κόστος δανεισμού της Ελλάδας να έχει υποχωρήσει κατά σχεδόν 10%, τη στιγμή που άλλες χώρες της περιφέρειας αλλά και της υπόλοιπης Ευρωζώνης έχουν δει τις αποδόσεις των 10ετών ομολόγων τους να πιέζονται λόγω των αυξήσεων επιτοκίων της ΕΚΤ. Την ίδια στιγμή, το spread των ελληνικών ομολόγων έναντι των γερμανικών παρουσιάζει τη μεγαλύτερη πτώση στην Ευρωζώνη από τότε που η ΕΚΤ ξεκίνησε τον τρέχοντα ταχύτερο κύκλο σύσφιγξης, έχοντας υποχωρήσει κατά περίπου 100 μονάδες βάσης. Η Ελλάδα έχει καταφέρει ουσιαστικά να δανείζεται σε ορίζοντα δύο ετών με το ίδιο κόστος όπως η Ε.Ε. και φθηνότερα από την Ισπανία. Αυτό οφείλεται στο στείγμα της αξιοπιστίας, της σταθερότητας και της συνετής δημοσιονομικής πολιτικής που έχει κερδίσει η χώρα, με τις αγορές αλλά ακόμη και την ΕΚΤ να της έχουν ήδη δώσει την επενδυτική βαθμίδα. **Σελ. 20**

Στο χρυσό επενδύουν οι Τούρκοι

Οι **Τούρκοι** επενδύουν μαζί σε χρυσό, κρυπτονομίσματα, ξένα νομίσματα, κοσμήματα και άλλα περιουσιακά στοιχεία που θεωρούν ασφαλέστερα «καταφύγια» από την τουρκική λίρα, η οποία την τελευταία πενταετία έχει απωλέσει το 80% και πλέον της αξίας της. Στο Μεγάλο Παζάρι της Κωνσταντινούπολης, η ζήτηση για χρυσό και δολάρια εκτινάσσεται στα ύψη. **Σελ. 8**

Φόρος για αντιμετώπιση του υπερτουρισμού

Σε μια προσπάθεια να περιορίσουν τις συνέπειες από τον υπερτουρισμό και να ενισχύσουν τις υποδομές για τους κατοίκους τους, κράτη της νότιας και της δυτικής Ευρώπης τείνουν να υιοθετούν την επιβολή νέων φόρων στους επισκέπτες. Στη Βαρκελώνη (φωτογραφία) η ημερήσια επιβάρυνση ανά τουρίστα αναμένεται να φτάσει τα 6 ευρώ. **Σελ. 10**

Ερχεται σχέδιο επιδότησης για ηλεκτροκίνηση

Μόνο 2.500 ηλεκτρικά οχήματα κυκλοφορούν σήμερα στους δρόμους

Από τα περίπου 980.000 οχήματα που κυκλοφορούν στους κυπριακούς δρόμους μόνο τα 2.500 είναι ηλεκτρικά. Από τα 26.462 που έχουν εγγραφεί μέχρι τον Ιούλιο, μόνο τα 701 ήταν ηλεκτρικά. Το ποσοστό τους επί του συνόλου των εγγεγραμμένων οχημάτων ανέρχεται μόλις στο 0,3%. Μεγαλύτερη η προτίμηση των αγοραστών για υβριδικά αυτοκίνητα, παρά το γεγονός ότι δεν περιλαμβάνονται στα σχέδια επιδότησης, με το ποσοστό

τους να ανέρχεται στο 1,67% των συνολικών εγγεγραμμένων οχημάτων. Το μεγαλύτερο εμπόδιο για την στροφή στην ηλεκτροκίνηση είναι το κόστος τους επισημαίνει ο υπουργός Μεταφορών Αλέξης Βαφεάδης. Σεπτέμβριο ή Οκτώβριο έρχεται το επόμενο σχέδιο επιδότησης για αγορά ηλεκτρικών οχημάτων. Εξετάζεται να τεθεί όριο στο κόστος του αυτοκινήτου και η επιδότηση να συνδυαστεί με την απόσυρση ρυπογόνου οχήματος. **Σελ. 3**

Πωλήθηκαν ακίνητα αξίας 5,85 δισ. ευρώ το 2022

Καλύτερη χρονιά της τελευταίας 14ετίας για την αγορά

Χρυσή χρονιά για την αγορά ακινήτων ήταν το 2022. Χαρακτηρίζεται η καλύτερη της τελευταίας 14ετίας. Κι αυτό γιατί η αγορά ξύπνησε από το «λήθαργο» της μετά-covid περιόδου.

Η συνολική αξία της ακίνητης περιουσίας που πωλήθηκε πέρυσι στην Κύπρο έφτασε τα 5,85 δισ. ευρώ και περιλάμβανε κατοικίες, εμπορικά ακίνητα, οικόπεδα και κτίρια. **Σελ. 5**

Το Landmark επιστρέφει πριν από το τέλος 2024

Σε δύο χρόνια αναμένεται να ολοκληρωθούν και οι δύο πύργοι

Συνεχίζονται εντατικά οι εργασίες για την ανακαίνιση του ξενοδοχείου Landmark -πρώην Hilton. Βάσει προγραμματισμού, η μονάδα θα επαναλειτουργήσει πριν από το τέλος του

2024. Στα 40 εκατ. ευρώ υπολογίζεται η επένδυση για το λίφτινγκ του ξενοδοχείου, ενώ 70 εκατ. ευρώ θα κοστίσει η ανέγερση των δύο πύργων, ενός οικιστικού και ενός γραφειακού. **Σελ. 4**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Ωρα για παύση

Η **ΕΚΤ**, που για χρόνια πολεμούσε τον αποπληθωρισμό, αναγκάστηκε να προηγούμενη περίοδο να αντιμετωπίσει την απότομη αύξηση των τιμών. Προς αυτή την κατεύθυνση χρειάστηκε να αυξήσει τα επιτόκια κατά 425 μονάδες βάσης σε περίοδο 12 μηνών, διαμορφώνοντας το βασικό επιτόκιο στο 3,75% από -0,50% όταν ξεκίνησε. Η μεγάλη πρόκληση όμως βρίσκεται στην συνέχεια, καθώς η νομισματική αρχή θα πρέπει να διατηρήσει την περιοριστική νομισματική πολιτική έως ότου διαπιστωθεί ότι έχει ξεκινήσει η προσέγγιση του 2% χωρίς να ενεργήσει με τρόπο που θα βλάψει τις οικονομικές προοπτικές της Ευρωζώνης. Αν και σε πτωτική πορεία ο πληθωρισμός, γίνεται κατανοητό πως υπάρχει δρόμος που θα πρέπει να καλυφθεί χωρίς να μπορούν

να αποκλειστούν περίοδοι αναζωπύρωσης. Σήμερα ο πληθωρισμός σε μεγάλο βαθμό οφείλεται στα επεξεργασμένα τρόφιμα και στις υπηρεσίες, την ίδια ώρα που έχει μειωθεί η εξάρτηση στις τιμές της ενέργειας που οδηγούσε για καιρό το ράλι της ανόδου. Όμως αν και σε πτωτική πορεία, οι τιμές της ενέργειας έχουν καταφέρει να καθορίσουν τις τιμές των τροφίμων και του κλάδου των υπηρεσιών. Ως αποτέλεσμα είδαμε το προηγούμενο διάστημα αύξηση των εταιρικών κερδών, μια τάση που αναμένεται να συνεχιστεί για όσο χρόνο η ζήτηση παραμένει στα ψηλά. Η καλοκαιρινή περίοδος πάντως προσφέρεται, καθώς αποτελεί εποχή που η κατανάλωση είναι σε μεγάλο βαθμό ανελαστική. Σημαντική προσπάθεια από πλευράς της νομισματικής αρχής γίνεται

προς την κατεύθυνση του να σταλεί το μήνυμα ότι ο πληθωρισμός δεν πρόκειται να ξεφύγει. Για να το πετύχει χρειάστηκαν γρήγορες και δυναμικές κινήσεις στα επιτόκια για να πειστεί η κοινότητα ότι η κατάσταση βρίσκεται υπό έλεγχο και ότι όλα τα μέσα θα χρησιμοποιηθούν προς αυτόν τον σκοπό. Αν δεν επιδιώκταν αυτό, υπήρχε ορατός ο κίνδυνος να προκληθεί μετάδοση του προβλήματος στην πραγματική οικονομία μέσω των μισθών με τρόπο που δεν θα ήταν καθόλου διαχειρίσιμος. Η αγορά εργασίας βρίσκεται υπό στενή παρακολούθηση αφού σε περιόδους ψηλού πληθωρισμού μπορεί να προκαλέσει ανάφλεξη προκαλώντας απώλεια του ελέγχου και ακύρωση των νομισματικών μέτρων. Για την ώρα η κατάσταση βρίσκεται υπό μερικό έλεγχο αφού η συ-

νεισφορά των ημερομισθίων στην αύξηση των τιμών του κλάδου των υπηρεσιών βρίσκεται στο 40%. Η σημαντική υποχώρηση του πληθωρισμού από τα ψηλά του Οκτωβρίου 2022 (μείωση 50%) λειτουργεί υποβοηθητικά για την δημιουργία των κατάλληλων προσδοκιών όσον αφορά στην συνέχεια. Παράλληλα με την υποχώρηση στις συνιστώσες του πληθωρισμού παρατηρείται και μια κάμψη της ζήτησης η οποία θα αποτυπωθεί καλύτερα μετά το τέλος της καλοκαιρινής περιόδου. Πίεση στην ζήτηση προκαλεί και η απόφαση των κυβερνήσεων να αποσύρουν τα μέτρα στήριξης που είχαν εφαρμόσει το προηγούμενο διάστημα, γεγονός που συρρικνώνει περαιτέρω το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών. Οι οικονομικές καταγραφές στο α-

μέσως επόμενο διάστημα θα έχουν ενδιαφέρον αφού θα αναμένεται η πλήρης επίδραση των ψηλών επιτοκίων στην πραγματική οικονομία λόγω της χρονό-καθυστερήσεως που χαρακτηρίζουν αυτές τις πολιτικές. Οι επόμενες αποφάσεις της ΕΚΤ θα είναι επίσης κρίσιμες, αφού στο σενάριο που επιλεγεί η συνέχιση των ανοδικών αναπροσαρμογών υπάρχει κίνδυνος να προκληθεί ζημιά στην ανάπτυξη και να ακολουθήσουν εσπευσμένες μειώσεις των επιτοκίων με όλα τα αρνητικά συνεπακόλουθα. Έχοντας αυτά υπόψη, η κυρίαρχη γνώμη αυτή την περίοδο στα ανώτερα κλιμάκια της νομισματικής αρχής είναι προς την κατεύθυνση της παύσης και διατήρησης των επιτοκίων στα υφιστάμενα επίπεδα για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα.

Έχεις κάρτα της
Ελληνικής Τράπεζας;
Έχεις άμεση επιστροφή
χρημάτων!

Κατέβασε το Myle Rewards app τώρα!

Ισχύουν όροι και προϋποθέσεις

Η αντίσταση βιβλιοπωλών του Σηκουάνα

Αρνούνται να μετακομίσουν ενόψει των Αγώνων για λόγους ασφαλείας

Τον **ΖΙΛΙΕΤ ΓΚΕΡΟΝ** και **ΤΖΕΝΙ ΓΚΡΟΣ**

Οποίος έχει ταξιδέψει στο Παρίσι, σίγουρα τους έχει δει. Ακροβολισμένοι στις δύο όψεις του Σηκουάνα, τα βιβλιοπωλεία του δρόμου είναι τόσο συμβολικά για την πόλη όσο το Λούβρο ή η Αιφίδα του Θριάμβου. Ανοικτά από το πρωί μέχρι το σούρουπο, τα καταστήματα αυτά αποτελούν ένα σημείο αναφοράς για τη γαλλική λογοτεχνική ι-

Οι «μπουκινίστ» αποκαλούν την εντολή που εκδόθηκε από την αστυνομία «προσβολή» προς την ιστορία και την ψυχή της πόλης.

στορία, καθώς και για την κοινωνική ιστορία των Παριζιάνων. Ωστόσο, τα περισσότερα από τα λυόμενα, πράσινα περίπτερα θα πρέπει να αφαιρεθούν πριν από τους καλοκαιρινούς Ολυμπιακούς Αγώνες του 2024 για «λόγους ασφαλείας».

Από τη μεριά τους οι «μπουκινίστ» δηλώνουν πως δεν πρόκειται να κουνθθούν από τη θέση τους, αποκλώντας την εντολή που εκδόθηκε την προ-

γούμενη εβδομάδα από την αστυνομία «προσβολή» προς την Ιστορία και την ψυχή της πόλης.

«Το Παρίσι χωρίς τους “μπουκινίστ” είναι σαν τη Βενετία χωρίς τις γόνδολες», δήλωσε ο Ζαν Πιερ Ματιάς, 76 ετών, ο οποίος έχει τον πάγκο του δίπλα στον Σηκουάνα εδώ και περίπου τέσσερις δεκαετίες. Ο Ματιάς, πρώην καθηγητής φιλοσοφίας που πουλάει έργα, όπως ένα δοκίμιο για την Μπριζιτ Μπαρντό και μια ανατύπωση ενός βιβλίου του 1781 γραμμένο από έναν Γάλλο δικηγόρο, δήλωσε ότι ο ίδιος και άλλοι συνάδελφοί του μαζεύουν υπογραφές κατά της πρότασης. Αν αυτό αποτύχει, είπε, θα σκυρνωθούν μπροστά από τους πάγκους τους για να εμποδίσουν τη διάλυσή τους.

Παράδοση αιώνων

Η παράδοση χρονολογείται τουλάχιστον από τον 17ο αιώνα, όταν οι πλανόδιοι πουλούσαν μεταχειρισμένα βιβλία κατά μήκος της Ποντ Νεφ πάνω σε ξύλινα καροτσάκια και τραπέζια. Τον 19ο αιώνα ο Ναπολέων αδειοδότησε τους πάγκους βιβλίων, που είχαν πλέον γίνει πολύ δημοφιλείς στους διανοούμενους και τους συγγραφείς, κι έτσι έγιναν μόνιμα καταστήματα.

Σήμερα, οι περίπου 230 υπαίθριοι βιβλιοπώλες, που απλώνουν την πρά-
ματεια τους κατά μήκος του Σηκουάνα

Σήμερα, οι περίπου 230 υπαίθριοι βιβλιοπώλες, που απλώνουν την πράματεια τους κατά μήκος του ποταμού της γαλλικής πρωτεύουσας σε μια απόσταση περίπου τριών χιλιομέτρων, αποτελούν τη μεγαλύτερη υπαίθρια αγορά βιβλίων στην Ευρώπη, αλλά και ένα σύμβολο για το Παρίσι.

σε μια απόσταση περίπου τριών χιλιομέτρων, αποτελούν τη μεγαλύτερη υπαίθρια αγορά βιβλίων στην Ευρώπη. Περίπου 170 από τους πάγκους αυτούς θα πρέπει να κλείσουν για τουλάχιστον δύο εβδομάδες κατά τη διάρκεια των Αγώνων του Παρισιού, σύμφωνα με το αντίγραφο εγγράφου που παρουσίασαν οι υπάλληλοι του δήμου στους βιβλιοπώλες σε συνάντηση που είχαν τον περασμένο μήνα.

Οι διοργανωτές στο Παρίσι επιδιώκουν να επαναφέρουν τη μεγαλοπρέπεια στους Αγώνες, που αρχίζουν στις 26 Ι-

ουλίου. Το μπιτς βόλβι θα παιχθεί στη βάση του Πύργου του Αίφελ. Οι ιππικοί αγώνες θα διεξαχθούν στους κήπους του πύργου των Βερσαλλιών. Η τελετή έναρξης δεν θα πραγματοποιηθεί σε στάδιο, αλλά κατά μήκος του Σηκουάνα, με χιλιάδες αθλητές να επιβαίνουν σε έναν στολίσκο 160 σκαφών μπροστά σε εκατοντάδες χιλιάδες θεατές στις όχθες του ποταμού. Η ασυνήθιστη μορφή της τελετής δημιουργεί υλικοτεχνικά προβλήματα και «πονοκεφάλους» στους υπευθύνους ασφαλείας, τόσο στη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή όσο και στην α-

στυνομία του Παρισιού, η οποία δήλωσε πως ανησυχεί ότι στους πάγκους θα μπορούσαν να κρυφτούν βόμβες.

Αντιπρόταση δημάρχου

Η δήμαρχος της πόλης, η σοσιαλίστρια Αν Ινταλγκό, αρχικά επαινέσε τους βιβλιοπώλες, μιλώντας για τη σημασία που έχουν για την πόλη και πρότεινε ένα εναλλακτικό σχέδιο που θα διατηρούσε τους πάγκους στη θέση τους μόλις η αστυνομία βεβαιωθεί ότι δεν αποτελούν απειλή για την ασφάλεια. «Όμως, το σχέδιο αυτό δεν εξετάζεται

πλέον επειδή η αστυνομία έκρινε ότι ήταν απαραίτητο να απομακρυνθούν εντελώς οι πάγκοι για λόγους ασφαλείας», δήλωσε την Τρίτη εκπρόσωπος της δημάρχου. Ο Νατζίμπ Ναχάς, 57 ετών, βιβλιοπώλης με πάγκο κοντά στο Μουσείο Ορσέ, δήλωσε ότι είναι κρίμα που οι τουρίστες οι οποίοι θα βρεθούν στην πόλη για τους Ολυμπιακούς Αγώνες θα χάσουν την ευκαιρία να θαυμάσουν τη γραφική εικόνα που δημιουργούν οι πάγκοι με τα βιβλία δίπλα στο ποτάμι. «Είμαστε μέρος αυτού που κάνει το Παρίσι τέλειο», είπε.

Οπερατικές... παραφωνίες

Ροζ σκάνδαλα, πολιτική και υποτονικές πωλήσεις ταλανίζουν την υψηλή τέχνη

Της **ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

Το πιο πρόσφατο περιστατικό αφορά την ντίβα Άννα Νετρέμπκο και τη μήνυση που υπέβαλε ενάντια στη Metropolitan Opera της Νέας Υόρκης (Met) ζητώντας υψηλή αποζημίωση για δυσφήμιση, παραβίαση συμβολαίου και άλλες παραβάσεις. Ωστόσο, το συγκεκριμένο επεισόδιο αποτελεί το αποκορύφωμα μακράς διαφωνίας ανάμεσα στη Ρωσίδα υψίφωνο και στον διευθυντή της Met, Πίτερ Γκελμπ.

Η Νετρέμπκο ισχυρίζεται ότι ο Γκελμπ ενορχηστρώνει μια δυσφημιστική σταυροφορία εναντίον της και κατέθεσε μήνυση εναντίον της Met.

είναι μία μόνον από τις ενδείξεις μιας πολυδιάστατης κρίσης που σοβεί εδώ και καιρό στον κόσμο του λυρικού θεάτρου.

Λίγο πριν από το ξέσπασμα της πανδημίας, τα συνήθως γαλήνια νερά της όπερας τάραξαν σοβαρά σκάνδαλα σεξουαλικής παρενόχλησης. Οι αποκαλύψεις που ήρθαν στο φως στο πλαίσιο του κινήματος #MeToo οδήγησαν σε δίκες και η φήμη σημαντικών καλλιτεχνικών ονομάτων αμαυρώθηκε, όπως συνέβη με τον Ιταλό μαέστρο Ντανιέλε Γκάτι, ο οποίος απολύθηκε από τη Βασιλική Ορχήστρα του Αμστερνταμ.

Σε ανάλογη υπόθεση εμπλέκεται τώρα ο γνωστός Αμερικανός κόντρα τενόρος Ντέιβιντ Ντάνιελς, που ομολόγησε προχθές την ενοχή του για σεξουαλική επίθεση σε νεαρό τραγουδιστή με τον οποίο συνεργάστηκε το 2010.

Πέρα όμως από τα ροζ σκάνδαλα,

είναι και η πολιτική που προκαλεί ισχυρές αναταράξεις στη διεθνή οπερατική σκηνή. Η Νετρέμπκο απολύθηκε από τη Metropolitan Opera στις 3 Μαρτίου 2022 μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία. Σύμφωνα με τον διευθυντή της, Πίτερ Γκελμπ, η απόφαση της Met προκλήθηκε από την άρνηση της τραγουδίστριας να καταδικάσει τον Βλαντιμίρ Πούτιν. Η σοπράνο στη συνέχεια κατήγγειλε τον πόλεμο τρεις φορές και σταδιακά έχει ανακτήσει πολλές από τις προγραμματισμένες εμφανίσεις της, που «πάγωσαν» μετά την απογοητευτική της από την Όπερα της Νέας Υόρκης. Πρόσφατα άνοιξε την 100ή επετειακή σεζόν της Ιταλικής Αρένας της Βερόνας, έχει προγραμματιστεί να εμφανιστεί αυτή τη σεζόν στο Βερολίνο, στη Βιέννη, στη Σκάλα του Μιλάνου και στην Όπερα του Παρισιού. Πλέον η Νετρέμπκο ισχυρίζεται πως ο Γκελμπ ενορχηστρώνει μια δυσφημιστική σταυροφορία εναντίον της και κατέθεσε μήνυση στο Περιφερειακό Δικαστήριο των ΗΠΑ στο Μανχάταν, ζητώντας τουλάχιστον 360.000 δολάρια σε «αποζημίωση για απώλεια απόδοσης και έξοδα πρόσβασης». Ισχυρίστηκε επίσης ότι το ίδρυμα της προκάλεσε «σοβαρή ψυχική οδύνη και συναισθηματική δυσφορία». Από την πλευρά της, η όπερα θεωρεί αβάσιμη τη μήνυση και το δικαστήριο θα δείξει ποιος έχει δίκιο.

Υποχρεωτική συνταξιοδότηση

Στη Ευρώπη τώρα, η συντηρητική, εθνικιστική πολιτική της κυβέρνησης Μελόνι, που οδήγησε σε διπλωματική κρίση μεταξύ Παρισιού και Ρώμης, έχει ήδη μια παράπλευρη απώλεια: τον Γάλλο διευθυντή της Όπερας της Νάπολης, Στεφάν Λιονέρ. Ο πρώην επικεφαλής της Εθνικής Όπερας του Παρισιού βρίσκεται στο στόχαστρο ενός διατάγματος που εγκρίθηκε την άνοιξη από το υπουργικό συμβούλιο της Ιταλίας, το

Η Άννα Νετρέμπκο απολύθηκε από τη Metropolitan Opera στις 3 Μαρτίου 2022, μετά την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία. Η σοπράνο στη συνέχεια κατήγγειλε τον πόλεμο τρεις φορές και σταδιακά έχει ανακτήσει πολλές από τις προγραμματισμένες εμφανίσεις της.

οποίο ορίζει την ηλικία συνταξιοδότησης για τους ξένους σκηνοθέτες όπερας τα 70 χρόνια, ηλικία που θα έχει ο Λιονέρ τον Ιανουάριο. Αυτή η απόφαση θα μπορούσε επίσης να επηρεάσει έναν άλλο Γάλλο, τον διευθυντή της Σκάλας του Μιλάνου, Ντομνίκ Μεγιέρ, ο οποίος είναι 68 ετών και θα μπορούσε να αναγκαστεί να εγκαταλείψει τη θέση του σε 18 μήνες. Με την απομάκρυνση του Λιονέρ από το Θέατρο Σαν Κάρλο, η κυβέρνηση ουσιαστικά ανοίγει τον δρόμο για την αντικατάστασή του από τον σημερινό διευθύνοντα σύμβουλο της RAI, Κάρλο Φουόρτες, ο οποίος είναι ιδεολογικός σύμμαχος της Μελόνι.

Προβλήματα αντιμετωπίζει πάντως και το Μπαϊρόιτ, το αγαπημένο φεστιβάλ όπερας της Γερμανίας, σύμβολο εθνικής υπερηφάνειας για τη χώρα και περίφημος προορισμός για τους φιλόμους παγκοσμίως. Στο φεστιβάλ που ιδρύθηκε από τον Ρίχαρντ Βάγκνερ το 1876, οι πωλήσεις των εισιτηρίων φέτος ήταν υποτονικές – μόνο δύο στις οκτώ παραγωγές της σεζόν ήταν sold out, σε α-

Ο σπουδαίος και περιζήτητος τενόρος Γίννας Κάουφμαν ακύρωσε τους δύο προηγούμενους μήνες σειρά εμφανίσεων για λόγους υγείας.

ντίθεση με ό,τι συνέβαινε πριν από μερικά χρόνια όταν υπήρχαν λίστες αναμονής αρκετών ετών.

Επίσης στο εσωτερικό του θεσμού συνεχίζονται οι αντιπαραθέσεις σχετικά με τα όρια που θα έχουν οι καλλιτεχνικές

καινοτομίες με αφορμή και τη νέα παραγωγή του «Πάρσιφαλ», σε σκηνοθεσία του Αμερικανού Τζέι Σάμιτ, ο οποίος ενσωμάτωσε στην παράσταση στοιχεία επιαυξημένης πραγματικότητας με τη χρήση γυαλιών 3D.

Τέλος, πρέπει να προσθέσουμε στα πρόσφατα πλάγματα που υπέστη η όπερα, τη σειρά των ακυρώσεων του 54χρονου «βασιλιά των τενόρων», Γιόνας Κάουφμαν. Στην αρχή του καλοκαιριού, ύστερα από μερικές εμφανίσεις, ο Κάουφμαν αποσύρθηκε από την παραγωγή του «Βέρθερου» στη Βασιλική Όπερα του Λονδίνου λόγω ασθένειας. Στη συνέχεια ακύρωσε τις εμφανίσεις του στο Παρίσι και στο φεστιβάλ της ΕΖ- Αν-Προβάνς.

Ο τενόρος έγραψε στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης: «Εδώ και αρκετούς μήνες, παλεύω με τον βήχα και την υπερβολική βλέννα κατά τη διάρκεια των παραστάσεών μου. Την περασμένη εβδομάδα, διαγνώστηκα με βαριά, επίμονη λοίμωξη και παίρνω ισχυρά αντιβιοτικά με τις ανάλογες παρενέργειες. Ως εκ τούτου, δυστυχώς, δεν είναι δυνατό να τραγουδήσω καθ' όλη τη διάρκεια της θεραπείας».

● Ο Απόστολος Κουρουπάκης απουσιάζει με άδεια.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία

«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΔΗΣ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Αιτιολογίας: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νικόλαου Σαρπτόλου 2, 2401 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΑΛΑΣ • Διευθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΩΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Μόνο 2,5 χιλιάδες τα ηλεκτρικά στους δρόμους

Στο 0,3% ανέρχεται ο αριθμός τους επί του συνόλου των εγγεγραμμένων οχημάτων μέχρι στιγμής, πιο ψηλά τα ποσοστά σε νέες εγγραφές

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Συνολικά 26.462 οχήματα έχουν εγγραφεί στο Τμήμα Οδικών Μεταφορών από τον Ιανουάριο μέχρι τον Ιούλιο του 2023 σύμφωνα με τα πρόσφατα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας. Από το σύνολο των νέων εγγραφών, τα 701 ήταν ηλεκτρικά (502 τα ιδιωτικά αυτοκίνητα σαλούν). Πρόκειται για ποσοστό 2,65% επί του συνόλου των νέων εγγραφών. Επίσης, σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία, περίπου 6 χιλιάδες ήταν υβριδικά (5.300 τα ιδιωτικά σαλούν). Πρόκειται για ποσοστό 22,6% επί του συνόλου των νέων εγγραφών. Αν συνυπολογίσουμε συνολικά τις εγγραφές σε υβριδικά και ηλεκτρικά οχήματα, το ποσοστό ανέρχεται στο 25% επί του συνόλου των νέων εγγραφών οχημάτων σε επίπεδο επταμηνίας. Ωστόσο, ο στόχος είναι η αύξηση των ηλεκτρικών οχημάτων, ώστε η Κύπρος να είναι συμβατή με τις υποχρεώσεις της έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης για μείωση της εκπομπής ρύπων κατά 32% σε σχέση με το 2005, μέχρι το 2030.

Τα δεδομένα των συνολικών εγγραφών εγγεγραμμένων οχημάτων στο Τμήμα Οδικών Μεταφορών μέχρι σήμερα, καταδεικνύουν ότι μπορεί τα στοιχεία των νέων εγγραφών να δείχνουν σπουδαία βελτίωσης όσον αφορά την προσέλκυση στρόφης προς την ηλεκτροκίνηση, ωστόσο το στοιχείο για το μερίδιό τους επί του συνόλου, είναι τουλάχιστον απογοητευτικό. Συγκεκριμένα, είναι εγγεγραμμένα στο ΤΟΜ. 979.171 οχήματα. Τα ηλεκτρικά οχήματα ανέρχονται συνολικά σε 2.566 και τα υβριδικά σε 16.341. Υπάρχει και μια τρίτη κατηγορία, τα plug in hybrid, τα οποία ανέρχονται στα 612. Αυτό σημαίνει ότι από τα περίπου 980 χιλιάδες οχήματα που κυκλοφορούν στους κυπριακούς δρόμους, μόλις 2,5 χιλιάδες είναι ηλεκτρικά, ή ποσοστό 0,26% επί του συνόλου των οχημάτων. Μεγαλύτερη η προτίμηση των αγοραστών για υβριδικά αυτοκίνητα, παρά το γεγονός ότι δεν περιλαμβάνονται στα σχέδια επιδότησης της κυβέρνησης, με το ποσοστό τους να ανέρχεται 1,67% των συνολικών εγγεγραμμένων

οχημάτων. Το ποσοστό και των τριών κατηγοριών ανέρχεται συνολικά σε 2% επί όλων των εγγεγραμμένων οχημάτων.

Ta brands

Από τις εγγραφές των ηλεκτροκίνητων σαλούν προκύπτει ότι οι περισσότερες για την πρώτη επταμηνία του έτους, καταγράφονται ως εξής:

- 65 νέες εγγραφές ηλεκτρικών μο-
ντέλων BMW (και 252 υβριδικά)
- 53 MG
- 49 εγγραφές Mercedes
- 43 Hyundai (και 338 υβριδικά)
- 41 Volkswagen
- 40 Porsche (και 52 υβριδικά)
- 34 AUDI (και 107 υβριδικά)
- 27 Toyota (2.045 υβριδικά και συ-
γκεντρώουν περίπου το 40% σε αυτή
την κατηγορία)
- 20 Tesla
- 20 Nissan (603 υβριδικά)
- 19 KIA και (245 υβριδικά)
- 18 Skoda
- 15 Volvo (171 υβριδικά)
- 15 Ford (και 121 υβριδικά)

Το μεγαλύτερο εμπόδιο για την στροφή στην ηλεκτροκίνηση είναι το κόστος τους, επισημαίνει ο υπουργός Μεταφορών.

-6 MINI

-1 Honda (και 260 υβριδικά)

Από τα στοιχεία προκύπτει το συμπέρασμα ότι brands που τοποθετούνται στην αγορά ως πολυτελές και απευθύνονται σε καταναλωτές ψηλότερων εισοδηματικών στρωμάτων κερδίζουν μεγαλύτερα μερίδια στον τομέα της ηλεκτροκίνησης, αν και οι αντιπροσωπείες αυτοκινήτων στην Κύπρο έχουν αυξήσει σημαντικά τις επιλογές ηλεκτροκίνητων οχημάτων, μετά και την πρώτη προκήρυξη σχεδίου χορηγιών για την αγορά ηλεκτρικών και plug in υβριδικών οχημάτων, από τον Δεκέμβριο του 2021.

Σεπτέμβριο ή Οκτώβριο έρχεται το επόμενο σχέδιο επιδότησης για αγορά ηλεκτρικών οχημάτων. Εξετάζεται να τεθεί όριο στο κόστος του αυτοκινήτου και η επιδότηση να συνδυαστεί με την απόσυρση ρυπογόνου οχήματος.

Το επόμενο σχέδιο

Πλέον, ο υπουργός Μεταφορών Αλέξης Βαφειάδης επιγεννώνεται στις πρόνοιες του επόμενου σχεδίου επιδότωσης, ώστε να βρεθεί η φόρμουλα για να διασφαλίζεται ότι θα επαφελθούν της επιδότωσης και αγοραστές της μεσαίας τάξης. Εξάλλου, όπως ο ίδιος δήλωσε στην «Κ», το πρόβλημα με τους αργούς ρυθμούς που κινείται η Κύπρος προς την ηλεκτροκίνηση είναι το κόστος αγοράς.

Εξήγησε ότι και στα προηγούμενα προγράμματα επιχορήγησης, ενώ αρχικά ο αριθμός των ενδιαφερομένων ήταν πολλαπλάσιος του αριθμού των

δικαιούχων, τελικά οι περισσότεροι έκαναν πίσω λόγω κόστους αγοράς και συντήρησης του οχήματος. Κόστος το οποίο αναμένεται ότι θα μειωθεί μετά το 2025, λόγω της αύξησης των ρυθμών παραγωγής, σύμφωνα με τον κ. Βαφέδου. Φυσικά, το αρμόδιο υπουργείο δεν μπορεί να ελπίσει σε μείωση των κόστους από τις ίδιες τις αυτοκινητοβιομηχανίες, μετά το 2025, εφόσον τρέχει να προλάβει τον στόχο του 2030 για μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου κατά 32% (αντί 24% που ήταν ο αρχικός στόχος) έως το 2030 σε σύγκριση με το 2005. Τόνισε επίσης ότι το 2027 είναι χρονιά ορόσημο γιατί

«πρέπει να έχουμε καλύψει μεγάλο μέρος των στόχων μας ώστε να είμαστε σε θέση να υλοποιήσουμε τους στόχους μας το 2030 και προκειμένου να μην ξεκινήσει η αγορά πράσινων πιστώσεων».

Τα κριτήρια

Αρχές του φθινοπώρου –Σεπτέμβριο ή Οκτώβριο– αναμένεται να προκληθεί το νέο σχέδιο επιδοτήσεων για αγορά ηλεκτροκίνητου αυτοκινήτου. Πρόθεση του υπουργού είναι να βρεθεί τρόπος να επιχορηγηθούν τα πιο φτωνά ηλεκτρικά για να μπορέσουν να τα αγοράσουν η μεσαία τάξη και οι πιο ευάλωτοι

αγοραστές. Πρόκειται για εισήγηση την οποία θα εξετάσουν και οι τεχνοκράτες του Τμήματος Οδικών Μεταφορών, για το πώς κάτι τέτοιο μπορεί να τύχει πρακτικής εφαρμογής. «Στην αντίληψη μου, αν κάποιος μπορεί να εφοδίζει 50-60 χιλιάδες για ηλεκτρικό αυτοκίνητο, δεν χρειάζεται επιχορήγηση από το κράτος. Έχουμε φύγει από το στάδιο που έπρεπε να ενθαρρύνουμε όλο τον κόσμο να αλλάξει προς τα ηλεκτρικά, και πλέον επικεντρωθήκαμε στο πώς θα βοηθήσουμε τη μεσαία τάξη και τους ευάλωτους να αλλάξουν προς την ηλεκτροκίνηση», σχολίασε ο Α. Βαφειάδης. Ένα σενάριο είναι να τεθεί όριο στο κόστος του επιθυμητού αυτοκινήτου, π.χ. μέχρι 40 χιλιάδες ευρώ, ποσό στο οποίο υπάρχουν αρκετές προσφερόμενες επιλογές. Στο νέο σχέδιο αναμένεται επίσης η επιδότηση για ηλεκτρικό αυτοκίνητο να συνδυαστεί και με απόσυρση παλαιού, έτσι ώστε να δοθούν κίνητρα να μειωθούν τα ρυπογόνα αυτοκίνητα που κυκλοφορούν στους κυριακούς δρόμους. Ακόμα και με τα σχέδια επι-

Από τα περίπου 980 χιλιάδες οχήματα που κυκλοφορούν στους κυπριακούς δρόμους, μόλις 2,5 χιλιάδες είναι ηλεκτρικά.

δότουμε εκτιμάται ότι οι ρυθμοί αλλαγής των αυτοκινήτων στους κυρίαρχους δρόμους δεν είναι ρυθμικοί οι οποίοι εγγυώνται ότι θα καταφέρουμε να αλλάξουμε τον στόλο μας ως το 2030 σε τέτοιο βαθμό που να πετύχουμε τους στόχους μας. «Δεν μπορούμε να επαναπαυθούμε ότι με τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα θα πετύχουμε τους στόχους μας, γι' αυτό και στρεφόμεστε και στην πρόωπιση των λεωφορείων σε πιο μεγάλο βαθμό» επήσησαν ο υπουργός. Δεν αποκλείεται μάλιστα, όπως ανέφερε, μέσα στα επόμενα χρόνια να δούμε λεωφορεία που να χρησιμοποιούν ως καύσιμο το υδρογόνο.

The Black Range Nutrients

Pharma
LEAD[®]
PHARMACY
CARE PRODUCTS

Προϊόντα μιας καλύτερης ζωής!

Fresh Freeze-dried
Τεχνολογία

Σταδιακή Αποδέσμευση
Παρατεταμένη Δράση

Συνεργιστική Δράση
με τη Δύναμη της Φύσης

Κατάλληλα για: Vegans, χορτοφάγους, διαβητικούς, ομοιοπαθητική
0% Sugar • Salt • GMO • Gluten • Lactose • Additives • Preservatives

Θα τα βρείτε από την Iama Pharmaceutical Ltd σε επιλεγμένα φαρμακεία. Τηλ.: 25 209500

iama pharmaceutical ltd

VITORGAN[®]
www.pharmed.gr

Το Landmark Nicosia Office θα αποτελείται από 16 ορόφους, ενώ ο οικιστικός πύργος Landmark Nicosia Residences θα είναι 17όροφος και θα περιλαμβάνει 54 διαμερίσματα.

Επιστρέφει πριν το τέλος του 2024 το Landmark

Σε δύο χρόνια ολοκληρώνονται και οι πύργοι του ξενοδοχείου με υπερσύγχρονους γραφειακούς χώρους και πολυτελή διαμερίσματα

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Μετά από δύο χρόνια εκτός λειτουργίας, οι εργασίες για την ανακαίνιση του ξενοδοχείου Landmark –πρώην Hilton– συνεχίζονται με εντατικούς ρυθμούς. Σύμφωνα με ενημέρωση από την ιδιοκτήτρια εταιρεία MHV Group, βάσει προγραμματισμού, η μονάδα θα ολοκληρωθεί και θα επαναλειτουργήσει πριν τέλος του 2024. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που δόθηκαν στην Περιβαλλοντική Αρχή για το περιεχόμενο του έργου, το κόστος αυτού αναμένεται να διαμορφωθεί ως εξής: Στα 40 εκατ. ευρώ υπολογίζεται η συνολική επένδυση για το λιφτίνγκ του ξενοδοχείου, ενώ 70 εκατ. ευρώ θα κοστίσει η ανέγερση των δύο πύργων, ενός οικιστικού και ενός γραφειακού. Με αυτόν τον τρόπο, η εταιρεία κάνει άνοιγμα τόσο στην αγορά ακινήτων, όσο και στην αγορά γραφείων στην πρωτεύουσα, μια αγορά η οποία βρήκε πρόσφορο έδαφος ωθούμενη και από την κάθοδο ξένων εταιρειών τα τελευταία χρόνια, και κερδίζει ολοένα και περισσότερο έδαφος. Πρόκειται λοιπόν για επένδυση η οποία εκτιμάται γύρω στα 110 εκατ. ευρώ.

Μέχρι 1.000 άτομα

Θεωρείται δεδομένο ότι η επαναλειτουργία της ξενοδοχειακής μονάδας αποτελεί δυνατό entry για τον ξενοδοχειακό χάρτη της Λευκωσίας, ο οποίος είναι γεγονός ότι υστερεί σε σχέση με τις υπόλοιπες πόλεις της Κύπρου, κάτι που καταδεικνύει και τη μειωμένη ζήτηση για διακοπές στην πρωτεύουσα. Υπάρχει ωστόσο ένα πεδίο στο οποίο θα μπορούσε να κερδίσει έδαφος, έναντι των παραλιακών πόλεων και αυτό εκτιμάται ότι είναι ο συνεδριακός τουρισμός και ευρύτερα η διοργάνωση και επαγ-

γελματικών εκδηλώσεων. Σύμφωνα μάλιστα με τους σχεδιασμούς της εταιρείας MHV, το Landmark Nicosia Hotel θα αξιοποιήσει αυτό το πλεονέκτημα, περιλαμβάνοντας στο λιφτίνγκ και αίθουσα τελευταίας τεχνολογίας για τη διοργάνωση εκδηλώσεων και συνεδρίων, με δυνατότητα φιλοξενίας μέχρι 1.000 ατόμων. Αυτή η αίθουσα μπορεί βεβαίως να αξιοποιείται και για την διοργάνωση κοινωνικών εκδηλώσεων όπως γάμοι και βαφτίσεις. Το νέο ξενοδοχείο θα προσφέρει επίσης δύο επώνυμα εστιατόρια και ένα επώνυμο pool bar, τρεις πισίνες, γήπεδο τένις και μια ευρεία γκάμα από boutiques επώνυμων brands εγνωσμένου κύρους. Οι εργασίες ανακαίνισης περιλαμβάνουν επίσης την κατασκευή ολοκληρωμένων εγκαταστάσεων ευεξίας οι οποίες θα είναι στελεχωμένες με εξειδικευμένους επαγγελματίες, ένα πλήρως εξοπλισμένο γυμναστήριο, spa, ιαματικούς χώρους, σάουνα και τζακούζι. Αναπόσπαστο μέρος της συνολικής ανάπτυξης θα απο-

Μέχρι τέλος του 2023 αναμένεται ότι θα κλειδώσει και το νέο όνομα του ξενοδοχείου.

τελεί η συντήρηση και ανάπλαση του παρακείμενου πάρκου έκτασης 10.000 τ.μ.. Σημειώνεται ότι τον σχεδιασμό του έργου ανέλαβε ο Κύριος αρχιτέκτονας Ηρακλής Παπαχρίστου.

Το νέο brand

Τώρα, ένα ερώτημα που προκύπτει είναι, με ποιο όνομα θα επιστρέψει το ξενοδοχείο. Σύμφωνα με πληροφορίες

Το ξενοδοχείο θα περιλαμβάνει ειδικό χώρο για τη διοργάνωση εκδηλώσεων και συνεδρίων, με δυνατότητα φιλοξενίας μέχρι 1.000 ατόμων.

από την εταιρεία, αυτό το διάστημα είναι σε εξέλιξη συζητήσεις για το νέο brand name της πεντάστερης πολυτελούς μονάδας. Στο τραπέζι είναι και το σενάριο το ξενοδοχείο να αποτελέσει μέρος της πασίγνωστης αλυσίδας στον χώρο της φιλοξενίας, Marriott, κάτι που ισχύει στην περίπτωση του Parklane, που επίσης εντάσσεται στο χαρτοφυλάκιο της MHV. Οι τελικές α-

ποφάσεις θα ληφθούν τους επόμενους μήνες και η ανακοίνωση για το νέο brand name του ξενοδοχείου αναμένεται να γίνει μέχρι το τέλος του έτους. Αυτό που τονίζεται από την εταιρεία, πάντως, είναι ο στόχος να διατηρηθεί η ιστορικότητα του ξενοδοχείου Hilton, ως σημείου αναφοράς σε μια διαχρονικά ξεχωριστή τοποθεσία στο κέντρο της πρωτεύουσας, αλλά και ως χώρος συ-

νάντησης για προσωπικότητες της επιχειρηματικής, πολιτικής και κοινωνικής ζωής του τόπου, οργανισμούς και επιχειρήσεις.

Οι πύργοι

Γύρω στα 70 εκατ. θα ανέλθει η επένδυση για την ανέγερση δύο πύργων στον υπαίθριο χώρο του ξενοδοχείου. Ο ένας πύργος θα είναι οικιστικός (The

Landmark Nicosia Residences) και ο δεύτερος θα προσφέρει γραφειακές εγκαταστάσεις (The Landmark Nicosia Offices). Θα αποτελείται από 16 ορόφους με 16.500 τ.μ. υπερσύγχρονων και βιώσιμων γραφειακών εγκαταστάσεων, με διεθνή πιστοποίηση LEED Gold (δηλαδή για χαμηλότερη κατανάλωση ενέργειας, νερού και εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, ασφαλείς και υγιείς συνθήκες εργασίας). Όσον αφορά τον οικιστικό πύργο Landmark Nicosia Residences θα αποτελείται από 17 ορόφους και 54 πολυτελή διαμερίσματα, τα οποία θα διαθέτουν ιδιωτικές πισίνες και κήπους, τεχνολογία σύνθετων συστημάτων εξωτερικής θερμικής μόνωσης, παράθυρα από το δάπεδο μέχρι το ταβάνι και έξυπνα οικιακά συστήματα. Και οι δύο πύργοι θα διαθέτουν υπόγειους χώρους στάθμευσης δύο επιπέδων καθώς και θυρωρείο και παροχή 24ωρης επαγγελματικής υπηρεσίας ασφάλειας. Σημειώνεται ότι τα διαμερίσματα στο Landmark Nicosia Residences είναι διαθέσιμα για αγορά και οι γραφειακές εγκαταστάσεις στο Landmark Nicosia Offices για ενοίκιαση, ενώ και οι δύο πύργοι αναμένεται να ολοκληρωθούν εντός του 2025. Όπως αναφέρει ο CEO της MHV Group Χάρης Μιχαήλ, ήδη η διάθεση διαμερισμάτων και γραφείων στους δύο πύργους κινείται σε πολύ ικανοποιητικούς ρυθμούς, ενώ έχουν γίνει και συμφωνίες για την παραχώρηση γραφειακών χώρων σε εταιρείες διεθνούς εμβέλειας. Σημειώνει ότι, το project δεν απευθύνεται μόνο σε ξένους επενδυτές και εταιρείες κολοσσούς, αλλά κυρίως σε εγχώριους επενδυτές που αναζητούν την ποιότητα και την πολυτέλεια που προσφέρει ο χώρος –τόσο το ξενοδοχείο, όσο και οι δύο πύργοι.

Θετικές οι προοπτικές για logistics και ξενοδοχεία στην Ελλάδα

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Θετικές προδιαγράφονται οι προοπτικές τόσο των σύγχρονων κτιρίων logistics όσο και των πολυτελών ξενοδοχειακών μονάδων με βάση τις προσδοκίες των επαγγελματιών του κλάδου, όπως αυτές αποτυπώθηκαν στην έρευνα αγοράς επαγγελματιών ακινήτων της Τράπεζας της Ελλάδος. Στον αντίποδα, σημαντικό ποσοστό των συμμετεχόντων διατύπωσε χαμηλές προσδοκίες για την αγορά καταστημάτων, με εξαίρεση τα εμπορικά κέντρα ανοικτού τύπου, δηλαδή τα εμπορικά πάρκα, τα οποία γνωρίζουν σημαντική απήχηση τόσο μεταξύ των χρηστών/μισθωτών όσο και μεταξύ του καταναλωτικού κοινού.

Ειδικότερα, όπως προκύπτει, ο τομέας με τις θετικότερες προσδοκίες για την προσεχή διετία αναδείχθηκε η διαμετακόμιση και οι αποθήκες υψηλών τεχνικών και τεχνολογικών προδιαγραφών, ειδικά σε θέσεις κοντά στον αστικό ιστό της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, ε-παρκώς εξυπηρετούμενες από υποδομές λιμένων και οδικού ή σιδηροδρομικού δικτύου. Υψηλές καταγράφονται οι προσδοκίες για τα ξενοδοχεία και τη φιλοξενία, όπως και για τα γραφεία υψηλών βιοκλιματικών προδιαγραφών, ενώ ειδική μνεία γίνεται για την επενδυτική κατοικία και ειδικότερες χρήσεις της, όπως η κατοικία για ηλικιωμένους με υψηλών προδιαγραφών υπηρεσίες. Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η πορεία της οικοδομικής δραστηριότητας για

Κατά το α΄ δίμηνο παρατηρείται αύξηση του αριθμού νέων αδειών για γραφεία κατά 343% λόγω περισσότερων έργων ενεργειακής αναβάθμισης υφιστάμενων κτιρίων.

επαγγελματικά ακίνητα. Κατά το πρώτο δίμηνο του 2023 παρατηρείται αύξηση του αριθμού νέων αδειών για γραφεία κατά 343%, ενώ ο αντίστοιχος συνολικός όγκος ήταν μειωμένος κατά 52% σε σχέση με το ίδιο διάστημα του 2022. Αυτό το παράδοξο στοιχείο ερμηνεύεται από την αύξηση των έργων ενεργειακής αναβάθμισης υφιστάμενων κτιρίων, που εκ των πραγμάτων δεν απαιτούν μεγάλο όγκο κατασκευής. Πρόκειται για μια τάση που έχει ενταθεί το τελευταίο διάστημα όχι μόνο λόγω της υψηλής ζήτησης για πράσινα κτίρια γραφείων, αλλά και εξαιτίας της δυνατότητας πρόσβασης σε χρηματοδότηση με ιδιαίτερα ευνοϊκούς όρους, μέσω των δανειακών κεφαλαίων που παρέχονται από το Ταμείο Ανάκαμψης.

Σημαντική μείωση κατά 33,3% σημείωσαν οι νέες άδειες για καταστήματα, αν και ο όγκος ήταν αυξημένος κατά 51,2%. Αυτό αποδίδεται στην αδειοδότηση εμπορικών ακινήτων μεγαλύτερης

Η διαμετακόμιση και οι αποθήκες υψηλών τεχνικών και τεχνολογικών προδιαγραφών, ειδικά σε θέσεις κοντά στον αστικό ιστό της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, συγκεντρώνουν τις υψηλότερες προσδοκίες για την προσεχή διετία.

επιφάνειας (επομένως και όγκου), που αποτελεί και την κυρίαρχη τάση μεταξύ των αλυσίδων. Τα μεγαλύτερα καταστήματα προσφέρουν και υψηλότερες

οικονομίες κλίμακας. Όσον αφορά τα ξενοδοχεία, κατά το φετινό πρώτο δίμηνο παρατηρείται πτώση τόσο στον αριθμό των νέων αδειών κατά 10,4%

όσο και στον όγκο κατά 9,4%. Υπενθυμίζεται ότι συνολικά, το 2022, η οικοδομική δραστηριότητα για κτίρια επαγγελματικής χρήσης κατέγραψε υποχώ-

ρηση της τάξεως του 8,1%, ενώ συνολικά κατά το πρώτο φετινό δίμηνο η εικόνα είναι οριακά θετική κατά μόλις 0,8%. Στην ανάλυση της Τράπεζας της Ελλάδος για την αγορά ακινήτων, που περιλαμβάνεται στην πρόσφατη έκθεση για τη νομισματική πολιτική, επισημαίνεται ότι «η αυξανόμενη ζήτηση για ακίνητα σύγχρονων προδιαγραφών εκτιμάται ότι τελικά θα συντελέσει και στην αναβάθμιση του υφιστάμενου αποθέματος, το οποίο, αν δεν προσαρμοστεί στις νέες απαιτήσεις, θα απαξιωθεί περαιτέρω. Ωστόσο, η αγορά ακινήτων θα συνεχίσει να βρίσκεται υπό την πίεση του αυξημένου πληθωρισμού και των επιτοκίων, της περιορισμένης χρηματοδότησης, του υψηλού κόστους ενέργειας και υλικών και της ευρύτερης γεωπολιτικής αβεβαιότητας. Οι συνθήκες αυτές, σε συνδυασμό με την καθοδική διόρθωση των αξιών που ήδη συντελείται διεθνώς, εκτιμάται ότι θα στρέψουν το επενδυτικό ενδιαφέρον προς βιώσιμες επενδύσεις και προς ακίνητα με χαμηλότερο κόστος λειτουργίας, μεγαλύτερη ευελιξία και επίπεδα ποιότητας που θα διασφαλίζουν την αποκόμιση εισοδήματος και υπεραξιών για μεγάλο χρονικό ορίζοντα. Η ελληνική αγορά ακινήτων, παρουσιάζοντας σημαντικές ιδιαιτερότητες σε σχέση με τις υπόλοιπες αγορές ακινήτων της Ευρώπης, εκτιμάται ότι θα συνεχίσει να διατηρεί την ελκυστικότητά της, ειδικά για το υψηλών προδιαγραφών απόθεμά της», καταλήγει η ΤτΕ.

Το 2022 η καλύτερη χρονιά για ακίνητα την τελευταία 14ετία

ΔΑΝΟΣ: Στην αγορά γραφείων, 70.000 τ.μ. είναι υπό κατασκευή και άλλα 14.000 τ.μ. βρίσκονται στα σχέδια

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Το 2022, χαρακτηρίζει η εταιρεία ΔΑΝΟΣ ως την καλύτερη χρονιά για τα ακίνητα την τελευταία 14ετία, παρόλη την οικονομική αστάθεια, καθώς η αγορά ξύπνησε από το «λήθαργο» της μετά-covid περιόδου. Όπως σημειώνει η εταιρεία σε σχετικό ριπόρτ που βγήκε την Παρασκευή, η συνολική αξία της ακίνητης περιουσίας που πωλήθηκε πέρυσι στην Κύπρο έφτασε τα 5,85 δισεκατομμύρια ευρώ. Ο αριθμός αυτός περιλαμβάνει όλους τους τύπους ακινήτων, κατοικιών, εμπορικών ακινήτων, οικοπέδων και κτιρίων. «Αν θέλουμε να ρίξουμε μια ματιά μόνο στις οικιστικές μονάδες (διαμερίσματα και σπιτία), εδώ έχουμε σχεδόν 4 δισ. ευρώ πωλήσεων», σχολιάζει σχετικά. Συγκρίνοντας αυτό το νούμερο με τα δεδομένα του περασμέ-

με 27% που ήταν ο «οδηγός» του όγκου συναλλαγών κατά το 2021.

Στα 7.600 τα οικιστικά

Συνολικά, ο αριθμός των οικιστικών ακινήτων που συναλλάχθηκαν έφτασε τα 7.600 κατά το 2022, αντιπροσωπεύοντας ετήσια αύξηση 19% και αύξηση 41% σε σύγκριση με τα προ πανδημικά επίπεδα του 2019. Σε όρους αξίας συναλλαγής, αυτό το μήμα έφτασε τα 1,3 δισ. ευρώ το 2022, αποτελώντας 25% της συνολικής αξίας των συναλλαγών του έτους. Στη διάρκεια του 2021 οι τιμές των οικιστικών κατέγραψαν αύξηση 3% σε σχέση με το 2020. Όπως αναφέρει το ριπόρτ, στη διάρκεια του τρίτου τριμήνου του 2022 οι τιμές των δεικτών διατήρησαν την ανοδική τους τάση, σημειώνοντας ετήσια αύξηση 6% και ετήσια αύξηση 5% σε σύγκριση με το

Τα ακίνητα που έχουν χτιστεί κυρίως την περίοδο 1990 - 2010 θα απαιτήσουν σημαντικό κεφάλαιο για την ενεργειακή τους αποδοτική αναβάθμιση.

τέταρτο τρίμηνο του 2021. Όσον αφορά στις τιμές των οικοδομικών υλικών, η Εταιρεία σημειώνει πως οι τιμές συνέχισαν να καταγράφουν ανοδική πορεία καθ' όλη τη διάρκεια του 2021

και του 2022, με τις τιμές να αυξάνονται κατά 30% σε περίοδο δύο ετών (2022 αύξηση: 17,2%). Στο ριπόρτ προστίθεται ότι, η ζήτηση για επιχειρηματικούς χώρους στην Ευρώπη εκτι-

νάθηκε μετά τον κορωνοϊό, προκαλώντας υψηλότερα ζητούμενα ενοίκια και απέφερε εν μέρει διόρθωση των τιμών από την αύξηση των επιτοκίων. Η ισχυρή ζήτηση που καθοδηγείται εν μέρει από τις επιχειρήσεις που θέλουν να επαναφέρουν το προσωπικό στο γραφείο φέρει αυξανόμενο κόστος χρηματοδότησης και έχουν ωθήσει ψηλά τις αποδόσεις υψηλού κόστους. Σημαντικές επενδύσεις καταγράφονται αυτήν την περίοδο στην αγορά γραφείων, καθώς 70.000 τ.μ. είναι υπό κατασκευή, ενώ επιπλέον 14.000 τ.μ. βρίσκονται στο στάδιο του σχεδιασμού. Συνολικά αναμένεται να κατασκευαστούν 84.000 τ.μ. νέα γραφεία έως το 2024-2025 καθώς οι επενδυτές προσπαθούν να αντισταθμίσουν το έλλειμμα νέων εξελίξεων που παρατηρήθηκαν κατά την προηγούμενη δεκαετία.

Παρ' όλα αυτά, στελέχη του κλάδου δεν φαίνεται να ανησυχούν για τις μελλοντικές προοπτικές της αγοράς, καθώς η ζήτηση για σύγχρονα και –κυρίως– «πράσινα γραφεία» είναι πολύ υψηλή ήδη. Κατά το τελευταίο εξάμηνο του περασμένου έτους, η απορρόφηση γραφείων (νέες μισθώσεις) εκτιμάται ότι έφτασε στο επίπεδο ρεκόρ των 25.000 τ.μ. Η εξέλιξη αποδεικνύει ότι παρά τη μεσολάβηση της πανδημίας και την επικράτηση της τηλεργασίας οι περισσότερες επιχειρήσεις επιλέγουν τη φυσική παρουσία για το μεγαλύτερο μέρος του προσωπικού τους, τουλάχιστον για μερικές ημέρες την εβδομάδα. Η ΔΑΝΟΣ σημειώνει πως, η υψηλή ζήτηση αντικατοπτρίζεται και στις τιμές των ενοικίων, που είναι πλέον 23 ευρώ/τ.μ. σε μηνιαία βάση για τη Λευκωσία, ενώ έχουν σημειωθεί και περιπτώσεις μισθώσεων στη Λεμεσό στα επίπεδα των 45 ευρώ/τ.μ.

Παρά τη μεσολάβηση της πανδημίας και την επικράτηση της τηλεργασίας οι περισσότερες επιχειρήσεις επιλέγουν τη φυσική παρουσία για το μεγαλύτερο μέρος του προσωπικού τους.

νου έτους, βλέπουμε μια αύξηση των πωλήσεων κατά 30% σε ετήσια βάση. Επίσης το ποσοστό αυτό είναι το καλύτερο αποτέλεσμα από το 2008 και η εταιρεία σημειώνει ότι σχεδόν όλες οι περιοχές της Κύπρου παρουσίασαν αύξηση στις συνολικές πωλήσεις ακινήτων από πέρυσι, με την Πάφο να πρωτοστατεί με 58% αύξηση στις συνολικές πωλήσεις και 79% σε πωλήσεις στο εξωτερικό.

Παραδοσιακά, όπως αναφέρεται στο ριπόρτ, το νησί προσελκύει χιλιάδες επενδυτές ακινήτων από όλο τον κόσμο, με τη Λεμεσό και την Πάφο να είναι οι περιοχές που προσελκύουν τους περισσότερους ξένους αγοραστές τόσο από χώρες της Ε.Ε., όσο και από χώρες εκτός Ε.Ε. «Το περασμένο έτος δεν αποτέλεσε εξαίρεση», σημειώνει σχετικά. Όσον αφορά τους τύπους ακινήτων, στο ριπόρτ αναφέρεται ότι, η Πάφος παραμένει ο ηγέτης στην αγορά βιλών και κατοικιών, λόγω της εκπληκτικής τοποθεσίας, της θέας, του κλίματος της περιοχής και της ατμόσφαιρας, ενώ η –όπως τη χαρακτηρίζει– «κοσμοπολίτικη» Λεμεσός είναι ο βασιλιάς των πολυτελών διαμερισμάτων και των ψηλών παραθαλάσσιων πυργών. «Η Λευκωσία είναι μια πιο ταπεινή αλλά πιο σταθερή αγορά, που προσελκύει φοιτητές, ιδιοκτήτες επιχειρήσεων και δημόσιους υπαλλήλους», αναφέρει σχετικά.

Στις 22.500 ο αριθμός

Σύμφωνα με την ΔΑΝΟΣ, ο συνολικός αριθμός των ακινήτων που έγιναν συναλλαγές το 2022 έφτασε τις 22.500 σε σύγκριση με 20.100 το 2021, υποδεικνύοντας αύξηση 12%, ξεπερνώντας ακόμη και τα υψηλότερα επίπεδα προ πανδημίας του 2019 (17.200 ακίνητα) κατά 31%. Στη διάρκεια του 2022 οι παράκτιες περιοχές Λεμεσού, Λάρνακας και Πάφου παρουσίασαν διψήφιες ετήσιες αυξήσεις ως προς τον όγκο συναλλαγών σε σύγκριση με το 2021 (18%, 23% και 31% αντίστοιχα). Από την άλλη πλευρά, οι επαρχίες Λευκωσίας και Αμμοχώστου σημείωσαν οριακή πτώση 6% και 1% αντίστοιχα. Η Λεμεσός αποτέλεσε την πλειοψηφία του όγκου των συναλλαγών με 31%, ακολουθούμενη από τη Λευκωσία

The Best Bank in Cyprus.

Leap ahead

Bank of Cyprus

ΑΝΑΛΥΣΗ / Της ΠΑΜΕΛΑ ΜΠΑΡΜΠΑΛΙΑ / REUTERS BREAKINGVIEWS

Οι αντλίες θερμότητας και η μείωση των ρύπων

Το **θερμό** καλοκαίρι της Ευρώπης έχει στρέψει την προσοχή όλων στον όγκο των κτιρίων της. Η απάντηση σε θερμokrασίες 40 βαθμών Κελσίου απαιτεί μείωση των εκπομπών άνθρακα, ενώ παράλληλα αναπτύσσονται μέθοδοι για αποτελεσματική ψύξη κατοικιών και γραφείων σε μια «εποχή παγκοσμίου βρασμού». Αυτό που μπορεί να μη δείχνει τόσο άμεσα προφανές είναι ότι οι αντλίες θερμότητας αποτελούν τον καλύτερο τρόπο και για τα δύο. Η συνέχιση της καύσης αερίου τον χειμώνα και η χρήση αναποτελεσματικών μονάδων κλιματισμού το καλοκαίρι δεν είναι βιώσιμη. Το πρώτο παράδειγμα εξηγεί γιατί από τη θέρμανση και την ηλεκτροδότηση κτιρίων εκλύονται ετησίως 10 δισ. τόνοι εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, σύμφωνα με τη Διεθνή Υπηρεσία Ενέργειας, ή περίπου το 25% του συνόλου. Η ηλεκτρική ενέργεια για την ψύξη ενός πολυπληθέστερου πλανήτη έως το 2050 κατά τη διάρκεια των ολέων και πιο ζεστών καλοκαιριών, εν ω μεταξύ, θα μπορούσε σχεδόν να τριπλασιαστεί σε 5.800 τεραβατώρας, κατά τη ΔΥΕ. Αυτό είναι το διπλάσιο της τρέχουσας ζήτησης σε ολόκληρη την Ε.Ε., σε μια εποχή που

οι απαιτήσεις ισχύος από τα ηλεκτρικά οχήματα έχουν ήδη εκτιναχθεί στα ύψη. Οι αντλίες θερμότητας είναι γνωστές για τις θερμαντικές τους ιδιότητες. Ακόμη και τις κρύες ημέρες λειτουργούν, απορροφώντας αποτελεσματικά την εξωθεν θερμότητα και τη χρησιμοποιούν για να θερμάνουν ένα ειδικό ψυκτικό υγρό και

Η συνέχιση της καύσης αερίου τον χειμώνα και η χρήση αναποτελεσματικών μονάδων κλιματισμού το καλοκαίρι δεν είναι βιώσιμη.

να μετατραπεί σε αέριο. Όταν συμπιέζεται, ζεσταίνεται περισσότερο.

Με τη χρήση αντλιών θερμότητας η Διεθνή Υπηρεσία Ενέργειας εκτιμά πως θα μπορούσε να αυξηθεί ο αριθμός των σπιτιών που χρησιμοποιούν ηλεκτρική ενέργεια μδενικών ρύπων για θέρμανση από το 1/5 στο μισό του συνόλου έως το 2050. Αυτό θα μείωνε σημαντικά τις εκπομπές των κτιρίων, αν και το πραγματικό

θαύμα είναι ότι τα ίδια μηχανήματα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να προσαρμοστούν στην κλιματική αλλαγή και να τη μετριάσουν. Μια αντλία θερμότητας αέρα-αέρα είναι πανομοιότυπη με ένα κλιματιστικό, επιτρεπόντάς της έτσι να ψύκει τα κτίρια και να τα θερμαίνει. Κατά την ψύξη, οι αντλίες απορροφούν θερμότητα από τον αέρα μέσα και την απελευθερώνουν έξω, λειτουργώντας ως ψυγείο. Για να συμβάλει στην αποκλιμάκωση της υπερθέρμανσης του πλανήτη στον 1,5 βαθμό Κελσίου σε σχέση με την προβλεπόμενη εποχή, η μινιαία παγκόσμια εγκατάσταση αντλιών θερμότητας πρέπει να αυξηθεί από 1 εκατομμύριο σήμερα σε 14 εκατομμύρια έως το 2050, εκτιμά η ΔΥΕ. Στην Ευρώπη, επί του παρόντος, μόνο το 16% των κτιρίων κατοικιών χρησιμοποιεί αντλίες θερμότητας, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Ένωση Αντλιών Θερμότητας βάσει δεδομένων 21 χωρών, συμπεριλαμβανομένων της Βρετανίας και της Νορβηγίας εκτός Ε.Ε., με 20 εκατ. εγκατεστημένες τέτοιες μονάδες. Παρά το ρεκόρ 3 εκατ. μονάδων, που πουλήθηκαν πέρυσι, χρειάζονται άλλα 60 εκατ. έως το 2030 προκειμένου να επιτευχθούν οι μδενικοί στόχοι.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των ΜΟΥΓΙΟΥ ΧΟΥ, ΑΛΕΞ ΛΟΛΕΡ και ΑΡΑΘΙ ΣΟΜΣΕΚΑΡ / REUTERS

Οι Αμερικανοί συγκρατούν την τιμή του πετρελαίου

Οι **αυξανόμενες** εξαγωγές πετρελαίου των ΗΠΑ το 2023 πιέζουν την τιμή του πετρελαίου σε Ευρώπη και Ασία, αποδεικνύοντας ότι λειτουργούν ως βασική πηγή εφοδιασμού, την ίδια στιγμή που οι άλλες χώρες μειώνουν τις προμήθειες και οι κυρώσεις στο ρωσικό αργό διακόπτουν τις εμπορικές ροές.

Οι εξαγωγές αμερικανικού αργού πετρελαίου αμβλύνουν επίσης την απώλεια προσφοράς μετά τη διόγκωση των περικοπών της Σαουδικής Αραβίας, αρχής γενομένης από τον Ιούλιο, η οποία ξεπερνά ό,τι συμφώνησαν οι μεγάλοι παραγωγοί τον Ιούνιο.

Η ενίσχυση των εξαγωγών από τις Ηνωμένες Πολιτείες, πέραν όλων των ανωτέρω, δείχνει ακόμη πόσο αυξανόμενη είναι η επιρροή του συγκεκριμένου αργού από τη μεγαλύτερη πετρελαιοπαραγωγό χώρα επί της διεθνούς αγοράς εμπορευμάτων.

Συν τοις άλλοις, εδραιώνει έτι περαιτέρω τον ρόλο των προμηθειών των ΗΠΑ στην εξισορρόπηση της προσφοράς και ζήτησης, ειδικά καθώς οι αγορές για το ρωσικό αργό είναι περιορισμένες.

Αξίζει να αναφερθεί ότι οι εξαγωγές αμερικανικού πετρελαίου διαμορφώνονται από τις αρχές της χρονιάς μέχρι σήμερα στα 4,08 εκατ. βαρέλια σε ημερήσια βάση εν συγκρίσει με τον μέσο όρο των 3,53 εκατ. βαρελίων το 2022, σύμφωνα με την Υπηρεσία Πληροφοριών Ενέργειας των ΗΠΑ.

Από τις 61 αξιολογήσεις Brent έως

Οι ΗΠΑ απαντούν στις περικοπές που αποφάσισε ο ΟΠΕΚ τον Ιούνιο με μεγάλη αύξηση των εξαγωγών αργού πετρελαίου.

τις 27 Ιουλίου, που περιελάμβαναν το WTI Midland, η διαβάθμιση των ΗΠΑ ήταν από τις πιο ανταγωνιστικές σε όλες πλην μιας, ενώ ήταν η ανταγωνιστικότερη μόνο τις μισές από αυτές τις ημέρες, δήλωσε ο Τζοέλ Χάνλι, διευθυντής παγκοσμίων αγορών αργού και μαζούτ στην S&P Global. Αυτό σημαίνει ότι η διαβάθμιση WTI Midland

καθορίζει ουσιαστικά την τιμή για το σημείο αναφοράς.

Η πίεση που ασκείται τις εξεργαγές WTI Midland επεκτείνεται ακόμη και στις αγορές της Μέσης Ανατολής.

Το αργό Murban από τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα πλησιάζει σε πυκνότητα το αμερικανικό WTI Midland, αλλά με περισσότερο θείο, και χρησιμοποιείται από τους εμπόρους για να συγκρίνουν τα οικονομικά μεγέθη της αποστολής WTI προς ανατολώς. «Υπάρχει ολόένα και περισσότερη παραγωγή WTI, που κατακλύζει τις παγκόσμιες αγορές», δήλωσε ο Αντι Ιμφορόβιτς, διευθυντής της Surrey Clean Energy, πρώην επικεφαλής του τμήματος εμπορίας παγκοσμίου πετρελαίου της ρωσικής Gazprom Marketing and Trading. Τέλος, σε αντίθεση με το αργό από τον ΟΠΕΚ, ο οποίος μειώνει την παραγωγή προς χάριν των τιμών, «το WTI διαπραγματεύεται ελεύτερα, χωρίς περιορισμούς προορισμού και παραγωγής, και έχει γίνει κλειδί για την παγκόσμια τιμολόγηση», τόνισε, τέλος, ο κ. Ιμφορόβιτς.

Γνώριζαν τη βίαιη δράση των Κροατών «σκίνχεντ»

Το προφίλ, το οπλοστάσιο και το παρελθόν των «Bad Blue Boys» είχε αποτυπωθεί σε έκθεση της Ελληνικής Αστυνομίας

Του ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Το προφίλ των «Bad Blue Boys», των οργανωμένων οπαδών της Ντιναμό Ζάγκρεμπ, η βίαιη δράση τους, η σύνδεσή τους με τον νεοναζιστικό χώρο, καθώς και το ιστορικό της επεισοδιακής παρουσίας τους ακόμη και στην Ελλάδα πριν από λίγα χρόνια, είχαν αποτυπωθεί αναλυτικά σε αναφορά 27 σελίδων που είχε ετοιμάσει πριν από τον αγώνα με την ΑΕΚ η υποδιεύθυνση Αντιμετώπισης Αθλητικής Βίας της Ελληνικής Αστυνομίας. Η απειλή ήταν γνωστή και είχε επισημανθεί. Ωστόσο, στην πράξη, δεν αντιμετωπίστηκε.

«Η ομάδα των Β.Β.Β. από τα χρόνια της ίδρυσής της φέρεται να έχει δυναμική δράση τόσο στον ποδοσφαιρικό κουλίγκανισμό, όσο και σε θέματα γεωπολιτικού ακόμην και θρησκευτικού ενδιαφέροντος», αναφέρεται στο έγγραφο που είναι στη διάθεση της «Κ». Επισημαίνεται ότι κάνουν επιθέσεις με μαχαίρια, πτυσσόμενα κλομπ, αυτοσχέδια ρόπαλα, φωτοβολίδες και βόμβες μολότοφ. Στην ίδια έκθεση ανάλυσης κινδύνου (Pre-Match Report) της αστυνομίας επισημαίνεται ότι αναμενόταν η άφιξη περίπου 100 οργανωμένων οπαδών της κροατικής ομάδας στην Αθήνα, παρότι δεν τους είχαν

«Θεωρούνται από τους πιο σκληροπυρηνικούς οπαδούς της Ευρώπης, τόσο για τον σωματικό, όσο και για τον φωνητικό εκφοβισμό που προκαλούν».

δοθεί εισιτήρια για τον αγώνα με την ΑΕΚ για λόγους ασφαλείας.

«Διακατέχονται έντονα από το στοιχείο του εθνικισμού υποστηρίζοντας έντονα την εθνική τους ταυτότητα ως ύψιστο ιδανικό. Θεωρούνται από τους πιο σκληροπυρηνικούς οπαδούς της Ευρώπης (κατηγορίας RISK), τόσο για τον σωματικό, όσο και για τον φωνητικό εκφοβισμό που προκαλούν, ενώ στις τάξεις τους συμμετέχουν άτομα με τον

Αριστερά, πορεία των «Bad Blue Boys» για την ομάδα τους. Επάνω, ναζιστικός χαιρετισμός από τους ΒΒΒ πριν από τη σέ-ντρα του αγώνα Μίλαν - Ντιναμό, στο Μιλάνο το 2022.

ευρύ χαρακτηρισμό «σκίνχεντ», πράγμα που επιβεβαιώνει τη φασιστική και ρατσιστική τους διάθεση», σημειώνεται στην έκθεση ανάλυσης κινδύνου της αστυνομίας.

Οι Β.Β.Β. δημιουργήθηκαν το 1986 στρατολογώντας μέλη από διάφορες περιοχές του Ζάγκρεμπ. Ως σήμα τους έχουν ένα μπουλντόγκ. Τρέφουν άσβεστο στο μίσος απέναντι στους Σέρβους οργανωμένους οπαδούς του Ερυθρού Α-

στέρα, τους «Delije». Μάλιστα είχε επισημανθεί από την Ελληνική Αστυνομία ότι οι οργανωμένοι οπαδοί της Ντιναμό είναι αδελοφοποιημένοι με εκείνους του Παναθηναϊκού, ενώ αυτοί του Ερυθρού Αστέρα διαπνούν αντίστοιχους δεσμούς με τους οργανωμένους του Ολυμπιακού.

Από την πλευρά των οργανωμένων οπαδών υποστηρίζεται η άποψη, ότι η συνεργασία και οι αδελοφοποιήσεις των ελληνικών συλλόγων με ξένους δεν σχε-

τίζονται με περιστατικά βίας, παρά μόνο με τη δημιουργία δημοσίων σχέσεων, την ανταλλαγή ιδεών και συνθημάτων», αναφέρεται στο έγγραφο της αστυνομίας. Η πραγματικότητα, όμως, και οι διαπιστώσεις των αστυνομικών διαψεύδουν αυτούς τους ισχυρισμούς. «Συσχετίζοντας τους αιώνιους αντιπάλους της χώρας μας και βάσει των αδελοφοποιήσεων δεν είναι λίγες οι φορές που έχουν σημειωθεί περιστατικά βίας κατά

της μετακινήσεις οπαδών μεταξύ των αδελοφοποιημένων ομάδων», σημειώνεται στο ίδιο έγγραφο.

Το παρελθόν στην Αθήνα

Ενδεικτικά περιγράφεται τι συνέβη τον Νοέμβριο του 2015, όταν η Ντιναμό Ζάγκρεμπ επρόκειτο να αναμετρηθεί με τον Ολυμπιακό για την 4η αγωνιστική της φάσης των ομίλων του Champions League. Παρά την απαγόρευση μετα-

κινήσεων που είχε θέσει τότε η UEFA (όπως συνέβη και τώρα στην περίπτωση του αγώνα με την ΑΕΚ), μεγάλος αριθμός οπαδών της Ντιναμό έφτασαν στην Αθήνα και φιλοξενήθηκαν από οπαδούς του Παναθηναϊκού. Πολλοί εξ αυτών, σύμφωνα με την αναφορά της αστυνομίας, έμειναν σε κεντρικό σύνδεσμο φιλάθλων του Παναθηναϊκού και οι υπόλοιποι σε ξενοδοχεία του κέντρου της πόλης. Σε αστυνομικούς ελέγχους που έγιναν στα δωμάτιά τους και σε συνδέσμους βρέθηκαν φωτοβολίδες, σιδερογροθιές και ναρκωτικές ουσίες.

Όταν έφτασε η ώρα να επιστρέψουν οι Κροάτες στην πατρίδα τους, έξω από την πύλη αναχωρήσεων του αεροδρομίου δέχτηκαν επίθεση από οπαδούς του Ερυθρού Αστέρα, οι οποίοι είχαν έρθει στην Ελλάδα λόγω της αδελοφοποίησής τους με τον Ολυμπιακό.

Στην αναφορά της Ελληνικής Αστυνομίας ξεχωρίζουν πέντε περιστατικά βίαιης δράσης των οπαδών της Ντιναμό σε ευρωπαϊκούς αγώνες την περίοδο 2018-2021. Στο πιο πρόσφατο, στις 4/8/2021, συγκρούστηκαν με οργανωμένους οπαδούς της Λέγκια σε αγώνα για τα προκριματικά του Champions League. Δύο χρόνια νωρίτερα, τον Νοέμβριο του 2019, για αγώνα της ίδιας διοργάνωσης επιτέθηκαν σε οπαδούς της Αταλάντα στο Μιλάνο και μέλη τους συνελήφθησαν έχοντας στην κατοχή τους μαχαίρια και φωτοβολίδες.

Τον Φεβρουάριο του 2019 σε αγώνα για το Europa League στην Τσεχία περίπου 100 από τους 1.200 οπαδούς της Ντιναμό εμφανίστηκαν στο γήπεδο χωρίς εισιτήρια. Από τον έλεγχο που έγινε διαπιστώθηκε ότι κάποιοι οπαδοί, ορισμένοι εκ των οποίων συγκαταλέγονταν στην κατηγορία υψηλού κινδύνου, είχαν στην κατοχή τους εισιτήρια στο όνομα άλλων. Δεν τους επέτρεψαν να εισέλθουν στο γήπεδο και ακολούθησαν επεισόδια.

«Δρουν αμοραλιστικά»

«Με τον μανιόδη ενθουσιασμό που τους διακατέχει και την άκριτη αφοσίωση στην ομάδα, τις περισσότερες φορές δρουν αμοραλιστικά, ενισχύοντας τη βία, τον φόβο και την πόλωση εντός και εκτός γηπέδου», επισημαίνεται στην αναφορά της αστυνομίας.

«Αφησαν ένα λιοντάρι να κυκλοφορεί ελεύθερο στον δρόμο»

Εκεί που σταματάει η λογική αρχίζει η οπαδική βία. Ο κουλίγκανισμός υπάγεται σε μια διαφορετική κατηγορία δράσης, «κουλτούρας», «σκέψης» και λειτουργεί σαν αγέλη: κανείς δεν παρεκκλίνει των κανόνων, του κώδικα τιμής, του τελικού στόχου. Με κάθε τιμημα. Και όταν μιλάμε για Βαλκάνια, τότε τα πράγματα σοβαρεύουν επικίνδυνα.

«Οι Κροάτες δεν αστειεύονται», αποκάλυπτε στην «Κ» πηγή που γνωρίζει πρόσφατα και πράγματα. «Δεν είναι σαν τους Έλληνες. Γενικά, τα Βαλκάνια είναι άλλο level στον κουλίγκανισμό. Ήταν γνωστό σε όλους ότι θα κατεβεί “τάγμα”. Γνώριζαν και οι Αρχές και οι κύκλοι των κουλίγκαν».

Παρότι γνώριζαν ότι υπήρχε απαγόρευση, αυτοί ξεκίνησαν για την Αθήνα, μια κίνηση που προκαλεί πολλά ερωτήματα. «Όταν παίζει η ομάδα τους, δεν υπάρχει καμία απαγόρευση γι' αυτούς. Τόσο απλά. Στην Ελλάδα μπορεί να υπάρχουν και “μεροκάματα”. Σ' αυτούς υπάρχει μόνο η ομάδα. Ο οπαδικός έχει τελειώς διαφορετικό πρόσωπο εκεί».

Τι συμβαίνει τελικά με τις «αδελοφοποιήσεις»; «Κατ' αρχάς δεν υπάρχει κα-

μία αδελοφοποίηση με τους Bad Blue Boys. Υπάρχει ένα είδος φιλίας.

Οι αδελοφοποιήσεις γίνονται για πολλούς και διαφόρους λόγους, όπως για να υπάρχει φιλικό έδαφος σε εκτός έδρας ματς ή για θέματα οργάνωσης κερκίδας, ανταλλαγής “τεχνονγισίας” σε στολισμό με κορδέ κτλ. Οι ΒΒΒ έκαναν ταξίδι πίστς στην ομάδα τους... και ό-

«Ήταν γνωστό σε όλους ότι θα κατεβεί “τάγμα” στην Αθήνα», αποκαλύπτει πηγή στην «Κ» – «Πρέπει να καταλάβετε ότι είναι στρατιώτες και όχι οπαδοί».

ποιον πάρει ο Χάρος. Για το χθεσινό ταξίδι γνώριζαν οι πάντες. Πολιτεία, αστυνομία, Κροάτες, όλοι.

Αποτελεί μυστήριο γιατί δεν τους σταμάτησαν. Αφησαν ένα λιοντάρι να κυκλοφορεί μόνο του και ελεύθερο στον δρόμο. Πρόκειται για εγκληματική αμέλεια. Στην Αθήνα λέγεται ότι έχουν

Το σημείο όπου πέθανε από ακατάσχετη αιμορραγία ο Μιχάλης Κασσουρής, εκατοντάδες μέτρα από όπου δέχθηκε επίθεση.

εάν μεταβαίνουν σε άλλη πόλη, ενώ τώρα ουδείς φαίνεται να εμποδίζει, να καθυστερήσει ή, έστω, να ελεγχθκει η κροατική πομπή, παρότι φέρεται να είχε τεθεί «υπό διακριτική» αστυνομική επιτήρηση.

Η δολοφονική επίθεση των κουλίγκαν στην Νέα Φιλαδέλφεια δεν είχε κανένα στοιχείο αιφνιδιασμού. Συνέβη την παραμονή ενός μεγάλου αγώνα, έξω από το γήπεδο της ΑΕΚ και όχι σε κάποιο άλλο τυχαίο, άγνωστο σημείο. Ακόμην και η κίνηση των οπαδών μέσα στην πόλη είχε καταγραφεί και αναφέρεται εγκαίρως.

Η κυβέρνηση, που τόσο προτάσσει στον δημόσιο λόγο της τα ζητήματα τάξης και ασφάλειας, στην πράξη φαίνεται ότι αδυνατεί να βρει λύση. Όταν η πολιτική ασκείται με βασικό μέλημα την επικοινωνιακή διαχείριση της εικόνας και όχι την ουσία, είναι επόμενο ότι θα προκύψουν περιστατικά όπως αυτό στη Νέα Φιλαδέλφεια. Περιστατικά για τα οποία όλοι γνωρίζουν, εγκαίρως και επαρκώς, τους επικείμενους κινδύνους, αλλά αδυνατούν να διαχειριστούν.

Ενα παλικαράκι δολοφονήθηκε από ένα μεικτό απόσπασμα κουλίγκαν. Λέω «μεικτό», διότι σε αυτό συμμετείχαν και Έλληνες που έχουν αδελοφοποιηθεί με τους Κροάτες κουλίγκαν. Είναι σύνηθες το φαινόμενο, φανατικοί οπαδοί ομάδων να αδελοφοποιούνται με αλλοεθνείς «ομολόγους» τους με δεσμούς βίας. Είναι, εν πολλοίς, άγνωστα τα κριτήρια αυτών των αδελοφοποιήσεων, αν και εικάζεται πως μερικές φορές είναι πολιτικά. Σύνδεσμοι που εμφανίζονται από ακραίες ιδεολογικές προτιμήσεις γίνονται ένα με τους ομοϊδέτες τους από άλλες χώρες. Άλλες φορές, όχι λίγες, το κριτήριο της αδελοφοποίησης είναι το χρώμα της φανέλας.

Τι τους ενώνει πέρα από πεποιθήσεις και χρώματα; Η βία. Το τυφλό μίσος για τον άλλον, τον αντίπαλο, τον «εχθρό», ο οποίος πρέπει να εξοντωθεί, όχι μόνο μεταφορικά, αλλά και κυριολεκτικά, αν το επιτρέψουν οι περιστάσεις. Ετσι έχασε προχθές τη ζωή του ο νεαρός οπαδός της ΑΕΚ έξω από το γήπεδο της ομάδας του. Τον δολοφό-

έρθει πολλοί οπαδοί της Μαρσέιγ. Ισως έχουν έρθει και ενισχύσεις και για τα δύο μέρη...».

Τι συμβαίνει τελικά με τους Bad Blue Boys; Είναι τόσο τρομακτικοί ή ήρθκαν έδαφος και τα έκαναν; «Είναι και τα δύο. Υπήρξε αμέλεια από την πολιτεία και τις Αρχές και από την άλλη οι Κροάτες αυτοί δεν σταματούν. Είτε βρουν τανκς απέναντί τους είτε γυναικόπαιδα θα επιτεθούν. Είναι ταγμένοι. Για να γίνει μέλος κάποιος σ' αυτούς μπορεί να πάρει ακόμη και 10 χρόνια δοκιμασίας, πίστς και αφοσίωσης. Δεν είναι όπως εδώ. Υπάρχουν βαθμίδες πριν γίνει κάποιος Ultras. Πρέπει να καταλάβετε ότι είναι στρατιώτες και όχι οπαδοί. Δεν έχουν σχέση με ό,τι γίνεται στην Ελλάδα. Καμία σχέση.

Κροάτες, Σέρβοι, Πολωνοί, Ρώσοι, Ουκρανοί είναι οι πιο σκληροί κουλίγκαν στον πλανήτη».

Οι Bad Blue Boys ιδρύθηκαν στις 17 Μαρτίου 1986 στο Ζάγκρεμπ και εξελίχθηκαν σε μια από τις πιο σκληρές νεοναζιστικές οργανώσεις στον κόσμο. Μια οργάνωση που υπό τον μανδύα του οπαδικού κινήματος έχει σκορπίσει τον φόβο και τον τρόμο σε δεκάδες

μέρη της Ευρώπης με τη δράση της.

Και μόλις τέσσερα χρόνια μετά την ίδρυσή τους έδειξαν τα «δόντια» τους, όταν το 1990 και λίγο πριν από τη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας, στις πρώτες ποσοκομματικές εκλογές στην Κροατία, υποστηρίξαν μαζικά τον Φράνιο Τούτζμαν, που μεθόδευσε την ανεξαρτητοποίηση της.

Η πρωτοφανής σε αγριότητα επίθεση στο «Μάξιμνρ» στις 13 Μαΐου του ίδιου έτους ενάντια στους οπαδούς του Ερυθρού Αστέρα, θεωρείται μέχρι σήμερα η απαρχή της ανεξαρτητοποίησης της Κροατίας, η αρχή του εμφυλίου σε μια διαλυόμενη Γιουγκοσλαβία.

Οι ΒΒΒ όρμησαν στον αγωνιστικό χώρο και επιτέθηκαν στους 2.000 οπαδούς του Ερυθρού Αστέρα, που ενώσαν το μένος τους προσπαθώντας να προστατευθούν ζηλώνοντας τις διαφημιστικές πινακίδες του γηπέδου. Απολογισμός: 79 τραυματίες αστυνομικοί και 59 οπαδοί.

Η κροατική τηλεόραση, χρόνια αργότερα, τιλοφόρησε ένα σχετικό ντοκιμαντέρ με τίτλο «Ο πόλεμος για την πατρίδα ξεκίνησε στο Μάξιμνρ».

ΜΠΑΜΠΗΣ ΠΑΠΑΔΑΤΟΣ

Διάρρητοι απέναντι στην τυφλή βία

Του ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Ουδείς μπορεί να ισχυριστεί ότι δεν γνώριζε. Η απειλή για τη πρόκληση σοβαρών επεισοδίων και το επίπεδο επικινδυνότητας της αναμέτρησης μεταξύ ΑΕΚ και Ντιναμό Ζάγκρεμπ είχαν επισημανθεί εδώ και ημέρες στα σχετικά πληροφοριακά στοιχεία της αστυνομίας. Ακόμην και η ώρα εισόδου των Κροατών είχε αποτυπωθεί από νωρίς σε βίντεο που κυκλοφορούσαν στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Δεν χρειάζονταν, πάντως, εισαγόμενοι κουλίγκαν (οι οποίοι φαίνεται βάσει μαρτυριών ότι έδρασαν και με εγκώρια συνδρομή) για να μάς υπενθυμίσουν με τραγικό τρόπο διαφορετικά είναι η χώρα απέναντι στην τυφλή οπαδική βία.

Ενα χρόνο μετά τη δολοφονία του Αλκη Καμπανού στη Θεσσαλονίκη, έξω από το Εφετείο Αθηνών, σε ένα από τα πιο κεντρικά και –θεωρητικά– καλύτερα φυλασσόμενα σημεία της πρωτεύουσας, ομάδα κουλίγκαν του Παναθηναϊκού έλυκοκόπησε και μαχαίρωσε στον μηρό έναν οπαδό του Ολυμπιακού. Τον Απρίλιο, στα Ιωάννινα, σε συμπλοκή οπαδών του Ολυμπιακού και του ΠΑΣ Γιάννινα,

ένας άνθρωπος παραλίγο να χάσει τη ζωή του. Οδηγήθηκε στη ΜΕΘ με βαριά τραύματα στο κεφάλι από χτύπημα με λαστό. Στις 30 Μαΐου, πέντε κουκουλοφόροι εισέβαλαν σε Ίντερνετ καφέ στο Χαϊδάρη και μαχαίρωσαν στον μηρό έναν 24χρονο που φορούσε μπλούζα του Ολυμπιακού. Μόνο μέσα στο πρώτο εξάμηνο του 2023 είχαν συλληφθεί 21 άτομα για οπαδική βία και 51 υποθέσεις βρίσκονταν στο στάδιο της προανάκρισης.

Τον περασμένο μήνα, στέλεχος της αστυνομίας που παρακολουθούσε τον κόσμο των κουλίγκαν μου έλεγε πως «η χρήση του σουγιά γίνεται με ευκολία» σε συμπλοκές οπαδών και πως είναι «ζητήμα τύπης» ότι δεν είχε προκύψει και άλλος νεκρός. Τώρα, όμως, ένας άνθρωπος έχασε τη ζωή του, ενώ εάν υπήρχε σωστός συντονισμός μεταξύ των αστυνομικών υπηρεσιών ή λήψη ουσιαστικών προληπτικών μέτρων από την ηγεσία της ΕΛ.ΑΣ., η δολοφονία του μπορεί και να είχε αποφευχθεί.

Υποστηρικτές της ΑΕΚ σχολίαζαν χθες πως σε εγκώριους αγώνες συνήθως η αστυνομία τους μπλόκαρει στα διόδια

Η διεθνής των κουλίγκαν

Του ΣΑΚΗ ΜΟΥΜΤΖΗ

νψαν με μαχαίρι. Για να σκοτώσεις κάποιον με μαχαίρι, δηλαδή με σωματική επαφή, θα πρέπει να βρίσκεσαι είτε υπό την επήρεια ουσιών είτε να κουβαλάς μέσα σου απίστευτη ποσότητα μίσους για τον άλλον. Και σίγουρα το έχεις ξανακάνει.

Να μην ψάχνουμε να βρούμε τα κοινωνικά αίτια του κουλίγκανισμού. Υπάρχουν, αλλά δεν οδηγούν στη λύση του προβλήματος και είναι ο σίγουρος δρόμος να μην κάνουμε κάτι. Κοινωνικά αίτια για τη βία πάντα θα υπάρχουν, το ζήτημα είναι πώς αντιμετωπίζεται. Αντιμετωπίζεται με προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα από μια οργανωμένη πολιτεία που σέβεται τους πολίτες της. Το μόνο εύκολο είναι να κάνουμε επιτροπές για την καταπολέμησή της. Το δύσκολο είναι η σταθερή εφαρμογή των αποφάσεών.

Θα μου πείτε πως το μείζον είναι πως χάθηκε ένα παλικαράκι, πως μια οικογένεια θρηνεί και θα κουβαλά σε όλη την υπόλοιπη ζωή της τον πόνο αυτής της απώλειας. Ναι, έτσι είναι, αλλά εδώ πρόκειται για έναν προαναγ-

γελθέντα θάνατο. Η κοινή δράση των ελληνικών κουλίγκαν με τους Κροάτες –οι οποίοι είναι από τους πλέον αιμοβόρους της Ευρώπης– ήταν αναμενόμενο να καταλήξει σε τραγωδία.

Το πρόβλημα βρίσκεται στο ότι, αν η Ελληνική Αστυνομία επιτελούσε το έργο της, δεν θα είχε συμβεί τίποτα. Οι Κροάτες κουλίγκαν θα έπρεπε, αφού εντοπιστούν, να απομονωθούν, να συλληφθούν και να εκδικασθούν από τη χώρα, διότι δεν θα έπρεπε να βρίσκονται στην Ελλάδα.

Το δράμα της οικογένειας του Αλκη Καμπανού είναι πρόσφατο. Τώρα προτέθηκε το δράμα και μιας άλλης οικογένειας. Και δυστυχώς, αυτό το θλιβερό γαϊτανάκι θα συνεχίζεται, χωρίς να μπορεί κανένας να το σταματήσει. Φτάνουν πια τα αναμμένα κεράκια και τα κρεμασμένα κασκόλ εις μνήμην. Στην περίπτωση του οπαδού της ΑΕΚ, οι ευθύνες έχουν ονοματεπώνυμο και θα πρέπει να αναζητηθούν. Όποια δικαιοσύνη και να προβάλει η ηγεσία της Ελληνικής Αστυνομίας, σίγουρα θα κάνει χειρότερη τη θέση της.

γαστρονόμος

ΑΦΙΕΡΩΜΑ

ΝΤΟΜΑΤΑ

ΚΥΡΙΑΚΗ
13/8

ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ
ΣΗΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΛΕΡΩΘΕΙΤΕ ΥΠΕΥΘΥΝΑ

⊕ ΜΑΡΙΛΕΝΑ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ

ΜΑΣ ΦΤΙΑΧΝΕΙ ΤΟ ΓΙΟΡΤΙΝΟ ΤΡΑΠΕΖΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΔΕΚΑΠΕΝΤΑΥΓΟΥΣΤΟ
ΤΡΙΑ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΑ ΦΑΓΗΤΑ ΦΟΥΡΝΟΥ ΚΑΙ ΕΝΑ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟ ΓΛΥΚΟ
ΜΕ ΕΜΠΝΕΥΣΗ ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ BRANDY SOUR

ΑΝΑΛΥΣΗ

Το τέλος
της «μεγάλης παραίτησης»

Του ΜΠΕΝ ΓΟΥΙΝΚ / REUTERS BREAKINGVIEWS

Η εποχή της «μεγάλης παραίτησης» των Αμερικανών εργαζομένων φαίνεται πως έχει παρέλθει. Τα οικονομικά αποτελέσματα από τη Wall Street τον περασμένο μήνα ήταν μια προειδοποίηση από ορισμένες εταιρείες ότι το προσωπικό δεν έχει αποχωρήσει με τον ρυθμό που ανέμεναν οι εργοδότες. Η οικονομία των ΗΠΑ αντέξε στις πληθωριστικές πιέσεις χωρίς εκτεταμένες απολύσεις μέχρι στιγμής, αλλά η αντιστροφή της τάσης της «μεγάλης παραίτησης» θα μπορούσε να δυσκολέψει την ανάγνωση της φαινομενικά υγιούς κατάστασης στην αγορά εργασίας. Μόλις πριν από ένα χρόνο, ο κλά-

Η «φθορά», δηλαδή ο αριθμός των εργαζομένων που αναμένεται να παραιτηθούν, είναι πλέον πιο αργή.

δος των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών ήταν ένας από τους πολλούς που αντιμετώπιζαν πρόβλημα.

Οι θέσεις εργασίας άγγιξαν το ρεκόρ των 499.000 τον Ιούνιο του 2022, σύμφωνα με το Γραφείο Στατιστικών Εργασίας, καθώς η ισχυρή ζήτηση των επιχειρήσεων για εργαζομένους συγκρούστηκε με την έλλειψη εργατικού δυναμικού σε εθνικό επίπεδο. Αυτή η δυναμική έχει αλλάξει έκτοτε. Ο τομέας κώσθεσε 6.300 θέσεις εργασίας τον περασμένο μήνα, σχεδόν τις μισές δηλαδή σε σχέση με τον Ιούλιο του 2022. Ένας καθοριστικός παράγοντας, ωστόσο, στα σχέδια προσλήψεων των επιχειρήσεων είναι η «φθορά» – ο αριθμός των εργαζομένων που αναμένεται να παραιτηθούν. Ο τραπεζικός κο-

λοσός Wells Fargo δήλωσε στις 14 Ιουλίου ότι η φθορά ήταν «πιο αργή από το αναμενόμενο» κατά το δεύτερο τρίμηνο. Η State Street έδωσε το ίδιο μήνυμα, το οποίο είναι κοινό και σε άλλες εταιρείες. Αυτό δημιουργεί το πρόβλημα ότι το κόστος του προσωπικού παραμένει πολύ υψηλό, τουλάχιστον για λίγο.

Οι εταιρείες γενικά δεν ελπίζουν να αποχωρήσει το προσωπικό τους. Ωστόσο, όταν τα επιτόκια ανεβαίνουν και οι εργαζόμενοι απαιτούν υψηλότερους μισθούς, η αποχώρηση φαίνεται σαν ένας ανώδυνος τρόπος για να μειωθούν οι μισθοί. Αυτό δεν είναι πλέον τόσο εύκολο, αφού το λεγόμενο ποσοστό εγκατάλειψης – το ποσοστό του εργατικού δυναμικού που εγκαταλείπει τον εργοδότη του – έχει βυθιστεί στα χαμηλά επίπεδα προ πανδημίας. Οι εταιρείες μπορούν να κάνουν λιγότερες προσλήψεις και η αναλογία ανοίγματος θέσεων εργασίας του χρηματοπιστωτικού τομέα προς τους σημερινούς υπαλλήλους να πέσει στο χαμηλότερο επίπεδο από τον Σεπτέμβριο. Εάν αυτό δεν λειτουργήσει, θα «λειτουργήσουν» οι απολύσεις, καθώς το ποσοστό τους αυξάνεται.

Οι εταιρείες έχουν, βέβαια, ένα κίνητρο να τις αναβάλουν, υπό τον φόβο ότι θα φανούν πιο προβληματικές από τους αντιπάλους τους. Το «τσέκουρι» στη Wall Street πλέον έδειξε πως, όταν μια εταιρεία κάνει βουτιά, ακολουθούν ταχύτατα και άλλες.

Η καθυστερημένη χαμηλή ανενέργεια των τελευταίων 12 μηνών, λοιπόν, πρέπει να εξεταστεί προσεκτικά. Μπορεί να είναι ένα σημάδι ότι η αύξηση των επιτοκίων δεν έχει βλάψει την οικονομία, αλλά μπορεί επίσης να αντικατοπτρίζει τους υπαλλήλους που μένουν στη θέση τους, μέχρι να απολυθούν.

Σε μέγγενη η οικονομία
στην Ευρωζώνη το επόμενο 12μηνο

Υψηλά επιτόκια και μείωση κρατικών δαπανών απειλούν την ανάπτυξη

Ο συνδυασμός υψηλότερων επιτοκίων και οι πιέσεις για μείωση των κρατικών δαπανών στις χώρες της Ευρωζώνης απειλούν να στραγγαλίσουν την ανάπτυξη, αυξάνοντας τις πιθανότητες δεινής ύφεσης, εκτιμούν αναλυτές και οικονομολόγοι του Bloomberg Economics. Ο καθυστερημένος δυσμενής αντίκτυπος από την αύξηση του κόστους δανεισμού, η οποία ξεκίνησε πέρυσι από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, θα κορυφωθεί το 2024, προξενώντας πλήγμα 3,8% στην οικονομία, σύμφωνα με την ανάλυση του Bloomberg Economics, χρησιμοποιώντας το μοντέλο SHOK.

Ανάλογα με τις τιμές της ενέργειας, η απόσυρση των μέτρων στήριξης θα μπορούσε να επιδεινώσει την απώλεια

Η νομισματική σύσφιγξη έρχεται με καθυστέρηση και εκρηκτικά...

κοντά στο 5%. «Η απειλή συνίσταται στο ότι η ανθεκτικότητα της οικονομίας μέχρι στιγμής γεννάει εφυσουακό και η νομισματική σύσφιγξη έρχεται με καθυστέρηση και εκρηκτικά», δήλωσε ο Τζέιμι Ρας του Bloomberg Economics, ο οποίος συνέταξε την έρευνα μαζί με τη Μέβα Κάιν. «Μέχρι τότε, οι κυβερνήσεις θα μπορούσαν να δυσκολευθούν στο να σταθεροποιήσουν την οικονομική δραστηριότητα». Κι ενώ το προσωπικό της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ αναμένει τώρα μια ήπια προσέγγιση για την αμερικανική οικονομία, η κρίση που πλανάται στην Ευρωζώνη και καταγράφεται στις εκτιμήσεις των οικονομολόγων του Bloomberg Economics δεν αφήνει περιθώρια για τέτοιες προ-

Ο δυσμενής αντίκτυπος από την αύξηση του κόστους δανεισμού από την ΕΚΤ θα κορυφωθεί το 2024.

οπτικές. Ο αντίκτυπος θα μπορούσε να ξεπεράσει σε οξύτητα τον προηγούμενο κύκλο σύσφιγξης πριν από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση του 2007-2008 και να συναγωνιστεί τις επιπτώσεις από τα προβλήματα του δημόσιου χρέους προ δεκαετίας.

Το αν η οικονομία είναι αρκετά εύρωστη για να διαχειριστεί αυτή την πίεση χωρίς ύφεση είναι το δίλημμα που αντιμετωπίζει η ΕΚΤ, και τα υπουργεία Οικονομικών των χωρών της Ευρωζώνης. Έχοντας δεχθεί κριτική για καθυστερημένη έναρξη της νομισματικής σύσφιγξης, η ΕΚΤ βρίσκεται ήδη στο στόχαστρο

των πολιτικών για τις επώδυνες συνέπειες που αρχίζουν να προκαλούν οι αυξήσεις επιτοκίων. Μέχρι στιγμής, πάντως, η οικονομία έχει αποδειχθεί ανθεκτική. Η Ευρωζώνη απέφυγε την ύφεση τον χειμώνα και στη συνέχεια ανέκαμψε το δεύτερο τρίμηνο, αν και με άνιση απόδοση, διότι η οικονομία της Γερμανίας παρέμεινε στάσιμη και της Ιταλίας συρρικνώθηκε. Όμως τώρα, όπως αναγνώρισε η πρόεδρος της ΕΚΤ Κριστίν Λαγκάρντ τον Ιούλιο, αφού άφησε ανοικτό το ενδεχόμενο μιας παύσης των αυξήσεων, οι βραχυπρόθεσμες οικονομικές προοπτικές έχουν «επιδεινωθεί». Τον Ιανου-

άριο, 18 μήνες μετά την έναρξη της σύσφιγξης, θα τερματιστεί μετά τέσσερα χρόνια η αναστολή των δημοσιονομικών κανόνων της Ε.Ε. Αν και οι διαπραγματεύσεις για νέο πλαίσιο είναι ακόμη σε εξέλιξη, το αποτέλεσμα θα επαναφέρει τουλάχιστον κάποιο είδος ορίου. «Στους επόμενους 12 μήνες θα ζησουμε μια περίοδο όπου θα έχουμε το μέγιστο αποτέλεσμα της νομισματικής σύσφιγξης ταυτόχρονα με μια δημοσιονομική λιτότητα και αυτό με ανησυχεί», δήλωσε, εν κατακλείδι, ο Γκέργκορ Κλές, ανώτερος συνεργάτης στο ίδρυμα Μπρίγκελ στις Βρυξέλλες.

Η φυγή από τη Ρωσία
κόστισε σε ευρωπαϊκές
εταιρείες 100 δισ. ευρώ

Οι μεγαλύτερες εταιρείες της Ευρώπης έχουν καταγράψει ζημιές τουλάχιστον 100 δισ. ευρώ από την παύση της δραστηριότητάς τους στη Ρωσία μετά την έναρξη του πολέμου στην Ουκρανία τον Φεβρουάριο του 2022, σύμφωνα με ανάλυση των Financial Times. Πιο συγκεκριμένα, η έρευνα αφορά τα οικονομικά αποτελέσματα 600 επιχειρήσεων, εκ των οποίων οι 176 υπέστισαν ζημιές ως αποτέλεσμα της πώλησης, των χρεώσεων συναλλάγματος και άλλων εκτάκτων εξόδων λόγω των δραστηριοτήτων τους επί ρωσικού εδάφους.

Στις εκτιμήσεις αυτές, όπως σημειώνεται, δεν περιλαμβάνονται οι έμμεσες μακροοικονομικές επιπτώσεις του πολέμου, όπως το υψηλότερο κόστος ενέργειας και εμπορευμάτων.

Οι εταιρείες με τις μεγαλύτερες ζημιές είναι οι όμιλοι πετρελαίου και φυσικού αερίου, καθώς τρεις μόνο εταιρείες, οι κολοσσοί BP, Shell και TotalEnergies, ανέφεραν απώλειες ύψους 40,6 δισ. ευρώ. Οι απώλειες όμως αντισταθμίστηκαν κατά πολύ από τις υψηλότερες τιμές πετρελαίου και φυσικού αερίου, γεγονός που βοήθησε τους πετρελαϊκούς ομίλους να αναφέρουν αθροιστικά κέρδη ύψους περίπου 95 δισ.

ευρώ πέρυσι. Αντιστοίχως ενισχύθηκαν οι μετοχές των αμυντικών εταιρειών.

Οι επιχειρήσεις κοινής ωφελείας δέχθηκαν άμεσο πλήγμα 14,7 δισ. ευρώ, ενώ οι βιομηχανικές εταιρείες, συμπεριλαμβανομένων των αυτοκινητοβιομηχανιών, έχουν υποστεί ζημία 13,6 δισ. ευρώ. Χρηματοπιστωτικές εταιρείες, συμπεριλαμβανομένων τραπεζών, ασφαλιστικών και επενδυτικών εταιρειών, έχουν καταγράψει 17,5 δισ. ευρώ σε απομειώσεις και άλλες επιβαρύνσεις. Όπως αναφέρεται, ο αριθμός των ευρωπαϊκών οντοτήτων που δραστηριοποιούνταν στη Ρωσία πριν από τον πόλεμο υπολογίζεται σε 1.871. Από αυτές, πάνω από το 50% εξακολουθεί να λειτουργεί στη χώρα. Ανάμεσά τους η ιταλική UniCredit, η αυστριακή Raiffeisen, η ελβετική Nestlé και η βρετανική Unilever. «Ακόμη κι αν μια εταιρεία έχασε πολλά χρήματα φεύγοντας από τη Ρωσία, όσες μείνουν κινδυνεύουν με πολύ μεγαλύτερες απώλειες», προειδοποιεί ο Νάμπι Αμπντουλάφ, συνεργάτης στην εταιρεία στρατηγικών συμβούλων Control Risks. Η επιλογή ορισμένων να φύγουν άμεσα στην αρχή του πολέμου αποδεικνύεται σοφή εκ των υστέρων.

Συνεχίζουν να επενδύουν
μαζικά στον χρυσό οι Τούρκοι

Η τουρκική λίρα έχει χάσει την τελευταία πενταετία το 80% της αξίας της

Οι Τούρκοι επενδύουν μαζικά σε χρυσό, κρυπτονομίσματα, ξένα νομίσματα, κοσμήματα και άλλα περιουσιακά στοιχεία που θεωρούν ασφαλέστερα «καταφύγια» από την τουρκική λίρα, η οποία την τελευταία πενταετία έχει απολέσει το 80% και πλέον της αξίας της. Στο Μεγάλο Παζάρι της Κωνσταντινούπολης, η ζήτηση για χρυσό και δολάρια εκτινάσσεται στα ύψη. «Υπάρχει μια ατμόσφαιρα πανικού», σχολιάζει στη WSJ ο έμπορος συναλλαγμάτων Μουσταφά Ντεμιράι. «Οι άνθρωποι πιστεύουν ότι η τιμή (για τα δολάρια) θα ανέβει, επομένως υπάρχει μεγαλύτερη ζήτηση αυτή τη στιγμή».

Εκτιμάται ότι τα τουρκικά νοικοκυριά έχουν στην κατοχή τους χρυσό αξίας 200-300 δισ. δολαρίων.

Η κατάρρευση της λίρας είναι το αποτέλεσμα της οικονομικής κακοδιαχείρισης με την υπογραφή του Τούρκου προέδρου Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, λένε οικονομολόγοι. Ο Τούρκος ηγέτης τα τελευταία χρόνια πίεσε την κεντρική τράπεζα να μειώσει τα επιτόκια παρά το υψηλό ποσοστό πληθωρισμού, πορεία αντιστροφή από αυτή που θα ακολουθούσαν κανονικά οι κεντρικές τράπεζες. Ο Ερντογάν επιχείρησε να αλλάξει πορεία από τότε που κέρδισε τις εκλογές

Στο Μεγάλο Παζάρι της Κωνσταντινούπολης, η ζήτηση για χρυσό και δολάρια εκτινάσσεται στα ύψη. «Υπάρχει ατμόσφαιρα πανικού», σχολιάζει στην WSJ ο έμπορος συναλλαγμάτων Μουσταφά Ντεμιράι.

τον Μάιο, με τους αντιπάλους του να τον ασκούν κριτική για τη δραματική πτώση της αγοραστικής δύναμης των Τούρκων.

Η προσφάτως διορισμένη διοικήτρια της κεντρικής τράπεζας της χώρας, Χαφιζέ Γκαγιέ Ερκάν, και ο υπουργός Οικονομικών Μεχμέτ Σίμσεκ αύξησαν τα επιτόκια, αλλά είναι μάλλον αργά για να μειώσουν τον πληθωρισμό, λένε αναλυτές. Η Ερκάν στο τέλος Ιουλίου αναθεώρησε προς τα πάνω την πρόβλεψη για τον πληθωρισμό στο τέλος του 2023 από 22,3% σε 58%, ενώ πρόβλεψε ότι οι αυξήσεις των τιμών θα επιβραδυνθούν το επόμενο έτος, σε μια πιθανή ανα-

γνώριση ότι είναι δύσκολο να τιθασεύσει τον πληθωρισμό, ο οποίος «τρέχει» στο 38%. Παράγοντες της αγοράς αντιστοιχούν πως Ερκάν και Σίμσεκ δεν έχουν πραγματική εντολή από τον Ερντογάν να κάνουν ό,τι χρειάζεται για να σταθεροποιήσουν την τουρκική οικονομία. Η αστάθεια της τουρκικής οικονομίας ασκεί πίεση και στους εμπόρους, οι οποίοι διαδραμάτισαν κεντρικό ρόλο στην οικονομία από τότε που χτίστηκε το Kapali Carsi (Μεγάλο Παζάρι), πριν από πέντε και πλέον αιώνες, την περίοδο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Τα μικρά και μεσαία καταστήματα αποτελούν μέρος ενός παγκόσμιου δικτύου επιχει-

ρήσεων και τραπεζών που ασχολούνται με νομίσματα και χρυσό. Η αυξανόμενη ζήτηση για το πολύτιμο μέταλλο είναι καλή για την επιχείρησή του, όχι όμως και η διαρκής αναταραχή στην τουρκική οικονομία, σημειώνει ο Μεχμέτ Ακίφ Τουρκέρ, ένας 44χρονος έμπορος χρυσού. Εμποροί όπως ο ίδιος κλήθηκαν να εφαρμόσουν ένα περίπλοκο πλαίσιο κανόνων που επιβλήθηκαν από την κυβέρνηση τα τελευταία χρόνια, όπως η υποχρέωση για επιχειρήσεις σαν τη δική του να μετατρέπουν το 40% των κερδών τους σε ξένο νόμισμα σε λίρες. «Γενικά, στη δουλειά μας, η κρίση βγάζει χρήματα. Αλλά όταν η αγορά είναι τόσο ασταθής, μπορεί να αποφέρει και ζημιές. Είμαστε εξαντλημένοι», εξηγεί. Παρά τις προσπάθειες της κυβέρνησης να βγάλει τον χρυσό και άλλα περιουσιακά στοιχεία από «τα στρώματα» των πολιτών της χώρας και να τα διαθέσει στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, οι Τούρκοι συνεχίζουν να επενδύουν σε πολύτιμα μέταλλα. Σύμφωνα με εκτιμήσεις, ιδιώτες έχουν στην κατοχή τους χρυσό αξίας μεταξύ 200 και 300 δισ. δολ. Οι πωλήσεις χρυσού, όμως, φαίνεται πως δεν ανεβαίνουν μόνο λόγω της αστάθειας στην οικονομία. Η πανδημία έπαιξε επίσης ρόλο. «Μετά τον κορωνοϊό, η νοοτροπία των ανθρώπων άλλαξε. Είναι πιο χαλαροί στα ψώνια τους. «Ίσως αύριο να πεθάνω» σκέφτονται και σπεύδουν να αγοράσουν κάτι ωραίο», λέει στη WSJ ο Μετίν Κοταστέπε, πωλητής σε κοσμηματοπωλείο της Κωνσταντινούπολης.

Ricoh RansomCare:
Προστατεύετε
από τις Κυβερνοεπιθέσεις

Επικοινωνήστε μαζί μας στο 22862700 ή στο info@tsiakkastel.com.cy

Ισχυρή κερδοφορία καταγράφουν οι διεθνείς αεροπορικές εταιρείες

Ενισχύεται η ζήτηση για ταξίδια αναψυχής, αυξάνεται ο αριθμός των πτήσεων

Σημαντικά κέρδη κατέγραψαν φέτος οι διεθνείς αεροπορικές εταιρείες, ενισχυμένες από την έντονη ζήτηση για ταξίδια αναψυχής μετά την πανδημία, αλλά και τις μεγάλες διοργανώσεις, όπως το Παγκόσμιο Κύπελλο Ποδοσφαίρου του 2022, που έδωσε τεράστια ώθηση σε κολοσσούς όπως η Qatar Airways. Ο όμιλος International Airlines Group, ο οποίος περιλαμβάνει την Aer Lingus και την British Airways, ανακοίνωσε κέρδη-ρεκόρ, περίπου 1,4 δισ. δολαρίων για το πρώτο εξάμηνο του έτους, με τον διευθύνοντα σύμβουλο Λουίς Γκαλέγο να λέει πως στόχος είναι η επιστροφή σε επίπεδα προ πανδημίας μέχρι το τέλος του έτους. «Η ζήτηση των πελατών παραμένει ισχυρή, ιδιαίτερα για ταξίδια αναψυχής, με τους πελάτες να έχουν ήδη κάνει κρατήσεις που αντιστοιχούν στο 80%

Παράγοντες της ταξιδιωτικής βιομηχανίας, ωστόσο, λένε ότι η εντυπωσιακή ανάπτυξη του κλάδου μπορεί να μην έχει διάρκεια.

των εσόδων για το τρίτο τρίμηνο. Οι αεροπορικές εταιρείες έχουν θέσει σε εφαρμογή σχέδια για την ενίσχυση των πτήσεων κατά την πολυάσχολη καλοκαιρινή περίοδο», πρόσθεσε. Την ίδια στιγμή ο όμιλος AirFrance-KLM ανέφερε έσοδα άνω των 8 δισ. δολαρίων για το δεύτερο τρίμηνο, αυξημένα σχεδόν κατά ένα δισ. δολάρια σε σχέση με πέρυσι, παρά τις πληθωριστικές πιέσεις. «Είμαι πολύ χαρούμενος που βλέπω ότι η κατάσταση στα αεροδρόμια είναι πολύ καλύτερη, συμπεριλαμβανομένου του κόμβου της KLM στο αεροδρόμιο Σίπχολ του Αμστερνταμ», δήλωσε ο CEO της εταιρείας Μπέντζαμιν Σμιθ. «Αυτή η σεζόν χρησιμεύει κυρίως ως δοκιμαστική για το 2024,

Κέρδη-ρεκόρ περίπου 1,4 δισ. δολαρίων για το πρώτο εξάμηνο του έτους σημείωσε ο όμιλος International Airlines Group, ο οποίος περιλαμβάνει την Aer Lingus και την British Airways.

όταν η Γαλλία θα φιλοξενήσει τους Ολυμπιακούς και Παραολυμπιακούς Αγώνες, με την Air France να είναι ένας από τους επίσημους χορηγούς. Εάν η πρόσφατη απόδοση της Qatar Airways αποτελεί ένδειξη, οι Αγώνες του 2024 θα την ωφελήσουν σημαντικά. Η Qatar Airways ανακοίνωσε κέρδη ύψους 1,2 δισ. δολαρίων, στα οποία αποτυπώνεται η ισχυρή της απόδοση στο Παγκόσμιο Κύπελλο Ποδοσφαίρου που διεξήχθη στο Κατάρ στο τέλος του 2022. Το εμιράτο της Μέσης Ανατολής επένδυσε περίπου 220 δισ. δολάρια στην ανάπτυξη νέων δικτύων μεταφοράς και εγκαταστάσεων για να εξυπηρετήσει ένα διεθνές κοινό, εγχείρημα που στέφθηκε με επιτυχία,

καθώς οι πωλήσεις εισιτηρίων ξεπέρασαν τα 3 εκατ., ενώ και η FIFA. Η Qatar Airways ανέφερε ότι καθ' όλη τη διάρκεια της διοργάνωσης πραγματοποίησε περίπου 140.000 πτήσεις για να φέρει περισσότερους από 1,4 εκατ. ανθρώπους στην Ντόχα. «Η κερδοφορία οφείλεται σε 100% αύξηση των εσόδων από επιβάτες το τελευταίο έτος», δήλωσε ο διευθύνων σύμβουλος του ομίλου Ακμπίρ αλ Μπακέρ. «Διατηρήσαμε τη θέση μας ως αεροπορική εταιρεία επιλογής για εκατομμύρια επιβάτες σε όλο τον κόσμο και η ομάδα μας μετέφερε 31,7 εκατομμύρια επιβάτες, μία αύξηση της τάξης του 71% σε σχέση με πέρυσι».

Παράγοντες της ταξιδιωτικής βιομηχανίας, ωστόσο, λένε ότι η εντυπωσιακή ανάπτυξη του κλάδου μπορεί να μην έχει διάρκεια. Η Ryanair, η μεγαλύτερη αεροπορική εταιρεία της Ευρώπης σε αριθμό επιβατών, προειδοποίησε πρόσφατα ότι ο απότομος πληθωρισμός και η άνοδος των επιτοκίων θα μπορούσαν να περιορίσουν τα αεροπορικά ταξίδια το φθινόπωρο και τον χειμώνα. Αν και ανέφερε κέρδη 735 εκατ. δολαρίων για το δεύτερο τρίμηνο, ο διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας, Μάικλ Ο' Λίρι δήλωσε ότι υπάρχει φόβος «για τον αντίκτυπο αυτών των μακροοικονομικών τάσεων», που μπορεί να οδηγήσουν σε «ψαλίδισμα» στις τιμές των εισιτηρίων.

Η&Μ, Uniqlo και Zara επενδύουν σε υπηρεσίες επιδιόρθωσης ρούχων

Αν το μαντάρισμα και το μπάλωμα θεωρούνται πολύ ξεπερασμένα πράγματα για τα ρούχα μας, φαίνεται πως τώρα και πρωτίστως λόγω κλιματικής κρίσης θα ξαναγίνουν... μόδα και ανάγκη. Οι μεγάλοι όμιλοι λιανικού εμπορίου και γρήγορης μόδας, που παράγουν δισεκατομμύρια ρούχα σε προσιτές τιμές, παρακινούν το καταναλωτικό κοινό να αγοράζει απειράριθμα ενδύματα και αξεσουάρ, που ελάχιστα χρησιμοποιεί και πολύ συχνά πετάει. Ο ίδιος ο κλάδος, όπως αναφέρουν δημοσιεύματα, είναι υπεύθυνος για μεγάλο ποσοστό εκπομπών ρύπων. Σε δημοσίευσμά της η The Wall Street Journal επισημαίνει ότι όμιλοι, όπως οι Η&Μ, Uniqlo και Zara, έχουν πλέον αλλάξει γραμμή πλεύσης και αντί να δеляάζουν τους ανθρώπους να αγοράζουν ρούχα, τους παρακινούν να τα επιδιορθώνουν. Η μεταστροφή παρατηρείται, διότι τους ασκούνται πιέσεις από καταναλωτές και ρυθμιστικές αρχές ώστε να μειώσουν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της δραστηριότητάς τους. Η επιδιόρθωση ρούχων μειώνει τη σπατάλη, άρα χρησιμοποιούνται λιγότεροι πόροι για την αντικατάστασή τους. Λόγου χάριν, φέτος η ισπανική Zara λανσάρει υπηρεσίες επιδιόρθωσης σε πολλές από τις μεγαλύτερες αγορές της, η Uniqlo προσθέτει στούντιο επισκευής σε διάφορα καταστήματα και η Cos, που ανήκει στην Η&Μ, συνεργάζεται με μια νεοφυή εταιρεία για να βοηθήσει τους πελάτες και τις πελάτισσες να επιδιορθώσουν φθαρμένα φορέματα και μπουφάν. Κι ενώ ορισμένες από τις ακριβότερες επώνυμες μάρκες ενδυμάτων προσφέρουν εδώ και καιρό υπηρεσίες επιδιόρθωσης στα πιο δαπανηρά είδη τους, για τους ομίλους λιανικής με ρούχα ευρείας κατανάλωσης το αντίστοιχο εγχείρημα είναι κάτι καινούργιο. Ας θυμίσουμε ότι τα ρούχα τους είναι πολύ φθηνότερα, ενώ η τάση αυτή μπορεί και να επηρεάσει δυσμενώς τις πωλήσεις νέων προϊόντων. Κατά τον Οσκαρ Γκαρθία Μαθείρας, διευθύνοντα σύμβουλο της Inditex, μητρικής της Zara, αυτές οι πρωτοβουλίες και άλλες, που προ-

Οι πελάτες της Zara μπορούν από φέτος να επιδιορθώνουν, να πωλούν ή να δωρίζουν τα φορεμένα ρούχα τους, είτε στα φυσικά καταστήματα είτε διαδικτυακά στη Γαλλία, τη Γερμανία και την Ισπανία.

Στόχος των μεγάλων ομίλων λιανικού εμπορίου, να μειώσουν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις της δραστηριότητάς τους.

γουν τη βιωσιμότητα, «συνιστούν μία προσπάθεια να μεταμορφώσουμε τους εαυτούς μας και τον κλάδο». Επιπλέον, ο όμιλος Inditex, που ανήκει στον Αμάνθιο Ορτέγα, έναν από τους πλουσιότερους της Γης, λανσάρει και την υπηρεσία των μεταχειρισμένων ρούχων. Οι πελάτες και οι πελάτισσες της Zara μπορούν από φέτος να επιδιορθώνουν, να πωλούν ή να δωρίζουν τα φορεμένα ρούχα τους είτε στα φυσικά καταστήματα είτε διαδικτυακά στη Γαλλία, τη Γερμανία και την Ισπανία φέτος. Τέλος, η υπηρεσία ξεκίνησε πέρυσι στη Βρετανία πιλοτικά. Εκεί η Zara παίρνει τα ρούχα και χειρίζεται τις πληρωμές, αλλά χρησιμοποιεί ένα δίκτυο τρίτων για μαντάρισμα και διόρθωση. Αν έχει μια τρύπα η μπλούζα, λόγου χάριν, κοστίζει 10 λίρες η εργασία.

STANTAR
KKOMETY

Festival at **Ουαίτο**

22 · 23 · 24 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2023

• SEMINARIA • OPEN MIC • STAND UP ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΕΙΑ •
• STANTAR KKOMETY LINE UP • MIDNIGHT RAW • & MANY MORE •

Comedians

HEAD LINERS

• ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΨΥΛΛΙΔΗΣ • ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΥΡΙΑΚΟΥ •
• ΖΑΧΑΡΙΑΣ ΖΑΝΕΤΤΟΥ • ΠΑΥΛΟΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ • ΧΑΜΠΗΣ •

HOSTS ...wait for it

FEATURING

• ΑΛΕΞΗΣ ΠΟΥΛΛΙΤΑΣ • ΑΝΤΡΕΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ • ΔΕΣΠΩ ΛΕΟΝΤΙΟΥ •
• ΗΛΙΑΣ ΑΝΔΡΕΟΥ • ΚΡΥΣΤΑΛ ΧΡΙΣΤΟΦΗ • ΜΑΗΚ ΓΕΡΟΛΕΜΟΥ • ΜΑΡΙΛΕΝΑ ΖΩΔΙΑΤΟΥ •
• ΝΑΤΑΛΙΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ • ΙΡΕΝΕ ΟΡΦΑΝΙΔΕΣ •

ΚΑΙ Η ΑΦΡΟΚΡΕΜΑ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΣΤΑΝΤ ΑΠ.

Antonis Dalitis
live artist & graphics designer

ΧΟΡΗΓΟΙ

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΕΣ

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ENJOY YOUR WEEKENDS AT

MASTERS
tennis academy

Κρατήσεις Γηπέδων τα Σαββατοκύριακα
στην Ακαδημία Masters Tennis Academy.
€ 20.00 την ώρα.

Περισσότερες πληροφορίες στο:
99631669, 99606689 και 22105929

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

UNION BANK

perrier

McDonald's

cablenet

Babol

NICOSIA

ΕΡΜΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Αύξηση φόρου για τουρίστες στη Βαρκελώνη

Την πολιτική του Αμστερνταμ ακολουθεί και το Ντουμπρόβνικ

Της ΠΕΪΤΣ ΜΑΚΑΛΑΝΑΧΑΝ

Όταν η αντιδήμαρχος του Αμστερνταμ, Εστερ φαν Μπούρεν, πρότεινε πρόσφατα αύξηση 1% στον φόρο που επιβάλλεται σε κάθε διανυκτέρευση επισκέπτη της πόλης, έναν από τους υψηλότερους στην Ευρώπη, τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου απάντησαν ότι επιθυμούσαν ο φόρος αυτός να είναι ακόμη μεγαλύτερος.

Μεγάλες και μικρές ευρωπαϊκές πόλεις φορολογούν τους επισκέπτες τους, προκειμένου να ενισχύσουν τις υποδομές για τους κατοίκους.

«Οι δημοτικές δαπάνες είναι μεγάλες, αλλά δεν θέλουμε να επιβαρύνουμε περαιτέρω τους κατοίκους. Αποφασίσαμε έτσι να κρεώσουμε λίγο περισσότερο τους τουρίστες», είπε σε συνέντευξή της η κ. Φαν Μπούρεν. Ομόλογοι της Ολλανδίας αντιδήμαρχοι σκέφτονται το ίδιο πράγμα. Υστερα από δεκαετίες αύξησης του τουρισμού σε αστικές ζώνες, πολλές ευρωπαϊκές πόλεις βρῆκαν τρόπους για να φορολογήσουν τους επισκέπτες, που συνεχίζουν να αποτελούν σοβαρή πηγή εισοδήματος, αλλά και προβλημάτων για τις τουριστικές πόλεις.

Η επιβολή μικρού τέλους στους επισκέπτες δεν έχει προκαλέσει αντιδράσεις μεταξύ τουριστών, ενώ ενισχύει σημαντικά τα δημοτικά ταμεία.

Τέτοιοι φόροι είναι πια κοινοί σε όλη την Ευρώπη. Από 30 κράτη σε έρευνα εταιρείας αναλυτών από τη Δανία, 21 από αυτά φορολογούν τις διανυκτερεύσεις επισκεπτών, συνήθως μεταξύ 0,5 ευρώ και 3 ευρώ τη βραδιά. Στις ΗΠΑ, η πολιτεία του Κονέκτικατ φορολογεί κάθε διανυκτέρευση με 15%.

Κράτη της νότιας και δυτικής Ευρώπης, όπου ο τουρισμός αντιπροσωπεύει σημαντικό ποσοστό του ΑΕΠ, τείνουν να υιοθετούν τέτοιους φόρους. Οι χώρες της βόρειας Ευρώπης αναμένεται να ακολουθήσουν, ωστόσο από παράγοντες όπως η κλιματική αλλαγή και η έκρηξη της τουριστικής κίνησης μετά την πανδημία.

Κρουαζιερόπλοια

Πέρυσι, το δημοτικό συμβούλιο της Βαρκελώνης ψήφισε την επιβολή νέου τέλους στους τουρίστες, πέρα από τον υπάρχοντα φόρο διανυκτέρευσης, που κυμαίνεται μεταξύ 1 και 3,5 ευρώ τη βραδιά. Ο νέος φόρος της Βαρκελώνης, που αφορά επισκέπτες σε ξενοδοχεία και επιβάτες κρουαζιερόπλοιων, θα αυξήσει την ημερήσια επιβάρυνση για επισκέπτες στα 6 ευρώ, λέει ο Γιόρντι Βαλς, αντιδήμαρχος Τουρισμού της πρωτεύουσας της Καταλωνίας. Ο φετινός φόρος αναμένεται να αποφέρει 52 εκατ. ευρώ, ποσό που θα δεσμευθεί για τη χρηματοδότηση και συντήρηση

Η Σαγράδα Φαμίλια του Γκαουντί, από τα κυριότερα αξιοθέατα στη Βαρκελώνη. Πέρυσι, το δημοτικό συμβούλιο ψήφισε την επιβολή νέου τέλους στους τουρίστες, που αφορά επισκέπτες σε ξενοδοχεία και επιβάτες κρουαζιερόπλοιων, αυξάνοντας την ημερήσια επιβάρυνση για επισκέπτες στα 6 ευρώ.

δημόσιων χώρων και την εφαρμογή της νομοθεσίας για τη χρονομίσθωση τύπου Airbnb, μεταξύ άλλων.

Η κρατική πόλη του Ντουμπρόβνικ, η οποία σύμφωνα με ορισμένους δείκτες έχει τη μεγαλύτερη αναλογία τουριστών προς κατοίκους από κάθε άλλη ευρωπαϊκή πόλη, κρεώνει τους επισκέπτες 2,65 ευρώ τη διανυκτέρευση μεταξύ Απριλίου και Σεπτεμβρίου, με το ποσό αυτό να μειώνεται σε 1,86 ευρώ για το υπόλοιπο έτος. Το 2019, οι τοπικές αρχές ανακοίνωσαν την επιβολή φόρου και στα κρουαζιερόπλοια, ύστερα από

πρόταση του δημάρχου, Μάτο Φράνκοβιτς.

«Το ερώτημα για πολλούς από τους συμπολίτες μας ήταν: Σε τι μας ωφελούν αυτά τα πλοία; Δεν προσφέρουν τίποτα στην πόλη μας», λέει ο Φράνκοβιτς, για να προσθέσει ότι ο φόρος στα κρουαζιερόπλοια αναμένεται να ενισχύσει φέτος τα ταμεία του Ντουμπρόβνικ κατά 750.000 ευρώ, που θα αφιερωθούν στη βελτίωση του οδικού δικτύου.

Στο Αμστερνταμ, όπου το τέλος στις διανυκτερεύσεις και στους επιβάτες κρουαζιέρας αναμένεται να αποφέρει

185 εκατ. ευρώ φέτος, το δημοτικό συμβούλιο ψήφισε πέρυσι απαγόρευση τέτοιων πλοίων από το λιμάνι της πόλης, η οποία θα αρχίσει να ισχύει από το 2024 το νωρίτερο. Τα έσοδα των φόρων αφιερώνονται για τη βελτίωση υποδομών σε σημεία της πόλης που δεν προσελκύουν τουρίστες. Με τον τρόπο αυτόν, όλοι οι κάτοικοι του Αμστερνταμ μπορούν να επωφεληθούν από τον τουρισμό, υπογραμμίζει η κ. Φαν Μπούρεν.

Ο φόρος διανυκτέρευσης στο Αμστερνταμ υπολογίζεται σήμερα στο 7% της τιμής της βραδιάς, στην οποία προ-

στίθεται επιπλέον κρέωση 3 ευρώ. Οι ένοικοι κατοικούν με χρονομίσθωση υφίστανται φόρο 10% τη βραδιά. Το δημοτικό συμβούλιο πρόκειται να συνεδριάσει τον Οκτώβριο, προκειμένου να συζητήσει πρόταση αύξησης του φόρου.

Οι φόροι αυτοί βοηθούν στη διαμόρφωση του τουρισμού στην πόλη. Η επιπλέον κρέωση των 3 ευρώ τη βραδιά αποτελεί σκόπιμο φορολογικό πλήγμα στα φθηνά ξενοδοχειακά καταλύματα και στην ανεπιθύμητη από τις δημτικές αρχές πελατεία τους.

ΑΝΑΛΥΣΗ

Οφειλές στο Δημόσιο και ηθικές αναστολές

Του ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ

Στην παλιά, «δοκιμασμένη» μέθοδο αποκαλύψης ονομάτων όσων έχουν οφειλές στο Δημόσιο προσφεύγει πάλι το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών. Και μάλιστα με δύο καταλόγους, έναν για εταιρείες και άλλον για ιδιώτες που χρωστούν στο Δημόσιο πάνω από 150.000 ευρώ. Η αιτιολόγηση της πρωτοβουλίας είναι απλή. Υποτίθεται ότι «τιμωρούνται» οι οφειλέτες και θα σπεύσουν να αναλάβουν (έμπρακτα) τις υποχρεώσεις τους. Η αλήθεια είναι ότι τα αποτελέσματα της πρακτικής αυτής έως τώρα ήταν πενιχρά. Οι οφειλέτες του Δημοσίου έχουν υποστεί κυρώσεις όπως δέσμευση λογαριασμών και ακινήτων, δεν μπορούν να εισπράξουν χρήματα από το Δημόσιο ή να πωλήσουν περιουσιακά στοιχεία χωρίς να εξοφλήσουν το κράτος. Οι περισσότεροι δεν φοβούνται τη δημοσιοποίηση για ό,τι είναι γνωστό στο περιβάλλον τους. Η ενημέρωση της κοινής γνώμης αφήνει τους περισσότερους αδιάφορους. Αλλιώς, μπορεί ο αριθμός των οφειλετών να έχει σχεδόν διπλασιαστεί από τα προ μηνονίων επίπεδα, φτάνοντας τα 4 εκατομμύρια ΑΦΜ, στην πραγματικότητα όμως το 1% των οφειλετών (ούτε 40.000 νομικά ή φυσικά πρόσωπα) χρωστάει σχεδόν το 90% (περίπου 95 δισ. ευρώ) από τα συνολικά χρέη των 106 δισ. προς την εφορία. Γι' αυτούς γίνεται το ζήτημα. Κι από αυτούς εξαιρούνται από τη διαπώληση όσοι εντάχθηκαν σε ρυθμίσεις, είναι ανήλικοι ή απεβίωσαν.

Η κυβέρνηση προσπαθεί να ισορροπήσει στην ανάγκη εισπράξης των οφειλών αλλά με τρόπο που δεν εννοχλεί τους συνεπείς. Εξαγγέλλονται συχνά

ρυθμίσεις, με ηθικές αναστολές. Και η αλήθεια είναι ότι συνήθως οι ρυθμίσεις δεν αποδίδουν, όπως και η πρόσφατη των 36 ή 72 δόσεων για τις ληξιπρόθεσμες οφειλές που δημιουργήθηκαν την περίοδο μετά τον Νοέμβριο 2021 και μέχρι τον Φεβρουάριο 2023. Οι αιτήσεις για τη ρύθμιση των χρεών αυτών που δημιουργήθηκαν την περίοδο της πανδημίας ήταν μόλις 13.000, ενώ το συνολικό ποσό των οφειλών που ρυθμίστηκαν έφθασε τα 250 εκατ. ευρώ, όταν το σύνολο των οφειλών είναι 104 δισ. ευρώ. Στην πραγματικότητα η ρύθμιση δεν έγινε τόσο για να διευκολυνθούν οι οφειλέτες, όσο για την επιβάρυνση όσων ήταν συνεπείς στις πληρωμές τους αλλά επλήγησαν από την πανδημία αρχικά και μετά την ενεργειακή κρίση. Ήταν μια ρύθμιση με ηθικό πλεονέκτημα. Απευθυνόταν σε όσους δεν είχαν καμιά οφειλή πριν από την κρίση και γι' αυτό η επιτυχία ήταν περιορισμένη. Ίσως είναι πια η ώρα να ξεκαθαρίσουν τα πράγματα. Να δούμε πώς δημιουργούνται οι οφειλές αυτές, από πρόστιμα, από εισόδημα, έμμεσους φόρους, και να γίνουν σχετικές διορθώσεις. Να ορίσουμε πάλι τις προτεραιότητες. Το κράτος πρέπει να βρει τρόπο να κλείνει γενναία τις εκκρεμότητες. Να επιβάλλει εύλογα πρόστιμα. Να κλείνει επικερδείς που έχουν οφειλές αλλά και να διαγράφει χρέη. Να αποκτά περιουσιακά στοιχεία των οφειλετών γρήγορα, να διαγράφει χρέη που δεν υπάρχει περίπτωση να εισπραχθούν ποτέ. Κάπως πρέπει να κλείσει ο αέναος κύκλος οφειλών, ρυθμίσεων, νέων οφειλών. Αυτή είναι μια σημαντική ηθική υποχρέωση έναντι των συνεπών φορολογουμένων.

Η επόμενη μέρα για την Ελβετία μετά την κρίση της Credit Suisse

Αυξάνει τον πλούτο της και χωρίς αλλαγές παραμένει ελκυστικός κόμβος

Τέσσερις μήνες μετά την κατάρρευση της Credit Suisse, η Ελβετία, χωρίς να έχει προχωρήσει σε μεταρρυθμίσεις και εξυγίανση στον τραπεζικό της κλάδο, συνεχίζει στο ίδιο μοτίβο, βγάζοντας χρήματα και διατηρώντας το status quo δεκαετιών. Το ότι χρειάστηκε να διασωθεί η Credit Suisse από την UBS με τη μεσολάβηση της κυβέρνησης, για να αποτραπεί η κατάρρευση και το χάος στον παγκόσμιο τραπεζικό τομέα, ήταν ένα από τα μεγαλύτερα πλήγματα στην εθνική ταυτότητα της Ελβετίας μετά την κατάρρευση της Swissair το 2002 και θεωρήθηκε προειδοποίηση για την ανάγκη ριζικών αλλαγών. Υπάρχουν ελάχιστα δείγματα, ωστόσο, ότι η Ελβετία είναι έτοιμη να αλλάξει. «Οι περισσότεροι Ελβετοί είναι σαν να σήκωσαν συλλογικά τα μανίκια και η χώρα να ξαναβγάξει χρήματα. Η ανεργία έχει υποχωρήσει, ο ετήσιος πληθωρισμός 1,6% παραμένει ο φθόνος του βιομηχανοποιημένου κόσμου και το παντοδύναμο ελβετικό φράγκο έχει αποκτήσει αξία από τον Μάρτιο, όταν έγινε η συμφωνία», γράφει το Bloomberg.

Η φαινομενική στασιμότητα έκτοτε πηγάζει από αυτό που κάνει την Ελβετία αυτό που είναι – ένα έθνος του 13ου αιώνα που προηφανεύεται για τη φήμη του ως προπύργιο σταθερότητας σε μια ήπιο που δοκιμάζεται επανειλημμένα από τον πόλεμο. Μια χώρα που έδωσε για πρώτη φορά δικαίωμα ψήφου στις γυναίκες μόλις το

Η κρίση της Credit Suisse ήταν ένα από τα μεγαλύτερα πλήγματα στην εθνική ταυτότητα της Ελβετίας μετά την κατάρρευση της Swissair το 2002 και θεωρήθηκε προειδοποίηση για την ανάγκη ριζικών αλλαγών. Υπάρχουν ελάχιστα δείγματα, ωστόσο, ότι η Ελβετία είναι έτοιμη να αλλάξει.

1971, δεκαετίες μετά τον υπόλοιπο δυτικό κόσμο και όπου, αν συμβεί αλλαγή συμβαίνει πολύ αργά. «Υπάρχει μεγάλος κίνδυνος να μην αλλάξει τίποτα επειδή συνηθίζουμε τη νέα κατάσταση με μια τεράστια τράπεζα – κι αν αυτό λειτουργεί, γιατί να αλλάξει κάτι;», λέει ο Μάικλ Χέρμαν, διευθυντής του ελβετικού ινστιτούτου πολιτικών ερευνών Sotomo. Η Ελβετία, όμως, χάνει παράλληλα μια ευκαιρία να βελτιώσει τη φήμη της, που αμαυρώθηκε στα μάτια των διεθνών επενδυτών. Ενόψει των ομοσπονδιακών εκλογών της 22ας Οκτωβρίου θα υπάρξει μια

σχετική εθνική συζήτηση, πολλοί πιστεύουν ωστόσο ότι είναι ήδη πολύ αργά. Πρώην εργαζόμενος στο χρηματιστήριο της Ελβετίας, ο Τζάρεντ Μπίμπλερ, ο οποίος έγραψε βιβλίο για την τραπεζική κρίση της Ισλανδίας, λέει ότι υπάρχουν ομοιότητες με το σκανδιναβικό κράτος το 2006, όταν απέτυχε να αντιμετωπίσει σωστά την ανάγκη για τραπεζική μεταρρύθμιση. Η Ελβετία βέβαια δεν είναι η χώρα που ήταν πριν από μια δεκαετία. Το ελβετικό τραπεζικό απόρρητο δέχθηκε επίθεση από το υπουργείο Δικαιοσύνης των ΗΠΑ επειδή βοηθούσε τους Αμε-

ρικανούς φορολογουμένους να κρύψουν χρήματα. Στη συνέχεια, η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία ώθησε την Ελβετία να εγκαταλείψει την αυστηρή ουδετερότητα της και να ενστερνιστεί πλήρως τις κυρώσεις της Ε.Ε. κατά της Μόσχας. Και τον Ιούνιο οι Ελβετοί υποστήριξαν σε εθνικό δημοψήφισμα την αύξηση των εταιρικών φόρων για τις πολυεθνικές στο ελάχιστο συμφωνημένο επίπεδο του ΟΟΣΑ –15% από 11% κατά μέσο όρο–, αφού η κυβέρνηση έπεισε τους ψηφοφόρους ότι θα ήταν καλύτερα να διατηρηθούν τα φορολογικά έσοδα εντός της χώρας. Η Ελβετία παραμένει ελκυστικός κόμβος για τις πολυεθνικές, αλλά η μακροχρόνια υπεροχή της στη διαχείριση του πλούτου υποχωρεί. Εως το 2025 είναι πιθανό να πέσει στη δεύτερη θέση της κατάταξης όσων διακρίνονται περιουσιακά στοιχεία πλουσιών, πίσω από το Χονγκ Κονγκ, σύμφωνα με το Boston Consulting Group, ενώ η Σιγκαπούρη και το Ντουμπάι κερδίζουν επίσης έδαφος. Το διακύβευμα για τη θέση της Ελβετίας ως οικονομικού κέντρου είναι υψηλό. Η Finma –ρυθμιστική αρχή των τραπεζών της χώρας– και η Εθνική Τράπεζα της Ελβετίας έχουν ζητήσει μεταρρυθμίσεις μετά την κρίση της Credit Suisse. Το ερώτημα είναι αν μπορεί να ξεπεράσει η χώρα την τάση της προς την αδράνεια για να εντοπίσει τη πύλη στραβή. Και μετά, να κάνει τα πάντα για να αποκαταστήσει τη φήμη της.

Presents the 11th Invest Cyprus

International Investment Awards

Ρίτσαρντ Θέιλερ, καθηγητής Συμπεριφορικής Επιστήμης και Οικονομικών στο Πανεπιστήμιο του Σικάγου

Τα οφέλη των νέων τεχνολογιών υπερβαίνουν τους κινδύνους

Ο νομπελίστας οικονομολόγος μιλάει για τη σχέση ψυχολογίας - οικονομίας

Του **ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΚΑΤΣΙΚΙΔΗ**

Στον σύγχρονο καπιταλιστικό κόσμο οι συμπεριφορές και οι αποφάσεις σχηματίζονται μέσα από εξωτερικές επιρροές που δημιουργούνται από την αρχιτεκτονική του περιβάλλοντος μέσα στο οποίο αλληλοεπιδρούμε. Η «ψυχολογία του ατόμου» συχνά αποτελεί τη βάση των απόψεων του νομπελίστα Οικονομικών και καθηγητή Συμπεριφορικής Επιστήμης και Οικονομικών στο Πανεπιστήμιο του Σικάγου, Ρίτσαρντ Θέιλερ, σύμφωνα με τον οποίο η ανθρώπινη συμπεριφορά και οι αποφάσεις που λαμβάνουμε στρέφονται συχνά απέναντι σε οικονομικά ορθολογικούς κανόνες ή ακόμη και στα προσωπικά μας συμφέροντα. Γνωστός και ως «πατέρας» των σύγχρονων συμπεριφορικών οικονομικών ο Θέιλερ εξηγεί στα έργα του «Πάρτυπη συμπεριφορά» (εκδόσεις Κάτοπτρο) και «Nudge (=Ωθηση)» πως η ψυχολογία του ατόμου έχει άμεσο αντίκτυπο στη συμπεριφορά της αγοράς, ενώ μέσω μικρών «ωθήσεων (Nudges)» μπορούμε να βελτιώσουμε τις αποφάσεις μας.

Η «Κ» επικοινωνήσε με τον νομπελίστα Ρίτσαρντ Θέιλερ και πρώην πρόεδρο της Αμερικανικής Οικονομικής Ενωσης και τον ρώτησε για την υπαρκτή δυσκολία γεφύρωσης της ψυχολογίας με την οικονομική επιστήμη και την κινητήριο δύναμη πίσω από την ενασχόλησή του με τη συμπεριφορική επιστήμη, την ευμεταβλητότητα της αγοράς βάσει ατομικών-ψυχολογικών παραγόντων και την επίδραση της τεχνικής νοημοσύνης στην καθημερινότητα μας.

«Αυτό που με παρακίνησε να σκεφτώ τα θέματα που έγιναν γνωστά ως “συμπεριφορικά οικονομικά” ήταν η προθυμία μου να “σκεφτώ έξω από το κουτί”. Η συνήθης οικονομική θεωρία αναλύει τη συμπεριφορά οικονομικών παραγόντων οι οποίοι είναι άκρως ορθολογικοί, μη συναισθηματικοί και δεν έχουν προβλήματα αυτοελέγχου. Ακόμα και κατά τη διάρκεια του μεταπτυχιακού μου διαπιστώσα ότι αυτές οι υποθέσεις είναι μη ρεαλιστικές και οι προβλέψεις των μοντέλων που βασίζονται σε τέτοιες υποθέσεις κάνουν κακές προβλέψεις για τη συμπεριφορά. Σκέφτηκα ότι η προσθήκη ορισμένων γνώσεων από την ψυχολογία και από άλλες κοινωνικές

επιστήμες θα μπορούσε να βοηθήσει τα οικονομικά να γίνουν ισχυρότερα και ακριβέστερα».

Όμως, παρά το πιθανό υψηλό μορφωτικό επίπεδο πολλών πολιτών και τα ποικίλα οικονομικά μοντέλα διαχείρισης των οικονομικών στοιχείων, πολλοί τείνουν να δρουν «μη ορθολογικά» κατά τη λήψη των αποφάσεών τους. Σύμφωνα με τον καθηγητή Θέιλερ, «δεν μου αρέσει να χαρακτηρίζω κάποιον “παράλογο” (στις αποφάσεις του), επειδή είναι υποτιμητικό. Δεν είναι “ανόρθολογικό” να μην μπορείς να παίξεις σκάκι σαν γκραν-μάστερ ή να μην μπορείς να καθορίσεις πόσα χρήματα πρέπει να αποταμιεύσεις για τη σύνταξη. Οι οικονομολόγοι της συμπεριφοράς δεν θεωρούν τους ανθρώπους χαζούς, απλώς θεωρούμε ότι ο κόσμος είναι δύσκολος! Ακόμα και ένα διδακτορικό στα οικονομικά δεν αρκεί για να μπορέσει κανείς να αποφασίσει ποιο συνταξιοδοτικό πρόγραμμα είναι το καλύτερο. Όλοι μας χρειαζόμαστε λίγη βοήθεια».

Εμβαθύνοντας στη θεωρία και στην αντίληψη του καθηγητή για το πώς τα ανθρώπινα χαρακτηριστικά (ψυχολογία) επηρεάζουν τη λήψη των αποφάσεων μεταβάλλοντας τους δείκτες της αγοράς (οικονομία) γίνεται αναφορά στη σπουδαιότητα της θεωρίας Nudge (=Θεωρία Ωθησης) και στις εφαρμογές της σε πραγματικές συνθήκες, σύμφωνα με την οποία οι μικρές «ωθήσεις (Nudges)» μπορούν να συμβάλουν στη βελτίωση των αποφάσεών μας. Όπως αναλύει ο Θέιλερ, «ο Κας Σάνταϊν και εγώ ορίζουμε την “ώθηση” ως κάποιο χαρακτηριστικό του περιβάλλοντος που προσελκύει την προσοχή μας και αλλάζει τη συμπεριφορά μας χωρίς να περιορίζει τις επιλογές μας ή να μεταβάλλει τα οικονομικά μας κίνητρα. Οι «ωθήσεις-υποδείξεις (Nudges)» λαμβάνουν χώρα στο πλαίσιο αυτού που ονομάζουμε “αρχιτεκτονική επιλογής”. Σκεφτείτε την ιστοσελίδα ενός γιγαντιαίου λιανοπωλητή όπως η Amazon. Είναι οργανωμένη με τρόπο τέτοιο που διευκολύνει τους αγοραστές να βρουν αυτό που θέλουν, παρά το γεγονός πως στην ιστοσελίδα διαθέτουν σχεδόν κάθε βιβλίο και σε πολλές γλώσσες!».

«Σε αυτόν τον αχανή κυβερνοχώρο υπάρχουν επίσης πολυάριθμες “ωθήσεις” που προσπαθούν να τραβήξουν την προσοχή των πολυάσχολων πελα-

Στον αχανή κυβερνοχώρο υπάρχουν πολυάριθμες «ωθήσεις» που προσπαθούν να τραβήξουν την προσοχή των πολυάσχολων πελατών. Τα «Nudges (=ωθήσεις)» μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να κερδηθούν χρήματα (μέσω της στόχευσης αγοράς) ή για να βελτιωθεί η δημόσια πολιτική. Η μεγαλύτερη εφαρμογή τους μέχρι στιγμής αφορά τα συνταξιοδοτικά αποταμιευτικά προγράμματα όπως, για παράδειγμα, το συνταξιοδοτικό ταμείο NEST που υιοθετήθηκε από το Ηνωμένο Βασίλειο.

Η προσθήκη γνώσεων από την ψυχολογία και από άλλες κοινωνικές επιστήμες θα μπορούσε να βοηθήσει τα οικονομικά να γίνουν ισχυρότερα και ακριβέστερα.

τών. Τα “Nudges (=ωθήσεις)” μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να κερδηθούν χρήματα (μέσω της στόχευσης αγοράς) ή για να βελτιωθεί η δημόσια πολιτική. Η μεγαλύτερη εφαρμογή τους μέχρι στιγμής αφορά τα συνταξιοδοτικά αποταμιευτικά προγράμματα, στα οποία έχουν υιοθετήσει τρεις βασικές “ωθήσεις”:

1) Η αυτόματη εγγραφή: όπου οι συμμετέχοντες συμπεριλαμβάνονται στο σχέδιο εκτός αν επιλέξουν να εξαιρεθούν.

2) Η αυτόματη κλιμάκωση (ή “αποθήκευση περισσότερα αύριο”): όπου τα ποσοστά αποταμίευσης αυξάνονται σταδιακά με την πάροδο του χρόνου.

3) Τα προεπιλεγμένα επενδυτικά κεφάλαια: χαμηλού κόστους, διαφοροποιημένα επενδυτικά προϊόντα που εξαρτώνται από την ηλικία του συμμε-

Αυτό που με παρακίνησε να σκεφτώ τα θέματα που έγιναν γνωστά ως «συμπεριφορικά οικονομικά», ήταν η προθυμία μου να σκεφτώ «έξω από το κουτί», σημειώνει ο Ρίτσαρντ Θέιλερ.

τέχοντος, καθιστώντας το έργο της επιλογής καρτοφυλακίου ασφαφέστερο και ευκολότερο. Και οι τρεις αυτές “ωθήσεις” περιλαμβάνονται, για παρά-

δειγμα, στο συνταξιοδοτικό ταμείο NEST που υιοθετήθηκε από το Ηνωμένο Βασίλειο». Η συνέχεια της συζήτησής μας επικεντρώθηκε γύρω από τη λεγόμενη “αρχιτεκτονική των επιλογών” μέσα στην οποία αλληλοεπιδρά ο καταναλωτής και η οποία έχει καταγορηθεί ως έμμεση χειραγώγηση της συμπεριφοράς του καταναλωτή. Απορρίπτοντας τον συλλογισμό πως οι «ωθήσεις» χρησιμοποιούνται για τη «θεραπεία» των παρεκκλινοσών μη ορθολογικών συμπεριφορών, ο καθηγητής Θέιλερ καταθέτει πως «δεν προσπαθούμε να “θεραπεύσουμε” τους ανθρώπους. Αντίθετα, προσπαθούμε να τους διευκολύνουμε να πετύχουν. Το GPS είναι ένα καλό παράδειγμα. Εχω τρομερή αίσθηση προσανατολισμού, αλλά τώρα έχω μια εφαρμογή στο τηλέφωνό μου που μου επιτρέπει να επιλέξω έναν προορισμό και στη συνέχεια με βοηθάει να πλοηγηθώ προς αυτόν. Εγώ αποφασίζω πού θέλω να πάω και μπορώ να μην επιλέγω τις προτάσεις της εφαρμογής. Η “θεωρία της ώθησης” στα καλύτερά της».

Τους τελευταίους μήνες η διεθνής επιστημονική κοινότητα υπεισέρχεται σε συζητήσεις που αφορούν περισσότερο το μέλλον παρά τα παροντικά προβλήματα, με την τεχνική νοημοσύνη να έχει κυρίαρχο ρόλο. Απαντώντας σε ερώτηση για τους πιθανούς προβλη-

ματισμούς του ή τις επιφυλάξεις που ξεπροβάλλουν από την ενσωμάτωση της τεχνητής νοημοσύνης στη ζωή μας, ο καθηγητής Θέιλερ είναι καθησυχαστικός. «Τουλάχιστον προς το παρόν, θεωρώ ότι τα οφέλη της τεχνητής νοημοσύνης υπερβαίνουν κατά πολύ τους κινδύνους. Και πάλι, το GPS είναι ένα τέλειο παράδειγμα. Η εφαρμογή γνωρίζει την κατάσταση της κυκλοφορίας σε πραγματικό χρόνο και μπορεί να κάνει αλλαγές στη διαδρομή εν κινήσει. Κα νένας άνθρωπος δεν μπορεί να το κάνει αυτό. Ακόμη και σε ένα αυτόνομο αυτοκίνητο, ο χρήστης επιλέγει τον προορισμό (και, ελπίζουμε, να δίνει προσοχή ώστε να παρακάμψει το σύστημα αν χρειαστεί). Να ανησυχώ μήπως μια μέρα το αυτοκίνητό μου με απαγάγει; Τουλάχιστον όχι κατά τη διάρκεια της ζωής μου. Φυσικά, είμαι γέρος».

Ολοκληρώνοντας τη συζήτησή μας με τον καθηγητή Θέιλερ, επισημαίνει πως θα εμπιστευόταν μια «έξυπνη» μηχανή για την αντικατάσταση μέρους των καθημερινών του καθηκόντων. «Φυσικά και θα την εμπιστευόμουν, θεωρούμε δεδομένο ότι έχουμε μια εννημερωμένη εγκυκλοπαίδεια στο τηλέφωνό μας, ενώ το αυτοκίνητό μου με ειδοποιεί αν πλησιάζω πολύ κοντά σε άλλο αυτοκίνητο. Δεν είναι βοηθητικά όλα αυτά».

ΑΝΑΛΥΣΗ Των **ΤΖΙΝΑ ΣΜΙΛΕΚ** και **ΜΠΕΝ ΚΑΣΕΛΜΑΝ / THE NEW YORK TIMES**

Οι μεγάλες αντοχές της αμερικανικής οικονομίας

Από τότε που ο πληθωρισμός απογειώθηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες, στις αρχές του 2021, κυκλοφορούσε στους οικονομικούς κύκλους ένα σύνθημα, ότι «τα καλά νέα είναι τελικώς κακά». Η δυναμική αγορά εργασίας και οι δραστηκά ανανεωμένες καταναλωτικές δαπάνες υπήρχε ο κίνδυνος να τροφοδοτήσουν περαιτέρω αυξήσεις τιμών και να προκαλέσουν μια πιο επιθετική απάντηση από την Ομοσπονδιακή Τράπεζα των ΗΠΑ (Fed). Ετσι, κάθε θετική αποτύπωση στοιχείων εκλαμβάνονταν ως αρνητική.

Και ξαφνικά, τα καλά νέα αρχίζουν να θεωρούνται όντως καλά. Ο πληθωρισμός άρchiσε τελικά να μετριάζεται σοβαρά, ενώ η οικονομική ανάπτυξη συ-

νέχιζε να έχει θετικό πρόσημο και η αγορά εργασίας εξακολουθούσε να κινείται. Αντί να ερμηνεύουν ωστόσο αυτή τη σταθερή δυναμική ως σημάδι ότι οι συνθήκες φανερώσουν υπερθέρμανση, κορυφώοι οικονομολόγοι ολόενα και περισσότερο την απέδιδαν στην ανθεκτικότητα της αμερικανικής οικονομίας. Ητοι, ότι είναι σε θέση να τα καταφέρει υπό συνθήκες ταχέως μεταβαλλόμενες και σε περιβάλλον υψηλότερων επιτοκίων της Fed, επιτρέποντας στον πληθωρισμό να υποχωρήσει σταδιακά, χωρίς να προκαλέσει εκτεταμένες απώλειες θέσεων εργασίας.

Παρά ταύτα, η ήπια προσέγγιση της αμερικανικής οικονομίας δεν είναι εγ-

Η Fed κατάφερε να ελέγξει τον πληθωρισμό χωρίς να προκαλέσει ύφεση και μεγάλη αύξηση της ανεργίας.

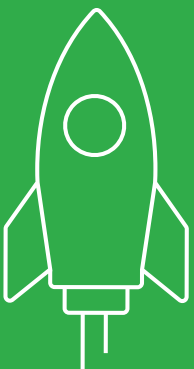
γυημένη. Η οικονομία θα μπορούσε να βρεθεί σε μεγάλη επιβράδυνση, διότι ακόμη δεν είναι αισθητός ο πλήρης αντικτύπος του υψηλότερου κόστους δανεισμού. Όμως τα πρόσφατα δεδομένα είναι ενθαρρυντικά, υποδηλώνοντας ότι οι καταναλωτές παραμένουν έτοιμοι να ξοδέψουν και οι εργοδότες έτοιμοι

να προσλάβουν ταυτόχρονα, ενώ επιβραδύνονται ή και παύουν εντελώς οι αυξήσεις τιμών σε μια γκάμα αγαθών και υπηρεσιών, όπως η μεταχειρισμένα αυτοκίνητα, το φυσικό αέριο, τα είδη παντοπωλείου και πολλά άλλα. «Αν γυρίσετε έξι μήνες πίσω, βρισκόμασταν στη φάση του “τα καλά νέα είναι κακά νέα”, επειδή δεν φαινόταν ότι ο πληθωρισμός επρόκειτο να αποκλιμακωθεί», σχολιάσε ο Τζέι Μπράισον, επικεφαλής οικονομολόγος της Wells Fargo. Τώρα, «ο πληθωρισμός μειώνεται ταχύτερα από ό,τι περίμεναν ορισμένοι οικονομολόγοι». Οι αγορές φαίνεται να συμφωνούν. Οι μετοχές σημείωσαν άνοδο την Παρασκευή στην αμερικανική αγορά,

όταν δημοσιεύθηκαν ισχυρά οικονομικά στοιχεία, που δείχνουν ότι οι καταναλωτές συνέχισαν να ξοδεύουν, ενόσω οι μισθοί και οι αυξήσεις τιμών μετριάζονταν, όπερ φανερώνει ότι η οικονομία διατηρεί τη δύναμή της παρά αποθέρμανση. Ακόμη και ο πρόεδρος της Fed Τζερόμι Πάουελ σημειώνει πως οι ενδείξεις της ανθεκτικότητας των καταναλωτών είναι ευπρόσδεκτες, εφόσον δεν ξεφεύγουν από τον έλεγχο.

«Η συνολική ανθεκτικότητα της οικονομίας, το γεγονός ότι καταφέραμε να επιτύχουμε αποπληθωρισμό μέχρι στιγμής χωρίς ουσιαστικό αρνητικό αντίκτυπο στην αγορά εργασίας, καθώς και η δύναμη της οικονομίας συνολικά,

είναι ευμενής δεδομένα, δώλωσε ο κ. Πάουελ μετά το πέρας της συνεδρίασης της τράπεζας την προηγούμενη εβδομάδα. Ωστόσο, είπε ότι η Fed παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς τις εξελίξεις ώστε να βεβαιωθεί ότι η ζωρότερη ανάπτυξη δεν θα εκτινάξει τον πληθωρισμό, ο οποίος «θα απαιτούσε κατάλληλη απάντηση από το μέτωπο της νομισματικής πολιτικής». Τα σκόλια του προέδρου της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ καταδεικνύουν τη θεμελιώδη ένταση στην οικονομία αυτή τη στιγμή. Τα σημάδια μιας οικονομίας που αναπτύσσεται μετρύως λογίζονται ως ευπρόσδεκτα: τα σημάδια της ραγδαίας ανάπτυξης δεν είναι.

B-start

Κάνε καλή αρχή με Business Start

Ισχύουν όροι | Cyta Business Call Center 150

Ολοκληρωμένες Λύσεις για νέες επιχειρήσεις
Σταθερή | Ίντερνετ | Υψηρεσία Cloud | Κινητή

Δωρεάν εγκατάσταση και πολλά προνόμια

Μέχρι 25% έκπτωση στη μηνιαία συνδρομή για 12 μήνες

Μαζί από την αρχή

Καύσιμα, σιτηρά φέρνουν νέες ανατιμήσεις

Η άνοδος των τιμών πετρελαίου και αγροτικών εμπορευμάτων δεν αφήνει περιθώρια για αποκλιμάκωση του πληθωρισμού

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Ολοένα και απομακρύνονται οι προσδοκίες για αποκλιμάκωση των τιμών στα τρόφιμα, καθώς στις ανατιμήσεις –απόρροια της αύξησης του κόστους των προηγούμενων μηνών– αναμένεται να προστεθούν κι άλλες το ε-pόμενο διάστημα, λόγω των αυξήσεων των τιμών σε σειρά άλλων παραγόντων του κόστους παραγωγής. Νέες αιτίες «πονοκεφάλου» για τα νοικοκυριά, αλλά και για το οικονομικό επιτελείο της κυβερνήσεως αποτελούν τα σιτηρά, το ελαιόλαδο και τα καύσιμα, με τις αυξήσεις στις τιμές των τελευταίων να επιπρεάζουν άμεσα, αλλά και έμμεσα, τον πληθωρισμό, καθώς προκαλούν ανατιμήσεις και σε σειρά άλλων προϊόντων και υπηρεσιών. Την ίδια ώρα, βεβαίως, ολοένα και πληθαίνουν από επίσημα χείλι οι διαιπιστώσεις περί υπέρμετρων κερδών, κάτι που αποτελεί επίσης αιτία αργής αποκλιμάκωσης του πληθωρισμού. Πλέον πρόσφατη η επισήμανση διά στόματος Γιάννη Στουρνάρα, με τον διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος να τονίζει μιλώντας στο ειδησεογραφικό κανάλι CGTN:

«Για πρώτη φορά εδώ και πολλά χρόνια ο ρυθμός αύξησης των τιμών είναι κατά πολύ υψηλότερος από τον ρυθμό αύξησης των μισθών. Επίσης, η αύξηση των τιμών είναι ταχύτερη από την αύξηση του κόστους, που σημαίνει ότι τα περιθώρια κέρδους έχουν αυξηθεί».

Οι εκτιμήσεις για τον πληθωρισμό του Ιουλίου που ανακοίνωσε την περασμένη Δευτέρα η Eurostat ήρθαν να επιτείνουν την ανησυχία, καθώς

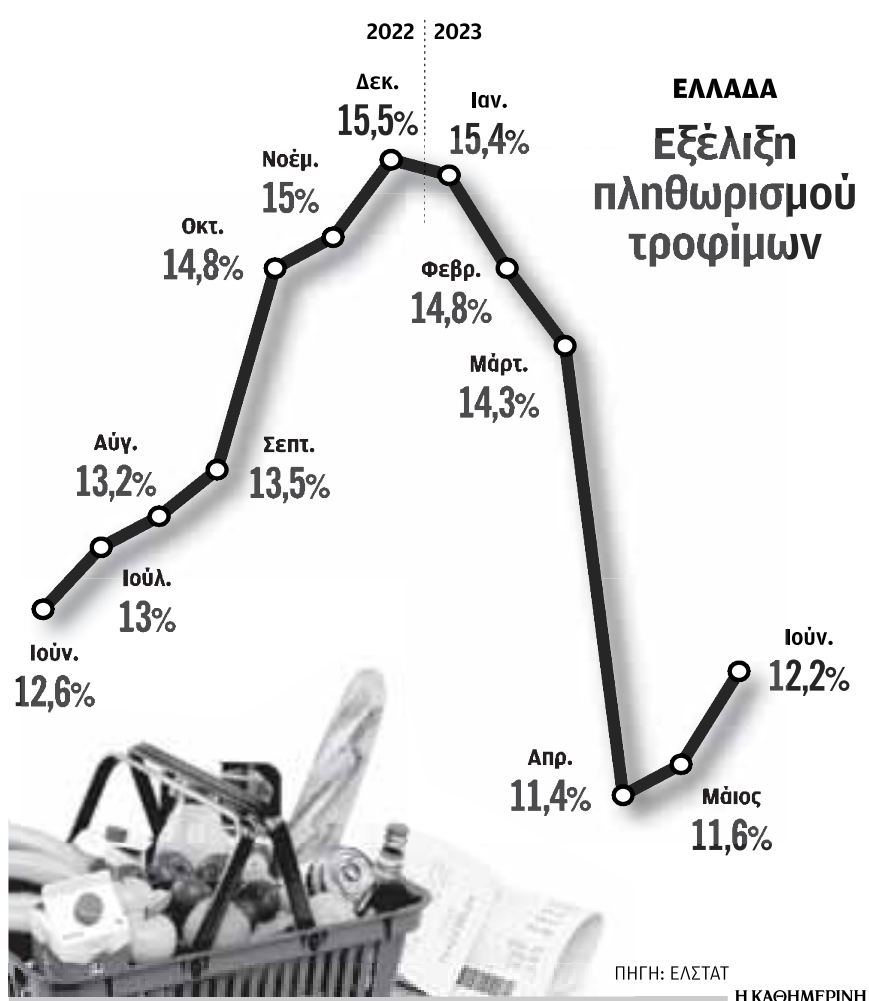
έδειξαν άνοδο του δείκτη τιμών καταναλωτή στην Ελλάδα, αντί για περαιτέρω αποκλιμάκωσή του, κόντρα σε ό,τι συμβαίνει στις περισσότερες χώρες της Ευρωζώνης. Υπενθυμίζεται ότι σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Eurostat, ο πληθωρισμός (σε όρους εναρμονισμένου δείκτη τιμών καταναλωτή που μετράει η Eurostat για λόγους σύγκρισης μεταξύ των κρατών-μελών) διαμορφώθηκε στην Ελλάδα στο 3,4% τον Ιούλιο από 2,8% τον Ιούνιο, διακόπτοντας καθοδικό σερί 9 μηνών.

Η εξέλιξη αυτή έρχεται σε αντίθεση με ό,τι συνέβη στην Ευρωζώνη, όπου ο εναρμονισμένος δείκτης τιμών καταναλωτή εξακολούθησε να αποκλιμακώνεται και εκτιμάται ότι διαμορφώθηκε τον Ιούλιο σε 5,3% από 5,5% τον Ιούνιο.

Τον Ιούνιο, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, καταγράφηκαν ετήσιες αυξήσεις στις τιμές των τροφίμων

Η αύξηση των τιμών είναι ταχύτερη από αυτήν του κόστους, τα περιθώρια κέρδους έχουν ενισχυθεί, επισημαίνει ο διοικητής της ΤτΕ Γ. Στουρνάρας.

12,2%, ενώ σε μηνιαία βάση οι αυξήσεις ήταν επίσης αξιοσημείωτες, κατά 2,1% σε σύγκριση με τον Μάιο του 2023. Σύμφωνα δε με τη Eurostat, στην Ελλάδα καταγράφηκε τον Ιούνιο

του 2023 η μεγαλύτερη μηνιαία αύξηση στις τιμές των τροφίμων μεταξύ των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αύξηση της τάξης του 3,5%. Οι πλέον ανησυχητικές εξελίξεις

στην παρούσα συγκυρία είναι αυτές που αφορούν τα σιτηρά, το ελαιόλαδο και τα καύσιμα. Στα τέλη Ιουλίου οι διεθνείς τιμές του μαλακού σιταριού έφθασαν στο υψηλότερο σημείο από

τον Φεβρουάριο, εξέλιξη που προέκυψε ύστερα από την αποχώρηση της Ρωσίας από τη συμφωνία για τα σιτηρά. Αξίζει να σημειωθεί ότι μόνο μετά την επίθεση ρωσικών δυνάμεων σε λιμάνι στον Δούναβη, όπου υπήρχαν αποθήκες με ουκρανικά σιτηρά, η τιμή των μελλοντικών συμβολαίων σιταριού στο Χρηματιστήριο Εμπορευμάτων του Σικάγο αυξήθηκε κατά 4%. Στο Χρηματιστήριο Εμπορευμάτων στο Παρίσι οι τιμές αποκλιμακώθηκαν τις τελευταίες ημέρες, αλλά εξακολουθούν να είναι ευάλωτες στις όποιες γεωπολιτικές εξελίξεις. Πολλά θα εξαρτηθούν από τη φρενιτή σθεδαί στην Ευρώπη και εν γένει στο βόρειο ημισφαίριο, η οποία αναμένεται τις επόμενες εβδομάδες.

Φόβος πλέον υπάρχει και για τις τιμές του σκληρού σιταριού, που χρησιμοποιείται κυρίως για την παραγωγή ζυμαρικών, καθώς ήδη ανεβαίνουν οι σχετικοί διεθνείς δείκτες λόγω αφενός των εξελίξεων στην Ουκρανία, αλλά και λόγω της ανησυχίας για μειωμένη παραγωγή στον Καναδά (αποτελεί κορυφαία παραγωγή σκληρού σιταριού παγκοσμίως), καθώς στη χώρα επικράτησαν πολύ υψηλές θερμοκρασίες. Η εικόνα θα ξεκαθαρίσει τον Σεπτέμβριο, οπότε θα γίνει η συγκομιδή.

Έντονη ανησυχία υπάρχει και για την εξέλιξη της τιμής του ηλιελαίου, κάτι το οποίο επηρεάζει συνολικά τη βιομηχανία τροφίμων. Ο υποδείκτης φυτικά ελαίων, που περιλαμβάνεται στον Δείκτη Τιμών Τροφίμων του FAO (Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας του ΟΗΕ) και ανακοινώθηκε την Παρασκευή, αυξήθηκε κατά 14 μονάδες

τον Ιούλιο σε σύγκριση με τον Ιούνιο, εξαιτίας της ανησυχίας για απαγόρευση των εξαγωγών ουκρανικού ηλιελαίου από τη Μαύρη Θάλασσα.

Εξαιρετικά δύσκολη φαίνεται η κατάσταση με το ελαιόλαδο, η τιμή του οποίου ήταν ήδη σε πολύ υψηλά επίπεδα από πέρυσι.

Η παραγωγή στην Ε.Ε. εκτιμάται ότι θα είναι φέτος μειωμένη κατά 40%, κάτι που έτσι κι αλλιώς πυροδοτεί νέες ανατιμήσεις. Η απόφαση, εξάλλου, της Τουρκίας να αναστείλει τις εξαγωγές ελαιολάδου μέχρι την περφόδο συγκομιδής του Νοεμβρίου αναμένεται να μειώσει περαιτέρω την προσφορά, προκαλώντας ακόμη μεγαλύτερη αύξηση των τιμών. Η αύξηση, βεβαίως, των τιμών εκτιμάται ότι θα οδηγήσει σε κάμψη της καταναλώσεως στις βασικές ελαιοπαραγωγές χώρες, εκεί όπου γίνεται άλλωστε και η μεγαλύτερη κατανάλωση ελαιολάδου. Σύμφωνα με τις τελευταίες προβλέψεις της Κομισιόν, η κατανάλωση σε Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία και Πορτογαλία δύσκολα θα ξεπεράσει φέτος το 1 εκατ. τόνους, από 1,2 εκατ. τόνους πέρυσι.

Διατήρηση των τιμών σε υψηλά επίπεδα, όχι μόνον στα τρόφιμα, αλλά σε σειρά προϊόντων και υπηρεσιών, αναμένεται να προκαλέσει, τέλος, η αύξηση στις τιμές των καυσίμων. Η τιμή της απλής απόλυθδης αυξήθηκε τον Ιούλιο κατά 4,56% (στο 1,945 ευρώ/λίτρο η μέση τιμή πανελλαδικά στις 31 Ιουλίου, από 1,863 ευρώ/λίτρο την 1η Ιουλίου) και η τιμή του πετρελαίου κίνησης κατά 5% (σε 1,658 ευρώ/λίτρο στις 31 Ιουλίου από 1,579 ευρώ/λίτρο στις 31 Ιουλίου).

Αλμα εσόδων από τόκους στα 3 δισ. για τρεις συστημικές τράπεζες

Της ΕΥΓΕΝΙΑΣ ΤΖΩΡΤΖΗ

Εσοδα από τόκους άνω των 3 δισ. ευρώ έναντι 1,8 δισ. ευρώ το 6μνο του 2022 κατέγραψαν οι τρεις συστημικές τράπεζες –Εθνική, Πειραιώς και Eurobank– το πρώτο 6μνο του έτους, εκτινάσσοντας παράλληλα και την οργανική κερδοφορία σε επίπεδα άνω των 2,5 δισ. ευρώ, έναντι 1,3 δισ. ευρώ το αντίστοιχο περυσινό εξάμηνο.

Η εκτίναξη των επιτοκιακών εσόδων υποβοηθήθηκε από τη διεύρυνση του δανειακού χαρτοφυλακίου, αλλά κυρίως είναι αποτέλεσμα της ανόδου των επιτοκίων, που από αρνητικό επίπεδο έναν ακριβώς χρόνο πριν, βρέθηκαν στο 3,6% στα τέλη του περασμένου Ιουνίου και έκτοτε συνεχίζουν την ανοδική τους πορεία με μικρότερο ρυθμό. Η κερδοφορία των τριών συστημικών τραπεζών –αυτή την εβδομάδα ανακοινώνει αποτελέσματα και η Alpha Bank– ενισχύθηκε επίσης από την αύξηση των προμηθειών που «παράγουν» οι νέες εκταμιεύσεις δανείων, ενώ μικρή συμμετοχή στο θετικό τελικό αποτέλεσμα είχαν τα χρηματοοικονομικά κέρδη, που κατά το α' εξάμηνο του έτους ήταν περιορισμένα.

Με το βλέμμα στραμμένο στον στόχο για διανομή μερίσματος την επόμενη χρονιά για τη χρήση του 2023, οι διοικήσεις των τριών τραπεζών προχώρησαν σε νέα αναθεώρηση επί τα βελτίω των στόχων για φέτος, προβλέποντας:

– Σε ό,τι αφορά την Εθνική, απόδοση ιδίων κεφαλαίων πάνω από 15% το 2023 και πάνω από 13% το 2025 (από 11% και 12% που ήταν αντίστοιχα η προηγούμενη πρόβλεψη) και κέρδη

ανά μετοχή πάνω από 1,10 ευρώ το 2023 έως και το 2025 – από 0,75 ευρώ και 0,9 ευρώ με βάση την προηγούμενη πρόβλεψη (το α' εξάμηνο του 2023 τα κέρδη ανά μετοχή διαμορφώθηκαν στο 1,11 ευρώ).

– Σε ό,τι αφορά τη Eurobank, απόδοση ιδίων κεφαλαίων άνω του 15% το 2023 από 13% προηγούμενης πρόβλεψης και κέρδη ανά μετοχή 0,28 ευρώ από 0,22 προηγούμενης πρόβλεψης (τα κέρδη ανά μετοχή διαμορφώθηκαν το α' εξάμηνο του 2023 στα 0,18 ευρώ).

– Σε ό,τι αφορά την Τράπεζα Πειραιώς, απόδοση ιδίων κεφαλαίων 14% το 2023 από 12% που ήταν η προηγούμενη πρόβλεψη και διπλασιασμό των κερδών ανά μετοχή πάνω από 0,65

Αποτελεσμα της μεγάλης ανόδου των επιτοκίων η εκτίναξη των επιτοκιακών εσόδων – Ξεπέρασαν τα 2,5 δισ. ευρώ τα κέρδη Εθνικής, Πειραιώς και Eurobank το α' εξάμηνο.

ευρώ, από 0,33 ευρώ που ήταν τα κέρδη ανά μετοχή το α' εξάμηνο και 0,55 ευρώ που ήταν η αναθεωρημένη πρόβλεψη τον περασμένο Μάιο.

Η αύξηση των εσόδων από τόκους είναι επίσης αποτέλεσμα της περιορισμένης επιβάρυνσης που είχε η μετακύλιση μέρους της ανόδου του euribor στα επιτόκια καταθέσεων, τα επίπεδα

Οι διοικήσεις των τριών τραπεζών –Εθνικής, Πειραιώς και Eurobank– διατηρούν προδοκίες για ανάκαμψη της πιστωτικής επέκτασης το δεύτερο εξάμηνο του έτους, βασίζοντας τις εκτιμήσεις στις εκταμιεύσεις δανείων από το Ταμείο Ανάκαμψης, μέσω του οποίου έχουν συμβασιοποιηθεί επιχειρηματικά πλάνα ύψους 15 δισ. ευρώ.

των οποίων αυξήθηκαν μεν αλλά με πολύ χαμηλότερο ρυθμό από αυτό των δανείων. Συνέπεια αυτής της τάσης ήταν το spread μεταξύ δανείων και καταθέσεων να βελτιωθεί περαιτέρω –έστω και οριακά το β' τρίμηνο του έτους– αντανακλώντας την ένταση του ανταγωνισμού και τη συμπίεση των περιθωρίων στα επιχειρηματικά δάνεια,

που αποτελούν την κινητήρια δύναμη της αγοράς. Παρά τις αυξημένες αποπληρωμές δανείων που υπήρξαν το α' εξάμηνο του έτους και οι οποίες –με εξαίρεση την Τράπεζα Πειραιώς που κατέγραψε αύξηση του δανειακού της χαρτοφυλακίου– καθόλωσαν την πιστωτική επέκταση στην Ελλάδα το α' εξάμηνο, οι διοικήσεις των τριών τραπεζών διατήρησαν τις προδοκίες τους για ανάκαμψη της πιστωτικής επέκτασης το δεύτερο εξάμηνο του έτους, βασίζοντας τις εκτιμήσεις στις εκταμιεύσεις δανείων από το Ταμείο Ανάκαμψης, μέσω του οποίου έχουν συμβασιοποιηθεί επιχειρηματικά πλάνα ύψους 15 δισ. ευρώ. Η Τράπεζα Πειραιώς πέτυχε καθαρή πιστωτική επέ-

κταση 600 εκατ. ευρώ το α' εξάμηνο και η πρόβλεψη για το σύνολο του 2023 παραμένει στο 1,6 δισ. ευρώ. Η Eurobank διατήρησε στα ίδια επίπεδα το δανειακό της χαρτοφυλάκιο στην Ελλάδα και στήριξε τη διεύρυνση των εργασιών της κατά 500 εκατ. ευρώ από τις δραστηριότητες στο εξωτερικό, ενώ η αναθεωρημένη εκτίμηση για το τρέχον έτος προσβλέπει σε πιστωτική επέκταση 2 δισ. ευρώ έναντι αρχικής πρόβλεψης για 2,8 δισ. ευρώ. Παρά τις εκταμιεύσεις 2,5 δισ. ευρώ το α' εξάμηνο του έτους, οριακή μείωση κατά 200 εκατ. ευρώ παρουσιάζει το δανειακό χαρτοφυλάκιο της Εθνικής Τράπεζας (λόγω αποπληρωμών και υποχώρησης των χορηγήσεων στη λιανική τραπεζική), η διοίκηση της οποίας προσβλέπει επίσης σε ένα δυναμικό β' εξάμηνο, κυρίως μέσω της αύξησης του χαρτοφυλακίου επιχειρηματικών δανείων.

Καθυστοχαστικές παραμένουν και οι προβλέψεις για την εξέλιξη των μη εξυπηρετούμενων δανείων, το ύψος των οποίων έχει μειωθεί δραστικά και αντιπροσωπεύει το 5,2%-5,5% του χαρτοφυλακίου των τριών συστημικών τραπεζών.

Τη μεγαλύτερη υποχώρηση εντός του α' εξαμήνου πέτυχε η Τράπεζα Πειραιώς, που από 9,3% δείκτη μη εξυπηρετούμενων ανομιμάτων στα τέλη του 2022 μείωσε τον δείκτη στο 5,5% και προβλέπει περαιτέρω υποχώρηση κάτω του 5% έως τα τέλη του χρόνου. Στο 5% εκτιμά ότι θα διαμορφωθεί ο αντίστοιχος δείκτης η διοίκηση της Eurobank και της Εθνικής Τράπεζας, που έχουν επιτύχει ήδη από τα τέλη του 2022 τη σχετική επίδοση.

Αυξήθηκε 41% σε ένα χρόνο η ελληνική παραγωγή μπίρας

Η Ελλάδα αποτελεί την 8η μεγαλύτερη παραγωγό μεταξυ 18 χωρών της Ε.Ε.

Της ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Σε βασικό παραγωγό μπίρας εξελίσσεται η Ελλάδα, παρά το γεγονός ότι η χώρα δεν διαθέτει την παράδοση στο προϊόν που έχουν οι χώρες στη Βόρεια και Κεντρική Ευρώπη. Ακόμη κι αν η κατάvalωση δεν φθάνει σε υψηλά επίπεδα, η χώρα αξιοποιείται από τις πολυεθνικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται για την παραγωγή μπίρας, η οποία προσρίζεται για εξαγωγές, ενώ ολοένα και αυξάνονται οι μικροζυθοποιίες. Σημαντική διεύρυνση στην ενγώρεια αγορά –και όχι μόνον– έχουν και οι μεγαλύτερες ελληνικών συμφερόντων εταιρείες, ειδικά μάλιστα καθώς ακολουθούν ανταγωνιστική τιμολογιακή πολιτική.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε η Eurostat, με αφορμή και την Παγκόσμια Ημέρα Μπίρας που ήταν η 4η Αυγούστου, το 2022 η παραγωγή μπίρας στην Ελλάδα έφθασε τα 565,34 εκατ. λίτρα από 400,22 εκατ. λίτρα το

Το 2022 η παραγωγή μπίρας στην Ελλάδα έφθασε τα 565,34 εκατ. λίτρα από 400,22 εκατ. λίτρα το 2021.

2021, καταγράφοντας αύξηση περίπου 41%. Με αυτή την επίδοση η Ελλάδα καθίσταται 8η μεγαλύτερη παραγωγός μπίρας στην Ε.Ε. μεταξύ 18 κρατών-μελών για τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία. Αξίζει, μάλιστα, να σημειωθεί ότι η αύξηση είναι σημαντική, όχι μόνον σε σύγκριση με το 2021, χρονιά κατά την οποία η τουριστική κίνηση ήταν ακόμη περιορισμένη λόγω των μέτρων για την COVID-19, αλλά και σε σύγκριση με τα προ πανδημίας επίπεδα. Το 2019 η παραγωγή μπίρας στην Ελλάδα ήταν, σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, 397,69 εκατ. λίτρα.

Συνολικά στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται πλέον 71 ζυθοποιίες. Τα μεγαλύτερα μερίδια αγοράς έχουν η Αθηνναϊκή Ζυθοποιία και η Ολυμπιακή Ζυθοποιία, θυγατρικές των πολυεθνικών ομίλων Heineken και Carlsberg αντίστοιχα, ενώ σημαντικά μερίδια αγοράς κατέχουν πλέον οι ελληνικών συμφερόντων εταιρείες Ζυθοποιία Μακεδονίας - Θράκης (Βεργίνα) και η Ελληνική Ζυθοποιία Ατλάντης (ΕΖΑ). Τα τελευταία χρόνια, πάντως, σημαντικό μερίδιο αγοράς κερδίζουν οι μπίρες που παράγουν οι δεκάδες μικροζυθοποιίες οι οποίες δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα, σχεδόν σε κάθε νομό της χώρας, με σημαντική παρουσία τόσο στο κανάλι της εστίασης όσο και στο κανάλι της λιανικής (σούπερ μάρκετ και μικρή λιανική).

Η σημασία που αποδίδουν οι πολυεθνικοί όμιλοι στην Ελλάδα ως χώρα παραγωγής των προϊόντων τους φάνηκε από την κίνηση στην οποία προχώρησε φέτος η Carlsberg. Από τις αρχές του

2023 ξεκίνησε στη μονάδα παραγωγής που έχει η Ολυμπιακή Ζυθοποιία στη Σίνδο στη Θεσσαλονίκη η παραγωγή της μπίρας Carlsberg σε συσκευασίες κουπού, καθώς και σε όλους τους τύπους βαρελιού. Μέχρι τότε στην Ελλάδα κυκλοφορούσε η Carlsberg μόνο στη συσκευασία της γυάλινης φιάλης, 330 ml, με τις εισαγωγές να γίνονται κυρίως από τη Σερβία. Η μονάδα της Ολυμπιακής Ζυθοποιίας δεν εξυπηρετεί μόνο τις ανάγκες της ελληνικής αγοράς, αλλά και αυτές άλλων αγορών του ομίλου, που δεν διαθέτουν τοπική παραγωγή, μεταξύ των οποίων οι αγορές Νότιας Αμερικής, Μέσης Ανατολής και Αφρικής.

Η Αθηνναϊκή Ζυθοποιία, από την άλλη, πραγματοποίησε το 2022 ακόμη περισσότερες εξαγωγές και μάλιστα πρόσφατα πρόσθεσε δύο νέες αγορές, την Αρμενία και το Αζερμπαϊτζάν. Το ποσοστό του όγκου εξαγωγών στο σύνολο του όγκου πωλήσεων ήταν διψήφιο το 2022.

Σήμα για αναβάθμιση της Ελλάδας από τους μεγάλους διεθνείς οίκους

Η Scope Ratings «ανέβασε» την ελληνική οικονομία στην επενδυτική βαθμίδα

ΑΛΛΗ μία ένδειξη ότι η Ελλάδα επιστρέφει στην ελίτ των χωρών με επενδυτική βαθμίδα, έπειτα από 13 χρόνια απουσίας, αποτελεί η απόφαση της Scope Ratings – ύστερα και από αυτή της ιαπωνικής R&I – να αναβαθμίσει το αξιόχρεο του ελληνικού Δημοσίου στο BBB- με σταθερές προοπτικές, αργά το βράδυ της Παρασκευής. Η κίνηση ήταν πάντως αναμενόμενη και αποτιμημένη από την αγορά, με τα ελληνικά ομόλογα και το Χρηματιστήριο Αθηνών να μην παρουσιάζουν τη Δευτέρα σημαντική μεταβολή.

Η γερμανική Scope δεν έχει (ακόμη) λάβει το «πράσινο φως» της αναγνώρισης από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, ωστόσο η εξέλιξη αυτή ενισχύει περαιτέρω τις προβλέψεις για αναβάθμιση της χώρας έως το τέλος του έτους και από τους «αναγνωρισμένους» οίκους αξιολόγησης. Έχει παρατηρηθεί πως πολύ συχνά οι μεγάλοι οίκοι ακολουθούν την κίνηση της Scope. Για παράδειγμα, η Scope ήταν ο πρώτος οίκος που «ανέβασε» την Ελλάδα στο BB+ (τον Νοέμβριο του 2021) και ήταν επίσης ο πρώτος που έδωσε θετικές προοπτικές (τον Δεκέμβριο του 2022). Σημειώνεται πως το πρώτο «κρίσιμο» ραντεβού της Ελλάδας με τους «μεγάλους» οίκους είναι στις 8 Σεπτεμβρίου με την DBRS, στις 20 Οκτωβρίου με την S&P και την 1η Δεκεμβρίου με τη Fitch.

Όπως σημείωσε σε ανακοίνωσή του το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, η αναβάθμιση της Scope είναι αποτέλεσμα της πολιτικής που εφαρμόστηκε τα προηγούμενα τέσσερα χρόνια και οδήγησε, παρά τις διεθνείς κρίσεις, στη μείωση του χρέους, στην επιτάχυνση των διαρθρωτικών αλλαγών, αλλά και στην αξιοποίηση των κεφαλαίων που διατίθενται από την Ε.Ε.

Σύμφωνα με τη Scope Ratings, οι λόγοι που την οδήγησαν να δώσει στην Ελλάδα την επενδυτική βαθμίδα είναι οι εξής τρεις:

1. Η συνεχιζόμενη στήριξη από τους ευρωπαϊκούς θεσμούς (Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, Ταμείο Ανάκαμψης κ.ά.), που υποστηρίζει τη βιωσιμότητα του χρέους και συμβάλει στη δημιουργία δημοσιονομικού χώρου για αύξηση των δημοσίων επενδύσεων.

Το πρώτο «κρίσιμο» ραντεβού της Ελλάδας με τους μεγάλους οίκους είναι στις 8 Σεπτεμβρίου με την DBRS, στις 20 Οκτωβρίου με την S&P και την 1η Δεκεμβρίου με τη Fitch.

Έχει παρατηρηθεί πως πολύ συχνά οι «αναγνωρισμένοι» οίκοι ακολουθούν την κίνηση της γερμανικής Scope.

2. Η σταθερή πορεία μείωσης του δημοσίου χρέους το οποίο προβλέπεται να υποχωρήσει στο 160,7% του ΑΕΠ στο τέλος του 2023 (οπότε θα είναι μειωμένο κατά 46 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το 2020) και στο 141,6% το 2028, που είναι το χαμηλότερο επίπεδο από το 2012. «Αυτό προϋποθέτει βραχυπρόθεσμη επιβράδυνση της ανάπτυξης στο 2,4% για το 2023, ανάπτυξη 1,6% το 2024 και 1,3% κατά την περίοδο 2025-2028», αναφέρει ο οίκος.

3. Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που οδήγησαν σε σημαντική μείωση των μη εξυπηρετούμενων δανείων και ενίσχυσαν τη σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος, παράλληλα με πολιτικές που ευθυγραμμίζονται με το Ταμείο Ανάκαμψης, κινητοποιώντας τις επενδύσεις και ενισχύοντας την ανάπτυξη της οικονομίας.

Ωστόσο, ο οίκος επισημαίνει ότι οι προκλήσεις στις προοπτικές της ελληνικής οικονομίας παραμένουν σημαντικές: πρώτον, το υψηλό δημόσιο χρέος ενδέχεται μακροπρόθεσμα να οδηγήσει σε επανεκτιμήσεις του κρατικού κινδύνου στις χρηματοοπιστωτικές αγορές. Οι περαιτέρω ουσιαστικές μειώσεις του δείκτη του ελληνικού χρέους είναι κρίσιμες για τη μελλοντική πορεία αξιολόγησης της Ελλάδας, όπως τονίζει η Scope. Επιπλέον, η σταδιακή αποδυ-

νάμιση της ισχυρής διάρθρωσης του χρέους, με υψηλότερο κόστος αναχρηματοδότησης, παράλληλα με τη σταδιακή μετάβαση από τη δημόσια στην ιδιωτική ιδιοκτησία του χρέους και τη συντομότερη μέση διάρκεια του νέου χρέους, αποτελεί επίσης πρόκληση. Δεύτερον, υπάρχουν πολιτικοί κίνδυνοι, καθώς η Ελλάδα μεταβαίνει από την εξάρτησή της από τη χρηματοδότηση του επίσημου τομέα προς τη χρηματοδότησή της από την αγορά.

Τρίτον, οι αδυναμίες του τραπεζικού τομέα παραμένουν και, τέλος, οι διαρθρωτικές οικονομικές αδυναμίες, όπως το μέτριο μεσοπρόθεσμο αναπτυξιακό δυναμικό, η υψηλή ανεργία, ο αδύναμος εξωτερικός τομέας και οι μακροπρόθεσμες περιβαλλοντικές προκλήσεις αποτελούν επίσης περιορισμούς.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΟΥΡΤΑΛΗ

Αλλαγές στο «καλάθι του νοικοκυριού» ζητεί το υπ. Ανάπτυξης

Με δωρεάν... διαφήμιση επιχειρεί να δειλέσει τους προμηθευτές το υπουργείο Ανάπτυξης προκειμένου να μειώσουν τις τιμές στα προϊόντα τους, στοιχείο που δείχνει αν μη τι άλλο την ανησυχία που υπάρχει για την πορεία του πληθωρισμού τους επόμενους μήνες. Σήμερα, άλλωστε, η ΕΛΣΤΑΤ ανακοινώνει τα στοιχεία για την εξέλιξη του δείκτη τιμών καταναλωτή, με τη Eurostat να «προαναγγέλλει» την προηγούμενη εβδομάδα εκ νέου άνοδο του, αντί για περαιτέρω αποκλιμάκωσή του.

Σύμφωνα, λοιπόν, με όσα ανακοίνωσε χθες ο υπουργός Ανάπτυξης Κώστας Σκρέκας, μετά τη συνάντησή που είχε με το διοικητικό συμβούλιο της Ενωσης Σούπερ Μάρκετ Ελλάδας, το υπουργείο προτίθεται να κοινοποιεί τόσο μέσω της ψηφιακής πλατφόρμας e-katanaLOTis όσο και με άλλους τρόπους τα προϊόντα για τα οποία οι προμηθευτές θα ανακοινώσουν μόνιμη μείωση τιμής, μεγαλύτερη από 5% στους επίσημους τιμοκαταλόγους τους, μέχρι τέλος του 2023.

Κατά τη συνάντηση με τους εκπροσώπους των αλυσίδων σούπερ μάρκετ, ο κ. Σκρέκας ζήτησε επίσης τα ακόλουθα:

Να περιληφθεί στο «καλάθι του νοικοκυριού» τουλάχιστον ένα επώνυμο προϊόν ανά κατηγορία, ε-

φόσον διαθέτει προϊόν στην εν λόγω κατηγορία. Το μέτρο αυτό είχε συζητηθεί και παλιότερα, τουλάχιστον για κάποιες από τις κατηγορίες που περιλαμβάνονται στο «καλάθι», όμως τελικά δεν προχώρησε, καθώς η προηγούμενη πολιτική ηγεσία του υπουργείου Ανάπτυξης έκρινε ότι οι προμηθευτές δεν είχαν μειώσει επαρκώς τις τιμές στα επώνυμα προϊόντα. Το θέμα αυτό άλλωστε, δεδομένου ότι το «καλάθι» θεωρείται ότι

Οι προτάσεις του προς την Ενωση Σούπερ Μάρκετ Ελλάδας.

«προικοδοττήσε» τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας, αποτέλεσε σημείο αντιπαράθεσης του Αδ. Γεωργιάδη με τον Σύνδεσμο Ελληνικών Βιομηχανιών Τροφίμων (ΣΕΒΤ).

Να καθιερωθεί δεύτερο σημείο πώλησης ιδιαίτερης προβολής για τα προϊόντα του «καλαθιού του νοικοκυριού» σε καταστήματα σούπερ μάρκετ όπου είναι χωροταξικά επιρ-κτό.

Να διασφαλιστούν προσιτές τιμές σχολικών ειδών ενόψει της έναρξης της νέας σχολικής περιόδου.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Εντονο ενδιαφέρον για επικείμενη εισαγωγή του «Ελ. Βενιζέλος» στο Χ.Α.

Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Κλιμακώνεται το επενδυτικό ενδιαφέρον από την Ελλάδα και το εξωτερικό για την επικείμενη δημόσια εγγραφή του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών στο Χρηματιστήριο Αθηνών, καθώς η επιβατική κίνηση σημειώνει αλλεπάλληλα ιστορικά ρεκόρ και η προοπτική για το μέλλον εκτιμάται λίαν ενθαρρυντική. Σ' αυτό το πλαίσιο οι σχετικές ερωτήσεις προς αρμοδίους φορείς του ελληνικού Δημοσίου και κυρίως προς τους συμβούλους του για την εισαγωγή στο Χρηματιστήριο –Morgan Stanley, Bank of America και Deutsche Bank– πυκνώνουν, αναφέρουν πηγές της «Κ». Το ενδιαφέρον εκδηλώνεται τόσο από μεγάλα διεθνή θεσμικά επενδυτικά κεφάλαια που τοποθετούνται σε υποδομές και περιουσιακά στοιχεία που έχουν σημαντικές μερισματικές αποδόσεις, όπως ο διεθνής Αερολιμένας Αθηνών, όσο και από διαχειριστές καρτοφυλακίων εν γένει.

Μετά και την ανάκτηση της επενδυτικής βαθμίδας από το ελληνικό Δημόσιο και την προοπτική αναβάθμισης του ελληνικού χρηματιστηρίου από αναδυόμενη σε ανεπτυγμένη αγορά, η τιμή εισαγωγής των μετοχών ενδέχεται να διαμορφώσει αποτίμηση για τον διαχειριστή του μεγαλύτερου ελληνικού αεροδρομίου άνω των 3 δισ. ευρώ, αναφέρον πηγές της αγοράς.

Κατά τους επτά μήνες του 2023 η επιβατική κίνηση του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών ανήλθε σε 15,37 εκατ. άτομα, αυξημένη κατά 30,1% σε σύγκριση με το 2022, αλλά και κατά 7,9% σε σύγκριση με το 2019, την τελευταία δηλαδή χρονιά πριν από την πανδημία και το ρεκόρ για τον ελληνικό τουρισμό. Αναλυτικά, τόσο η εγχώρια όσο και η διεθνής επιβατική κίνηση ξεπέρασαν τα επίπεδα του 2022 κατά 23,3% και 33,5% αντίστοιχα, ενώ παρουσίασαν άνοδο και σε σύγκριση με το 2019, κατά 10,4% και 6,9% αντίστοιχα. Ο

Στο επτάμηνο η επιβατική κίνηση στον ΔΑΑ είναι αυξημένη κατά 30,1% σε σύγκριση με το 2022, αλλά και 7,9% έναντι του 2019.

δε προγραμματισμός των διαθεσίμων θέσεων από τις αεροπορικές εταιρείες για το υπόλοιπο του έτους προμηνύει περαιτέρω μεγάλη αύξηση, καθώς πέραν της θερινής τουριστικής κίνησης η Αθήνα έχει αναδειχθεί σε αυτοτελή προορισμό υψηλής προτίμησης.

Μετά την ψήφιση από τη Βουλή έως τα τέλη Αυγούστου - αρχές Σεπτεμβρίου ρύθμισης που αφορά τη δυνατότητα του ΤΑΙΠΕΔ να προχωράει στην παραχώρηση συμμετοχών του με διαδικασία έγκρισης fast track από το Ελεγκτικό Συνέδριο, η δημόσια εγγραφή θα μπει στην τελική ευθεία. Παράλληλα, ολοκληρώνεται και η σύνταξη του ενημερωτικού δελτίου της εισαγωγής, ώστε να πάρει τον δρόμο του προς έγκριση από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς. Σύμφωνα με τον προγραμματισμό και εφόσον όλα εξελιχθούν ομαλά και οι συνθήκες στην αγορά παραμείνουν ευνοϊκές, η δημόσια εγγραφή ποσοστού 30% του μετοχικού κεφαλαίου της «Διεθνούς Αερολιμένας Αθηνών», θα ολοκληρωθεί στις αρχές του 2024.

Αύξηση των δαπανών σε έρευνα και ανάπτυξη

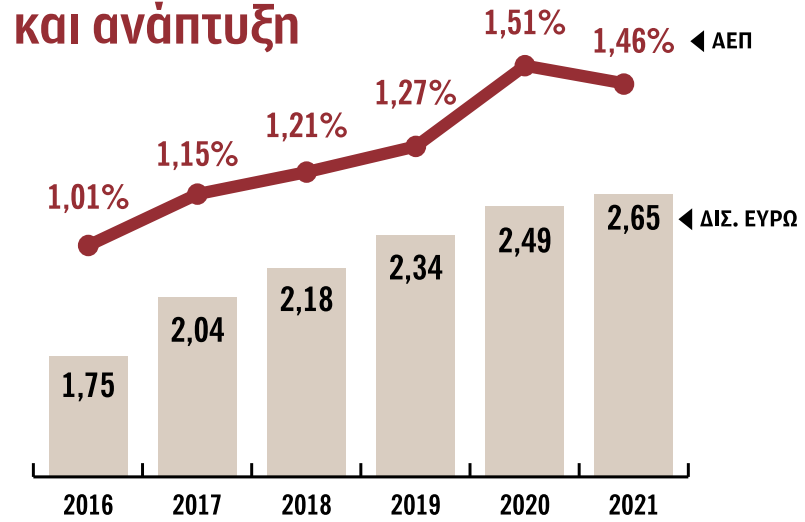
Της **ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ**

Ολο και περισσότερα κεφάλαια κατευθύνονται στον τομέα έρευνας και ανάπτυξης, τομέας-κλειδί για την καινοτομία, με τις δαπάνες στην Ελλάδα σε απόλυτα νούμερα να φθάνουν το 2021 στο υψηλότερο σημείο της τελευταίας δεκαετίας. Καθοριστική είναι η συμβολή του ιδιωτικού τομέα, καθώς οι σχετικές δαπάνες στις επιχειρήσεις ξεπερνούν το 1,2 δισ. ευρώ, αν και υπάρχουν εταιρείες, κυρίως μικρού μεγέθους, που είναι ακόμη αρκετά πίσω στον τομέα αυτό. Ειδικότερα, σύμφωνα με τελικά στοιχεία που δημοσίευσε πρόσφατα το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Ηλεκτρονικού Περιεχομένου, το 2021 οι συνολικές δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα για έρευνα και ανάπτυξη (Ε&Α) ανήλθαν σε 2,6 δισ. ευρώ από 2,5 δισ. ευρώ το 2020 (+6,1%) και 2,3 δισ. ευρώ το 2019, έτος πριν από την έλευση της πανδημίας. Το 2011 οι δαπάνες διαμορφώθηκαν στο 1,4 δισ. ευρώ και σταδιακά, ακόμη και τα χρόνια της κρίσης, άρχισαν να αυξάνονται. Παρά τη βελτίωση, η Ελλάδα ακόμη υπολείπεται σε σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, που επενδύουν περισσότερα κεφάλαια σ' αυτόν τον κλάδο. Έτσι, η Ελλάδα κατατάσσεται στη 15η θέση μεταξύ των χωρών-μελών της Ε.Ε. («27») μετά την Πορτογαλία (3,6 δισ. ευρώ) και πριν από την Ουγγαρία (2,5 δισ. ευρώ), με τη Γερμανία να ηγείται της σχετικής κατάταξης (112,5 δισ.) και τη Γαλλία να την ακολουθεί (55,3 δισ.). Ο δείκτης «ένταση Ε&Α» που εκφράζει τις δαπάνες Ε&Α ως ποσοστό του ΑΕΠ, διαμορφώθηκε

το 2021 στο 1,46% από 1,51% το 2020, γεγονός που οφείλεται στην αύξηση του ΑΕΠ κατά 9,8% στην Ελλάδα το 2021 σε σύγκριση με το 2020. Το αντίστοιχο ποσοστό του ευρωπαϊκού μέσου όρου (Ε.Ε. 27) διαμορφώθηκε το 2021 στο 2,26% και των χωρών της Ευρωζώνης στο 2,3%. Χαμηλά στην κατάταξη βρίσκεται η Λετονία (0,69%), η Μάλτα (0,64%) και η Ρουμανία (0,47%). Τη μεγαλύτερη υποχώρηση είχε το 2021 ο επιχειρηματικός τομέας, στον οποίο πραγματοποιήθηκαν δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη ύψους 1,24 δισ. ευρώ (0,69% του ΑΕΠ) παρουσιάζοντας αύξηση 8,3% σε σύγκριση με 2020. Οι επενδύσεις των επιχειρήσεων στον συγκεκριμένο κλάδο έχουν αυξηθεί κατακόρυφα την τελευταία δεκαετία, εάν ληφθεί υπόψη πως το 2013 οι δαπάνες ανέρχονταν σε 488,6 εκατ. ευρώ, καταφέροντας το 2018 να σπάσουν το φράγμα του 1 δισ. ευρώ. Οι δαπάνες Ε&Α του έτους 2021 στον τομέα των επιχειρήσεων χρηματοδοτήθηκαν κατά 74,4% από ίδια κεφάλαια. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της στατιστικής έρευνας του ΕΚΤ, αυξημένες είναι οι δαπάνες στον κρατικό τομέα (π.χ. ερευνητικά κέντρα που εποπτεύονται από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας) όπου πραγματοποιήθηκαν δαπάνες ύψους 590 εκατ. ευρώ (+9,9%), ενώ στον τομέα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (πανεπιστήμια κ.λπ.) οι δαπάνες Ε&Α κινήθηκαν στα περυσινά επίπεδα και ανήλθαν στα 795,1 εκατ. ευρώ. Στον τομέα των ιδιωτικών μη κερδοσκοπικών ιδρυμάτων οι αντίστοιχες δαπάνες ανήλθαν σε 15,24 εκατ. ευρώ.

Δαπάνες σε έρευνα και ανάπτυξη

ΠΗΓΗ: Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης και Ηλεκτρονικού Περιεχομένου (ΕΚΤ)

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

GAP

Insurance
Agency

**Ασφαλιστικά προϊόντα
για ιδιώτες & επιχειρήσεις.**

Coverholder at

LLOYD'S

AXA

IGI

**G.A.P. VASSILOPOULOS
GROUP**

Στο τραπέζι η θεσμοθέτηση ευέλικτων μορφών εργασίας

Σε δημόσια διαβούλευση η οδηγία για τη διαφάνεια στους όρους απασχόλησης

Της ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Μόνο οι διατάξεις με τις οποίες θα κυρώνεται και στη χώρα μας η κοινοτική οδηγία για τη διαφάνεια στους όρους εργασίας θα δοθούν τελικά σε δημόσια διαβούλευση, καθώς οι άλλες διατάξεις που αφορούν τη μείωση της γραφειοκρατίας για τις επιχειρήσεις που εφαρμόζουν την ψηφιακή κάρτα εργασίας, την απασχόληση συνταξιούχων και τη συνταξιοδότηση όσων έχουν οφειλές στον ΕΦΚΑ άνω των 20.000 ευρώ, δεν έχουν ακόμη οριστικοποιηθεί. Ειδικά όσον αφορά τις ασφαλιστικές διατάξεις, παρότι έχει «κλειδώσει» η κεντρική ιδέα, μένουν ακόμη να αποφασιστούν σημαντικές λεπτομέρειες που θα κρίνουν άλλωστε και την επιτυχία του επιδιωκόμενου στόχου. Σύμφωνα μάλιστα με πληροφορίες της «Κ», οι τελικές αυτές διατάξεις θα παρουσιαστούν στο υπουργικό συμβούλιο που θα συνεδριάσει στις 31 Αυγούστου, προκειμένου στη συνέχεια, αφού εγκριθούν, να πάρουν τον δρόμο προς ψήφιση από τη Βουλή.

Αναλυτικά, στο θέμα της απασχόλησης συνταξιούχων, έχει οριστικοποιηθεί ότι το πέναντι -30% στις συντάξεις θα καταργηθεί. Αντ' αυτού, θα επιβληθεί μια ειδική εισφορά που θα κρατείται από το πρόσθετο εισόδημα που θα έχει ο συνταξιούχος μέσω της απασχόλησής του. Το ύψος της εισφοράς δεν θα οδηγεί σε παρακράτηση μεγαλύτερη από αυτήν που ισχύει σήμερα, μέσω της μειωμένης συντάξης. Σύμφωνα μάλιστα με τον υπουργό Εργασίας Αδωνι Γεωργιάδη, θα υπάρχει ένας «κόφτης» ώστε κανείς να μην αδικηθεί από το νέο σύστημα. Αυτό που εξετάζεται όμως είναι ο τρόπος παρακράτησης της ειδικής αυτής εισφοράς. Και αυτό, γιατί εφόσον το μέτρο ισχύει από το 2024 και μετά, εάν η παρακράτηση γίνει μέσω της ΑΑΔΕ, τότε θα υπαρξει ένα δημοσιονομικό κενό κατά τον πρώτο 1,5 χρόνο, έως ότου η φορολογική διοίκηση εισπράξει τον φόρο και τον αποδώσει στον ΕΦΚΑ. Ένα από τα σενάρια που εξετάζονται είναι αντί για «ειδικό φόρο» να υπάρχει «ειδική ασφαλιστική εισφορά» για τους συγκεκριμένους εργαζομένους. Μάλιστα, έχει ζητηθεί από τη Μονάδα Επιμετρογυμνών Απασχόλησης και Κοινωνικών Υποθέσεων (ΜΕΚΥ) που έχει συσταθεί από την αρμόδια επιτροπή της Βουλής και απαρτίζεται από ειδικούς επιστήμονες, να εξετάσουν πιθανές λύσεις. Σύμφωνα με στελέχη του υπουργείου Εργασίας, το μέτρο αφορά εκτός από

Σήμερα, εκτός απρόοπτου αναμένεται να δοθεί στη δημόσια διαβούλευση μόνο το σκέλος του σχεδίου νόμου που αφορά την κύρωση της κοινοτικής οδηγίας για τη διαφάνεια στους όρους εργασίας. Όπως έχει αποκαλύψει η «Κ», θα θεσμοθετεί ευέλικτες μορφές εργασίας, που σήμερα υπάρχουν στη χώρα μας, λειτουργώντας όμως σπ... σκιά της νομιμότητας, όπως οι συμβάσεις κατά παραγγελία, ακόμη και μηδενικών ωρών.

Σε εξέλιξη είναι και η επεξεργασία της ρύθμισης για τους εν δυνάμει συνταξιούχους με οφειλές άνω των 20.000 ευρώ.

τους 50.000 εργαζομένους - συνταξιούχους, που εμφανίζονται στο σύστημα του ΕΦΚΑ, άλλους περίπου 100.000 οι οποίοι εργάζονται με «μαύρο». Σε πλήρη εξέλιξη βρίσκεται και η επεξεργασία της ρύθμισης για τους εν δυνάμει συνταξιούχους με οφειλές άνω των 20.000 ευρώ. Σύμφωνα με τον κ. Γεωργιάδη, οι 20.000 θα αυξηθούν σε 30.000 ευρώ και αν διαπιστωθεί ότι υπάρχουν και περισσότεροι δικαιούχοι, με υψηλότερες οφειλές, δεν αποκλείεται τον επόμενο χρόνο το όριο αυτό να αυξηθεί εκ νέου. Βάσει πάντως του πλέον πιθανού σεναρίου που επεξεργάζεται στη Γενική

Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ποσό άνω των 30.000 ευρώ θα πρέπει να εξοφληθεί άπαξ. Από τις 30.000 ευρώ και έως η οφειλή να πέσει στις 20.000, η σύνταξη θα εκδίδεται και θα παρακρατείται στο σύνολό της. Από τις 20.000 και κάτω, η οφειλή θα ρυθμίζεται και θα κρατείται από τη σύνταξη σε 60 μηνιαίες δόσεις.

Ετσι, εκτός απρόοπτου αναμένεται να δοθεί στη δημόσια διαβούλευση μόνο το σκέλος του σχεδίου νόμου του υπουργείου Εργασίας που αφορά την κύρωση της κοινοτικής οδηγίας για τη διαφάνεια στους όρους εργασίας. Όπως μάλιστα έχει αποκαλύψει η «Κ», θα θεσμοθετούν ευέλικτες μορφές εργασίας, που σήμερα υπάρχουν στη χώρα μας, λειτουργώντας όμως σπ... σκιά της νομιμότητας, όπως οι συμβάσεις κατά παραγγελία, ακόμη και μηδενικών ωρών. Να σημειωθεί ότι η χώρα μας οφείλει να κυρώσει άμεσα την κοινοτική οδηγία 2019/1152 για διαφανείς και προβλέψιμους όρους εργασίας, καθώς σε δια-

φορητική περίπτωση κινδυνεύει με πρόστιμο. Από τα πλέον «καίρια» άρθρα είναι και αυτό που καθορίζει τον τρόπο λειτουργίας της παράλληλης απασχόλησης, καθώς δεν θα επιτρέπεται σε εργοδότες να απαγορεύουν στους εργαζομένους τους να παρέχουν εργασία και σε άλλους, εκτός βέβαια του συμφωνημένου ωραρίου. Η διάταξη θα ορίζει ρητά ότι θα πρέπει να τηρούνται οι διατάξεις για τον ελάχιστο χρόνο ανάπαυσης ανά ημέρα, που απαγορεύει την απασχόληση κατά δύο θωρα ημερησίως.

Με άλλη διάταξη, τέλος, θα μειώνεται η διάρκεια της δοκιμαστικής περιόδου, από 12 στους 6 μήνες. Ετσι, εάν ο εργοδότης μετά το πέρας των έξι μηνών αποφασίσει να προλάβει τον εργαζόμενο, ως ημερομηνία πρόσληψης θα λαμβάνεται η αρχική ημερομηνία έλευσης στην επιχείρηση και πλέον ο εργαζόμενος θα έχει τα ίδια δικαιώματα με τους υπόλοιπους, για παράδειγμα ημέρες αδειας κ.λπ.

Τι πρέπει να παρέχουν οι εταιρείες σε διανομείς που απασχολούν

Πρόστιμο από 500 έως και 50.000 ευρώ –κατά περίπτωση– σε εργοδότες που δεν λαμβάνουν μέτρα προστασίας για όσους εργαζόμενους απασχολούν στον κλάδο των διανομών (delivery) προβλέπει κοινή υπουργική απόφαση των συναρμόδιων υπουργείων Εργασίας, Μεταφορών και Προστασίας του Πολίτη. Σύμφωνα με αυτήν, οι εργοδότες υποχρεούνται να παρέχουν δωρεάν στους διανομείς κράνος, αδιάβροχα, γάντια, πανωφόρι και ανακλαστικό γιλέκο, είτε αυτοί είναι μισθωτοί είτε εργάζονται σε πλατφόρμες. Όσο για τα οχήματα διανομής, ορίζει ρητά ότι αυτά πρέπει να διαθέτουν άδεια σε ισχύ και πινακίδα κυκλοφορίας στην προβλεπόμενη θέση τοποθέτησης, ασφαλιστήριο συμβόλαιο σε ισχύ, δελτίο τεχνικού ελέγχου (για μοτοσυκλέτες) καθώς και απόδειξη πληρωμής τελών κυκλοφορίας. Ξεκαθαρίζει δε, ότι η εφαρμογή ειδικών εγκυκλίων και υπουργικών αποφάσεων για την προστασία της υγείας και της ασφάλειας των εργαζομένων σε περιπτώσεις εκτάκτων συνθηκών (καύσωνας, παγετός κ.ά.) υπερισχύει των γενικών προβλέψεων.

Η ΚΥΑ έρχεται να συμπληρώσει την ισχύουσα νομοθεσία και αφορά, κατά κύριο λόγο, την ορθή συντήρηση των οχημάτων, ενώ ορίζει αυστηρές τεχνικές προδιαγραφές των μέσων ατομικής προστασίας που οφείλει να παρέχει ο εκάστοτε εργοδότης στους διανομείς που απασχολεί, συμπεριλαμβανομένων των εργαζομένων στις ψηφιακές πλατφόρμες. Καθορίζονται τα πιστοποιητικά και τα προβλεπόμενα λοιπά έγγραφα που οφείλει να διαθέτει ο εργοδότης σχετικά με την ορθή χρήση και συντήρηση των οχημάτων, το είδος και τις προδιαγραφές του εξοπλισμού προστασίας των εργαζομένων στη διανομή (delivery), καθώς και την πρότυπη γραπτή εκτίμηση του επαγγελματικού κινδύνου για τις ανωτέρω δραστηριότητες. Η απόφαση ξεκαθαρίζει ότι τα μέτρα έχουν αναλογικά εφαρμογή και στους παρόχους υπηρεσιών που είναι φυσικά πρόσωπα και συνδέονται με ψηφιακές πλατφόρμες με συμβάσεις ανεξάρτητων υπηρεσιών ή έργου για τη διανομή ή μεταφορά προϊόντων και αντικειμένων.

Στα οχήματα πρέπει να διενεργούνται όλες οι επισκευαστικές εργασίες των τυχόν βλαβών τους, καθώς και οι προβλεπόμενες τακτικές και περιοδικές συντηρήσεις (service) σύμφωνα με τις οδηγίες των κατασκευαστών τους, όπως αυτές καταγράφονται στα αντίστοιχα αποδεικτικά έγγραφα και στα βιβλία/εγχει-

Οι εργοδότες υποχρεούνται να παρέχουν δωρεάν στους διανομείς κράνος, αδιάβροχα, γάντια, πανωφόρι και ανακλαστικό γιλέκο.

Βαριά πρόστιμα έως 50.000 ευρώ σε περίπτωση που διαπιστωθούν ελλείψεις των απαραίτητων μέτρων προστασίας.

ρίδια των εν λόγω οχημάτων, που φέρουν την υπογραφή του τεχνίτη, την υπογραφή και σφραγίδα του εκμεταλλευτή του συνεργείου, τα οποία πρέπει να φυλάσσονται με ευθύνη του εργοδότη στην έδρα της επιχείρησής του. Οι επισκευαστικές ή/και εργασίες συντήρησης των οχημάτων πραγματοποιούνται σε κατάλληλο και εξουσιοδοτημένο για τον σκοπό αυτό αδειοδοτημένο συνεργείο επισκευής και συντήρησης μοτοσυκλετών και μοτοποδηλάτων, ή/και συνεργείο/δραστηριότητα όμοιας ειδικότητας που έχει υποβάλει στην αρμόδια αρχή τη γνωστοποίηση της έναρξης λειτουργίας του και έχει λάβει σχετικό αποδεικτικό υποβολής αυτής. Όπως μάλιστα επισημαίνει μιλώντας στην «Κ» ο υφυπουργός Εργασίας Βασίλης Σπανιάκης, αφού διαπιστώθηκε ότι υπάρχουν σημαντικές, διαχρονικές προκλήσεις στα ζητήματα των συνθηκών εργασίας, το υπουργείο, ακολουθώντας τη φωνή των εργαζομένων, εντόπισε προβλήματα και ελλείψεις και έδωσε άμεσες λύσεις, σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους. Σύμφωνα με τον υφυπουργό, δε ακολουθήσουν σύντομα και άλλες δράσεις, σε συνεργασία και με την Επιθεώρηση Εργασίας.

Η υφυπουργός Μεταφορών Χριστίνα Αλεξοπούλου επισημαίνει ότι με τη νέα ΚΥΑ επιδιώκεται η περαιτέρω ενίσχυση του νομοθετικού πλαισίου που αφορά την ασφάλεια των διανομμένων.

ΡΟΥΛΑ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Με καθυστέρηση ετών παραδίδονται τα συστήματα τηλεδιοίκησης στον ΟΣΕ

Της ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΚΟΝΤΗ

Με φόντο το εισαγγελικό πόρισμα και το βαρύ κατηγορητήριο του, έργα της «περιβόητης» σύμβασης 717 για την αναβάθμιση και την ανάπτυξη των συστημάτων τηλεδιοίκησης και σηματοδότησης σε τμήματα του σιδηροδρομικού δικτύου της χώρας (Αθήνα - Θεσσαλονίκη - Προμαχώνας), έχουν αρχίσει να παραδίδονται από την ΕΡΓΟΣΕ στον ΟΣΕ προς χρήση, έπειτα από πολυετείς καθυστερήσεις. Μάλιστα, το χρονοδιάγραμμα έχει αρχίσει να πιέζει, με στελέχη του ΟΣΕ που παρακολουθούν από κοντά τις διαδικασίες να φιλοδοξούν ότι το «προβληματικό» τμήμα του έργου (Οινόη - Τιθorea) προβλέπεται να ολοκληρωθεί μέχρι τον Σεπτέμβριο, κάτι που όταν υλοποιηθεί, θα σημαίνει και τη σταδιακή ολοκλήρωση εκκρεμοτήτων που σχετίζονται με τη σύμβαση 717.

Υπενθυμίζεται πως η σύμβαση ανάμεσα στην ΕΡΓΟΣΕ και την κοινοπραξία των εταιρειών ΤΟΜΗ - Alstom υπεγράφη τον Σεπτέμβριο του 2014, είχε προϋπο-

Σημειώνεται ότι η σύμβαση υπεγράφη τον Σεπτέμβριο του 2014 και είχε προθεσμία ολοποίησης δύο ετών.

λογισμό 41 εκατ. ευρώ και προθεσμία υλοποίησης δύο ετών. Αυτή όμως η σύμβαση έφτασε να «σέρνεται» μέχρι σήμερα, αφού, έπειτα από 8 παρατάσεις και μετά την υπογραφή μιας συμπληρωματικής σύμβασης, η ολοκλήρωση του έργου παραμένει ακόμη σε εκκρεμότητα.

Σύμφωνα με πληροφορίες από τον ΟΣΕ, έπειτα από μία καθυστέρηση περίπου 15 ημερών, έχει ολοκληρωθεί και βρίσκεται σε λειτουργία η τηλεδιοίκηση στο τμήμα ΣΚΑ - Οινόη, ενώ από σήμερα θα ξεκινήσουν οι διαδικασίες παραλαβής (διοικητική παράδοση προς χρήση) έργων τηλεδιοίκησης αλλά και σηματοδότησης στο τμήμα Δομοκός - Πλατύ.

Το χρονοδιάγραμμα έχει αρχίσει να πιέζει, με στελέχη του ΟΣΕ που παρακολουθούν από κοντά τις διαδικασίες να φιλοδοξούν ότι το «προβληματικό» τμήμα του έργου (Οινόη - Τιθorea) προβλέπεται να ολοκληρωθεί μέχρι τον Σεπτέμβριο.

Τα έργα αφορούν την τηλεδιοίκηση (Δομοκός - Λάρισα και Λάρισα - Πλατύ) και τη σηματοδότηση 17 σταθμών από Δομοκό - Πλατύ, τμήμα που περιλαμβάνει και το σημείο στο οποίο έγινε το πολύ νεκρο δυστύχημα στα Τέμπη με τους

57 νεκρούς. Για το συγκεκριμένο τμήμα έχουν δοθεί οι πιστοποιήσεις ασφαλείας από ξένους οργανισμούς και θα ακολουθήσει μία περίοδο 10-15 ημερών προκειμένου αυτό να «τεσταριστεί» και από τους μηχανοδηγούς της Hellenic

Train. Τέλος, για τον προσεχή Σεπτέμβριο απομένει η αναβάθμιση του συστήματος τηλεδιοίκησης - σηματοδότησης στο τμήμα Οινόη - Τιθorea, η οποία θα έρθει και θα «κουμπώσει» με το σύστημα σηματοδότησης του τμήματος Τιθorea - Δομοκός, έργο που παραδόθηκε τον Μάιο του 2022 και αφορά διαφορετική σύμβαση από διαφορετικό ανάδοχο.

«Παρακολουθούμε μέρα με την ημέρα τα έργα και η παραμικρή καθυστέρηση είναι συναγερμός για το πώς αυτή θα ολοκληρωθεί», λένε πηγές στην «Κ». Σε ό,τι αφορά το σύστημα ETCS (Ευρωπαϊκό σύστημα ελέγχου συρμών), που εξασφαλίζει την ασφαλή κυκλοφορία των τρένων στο δίκτυο και παραμένει εδώ και χρόνια εκτός λειτουργίας, πληροφορίες από τον ΟΣΕ λένε πως οι εργασίες για εγκατάσταση του παρατρόχιου εξοπλισμού, σε σημεία όπου υπάρχει σηματοδότηση και τηλεδιοίκηση, έχουν ολοκληρωθεί και αναμένεται σύντομα να ξεκινήσουν οι λεγόμενες «δυναμικές» δοκιμές του εν λόγω συστήματος. Το ETCS τοποθετείται

τόσο στα τρένα όσο και στην υποδομή, με τα δύο τμήματα να επικοινωνούν ανταλλάσσοντας πληροφορίες για την κυκλοφορία στη γραμμή που κινείται το τρένο, την κατάσταση της γραμμής κ.ά. Μάλιστα εφόσον στη γραμμή υπάρχει κάποιο ζήτημα, το σύστημα ενημερώνει αυτομάτως τον συρμό ώστε να χαμηλώσει ταχύτητα (βραδυπορία) ή ακόμη και να φρενάρει.

Προσφάτως η ΡΑΣ ενέκρινε το σύστημα παρατρόχιου ETCS στο τμήμα Δομοκός - Λάρισα, ωστόσο όπως σχολιάζουν ειδικοί, θα πρέπει να τοποθετηθεί το σύστημα και στα τρένα του σιδηροδρομικού δικτύου ώστε να είναι πλήρως λειτουργικό. «Μετά την ολοκλήρωση των έργων τηλεδιοίκησης - σηματοδότησης πρέπει να δρομολογηθούν προαόλψεις για τη συντήρησή του», αναφέρουν στην «Κ» εργαζόμενοι, με τη διοίκηση του ΟΣΕ να διευκρινίζει πως η σύμβαση 717 προβλέπει πως ο ανάδοχος θα αναλάβει τρία χρόνια τη συντήρησή τους, κάτι που δίνει περιθώριο στον ΟΣΕ να ετοιμάσει τα επόμενα βήματα.

Ανέβασε ταχύτητα η βιομηχανία τον Ιούνιο

Βελτίωση εμφάνισε το οικονομικό κλίμα τον Ιούνιο, με ενίσχυση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης και άνοδο των προσδοκιών στη βιομηχανία, σύμφωνα με το Δελτίο Εξελίξεων του ΙΟΒΕ. Όπως επισημαίνεται, το αποτέλεσμα των προσφατών ερευνών, καθώς και οι επιδόσεις της τουριστικής περιόδου φαίνεται ότι δημιουργήσαν θετικές προσδοκίες. Ωστόσο, όπως αναφέρει η ίδια ανάλυση, οι ουσιαστικές κινήσεις της κυβέρνησης σε όλα τα ζητήματα της οικονομίας θα καθορίσουν το οικονομικό πλαίσιο στη χώρα το επόμενο διάστημα.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΙΟΒΕ, λόγω αποκλιμάκωσης των αποθεμάτων και αύξησης της ζήτησης, καταγράφεται

άνοδος των προσδοκιών στη βιομηχανία, με τον σχετικό δείκτη να ενισχύεται τον Ιούνιο στις 108,6 μονάδες (από 105,1 τον Μάιο) και σε υψηλότερα επίπεδα από το αντίστοιχο περυσινό (103,9 μονάδες). Επίσης, βελτιώθηκε ο δείκτης ισοζυγίου προβλέψεων για την απασχόληση, ενώ το ισοζύγιο προβλέψεων για την πορεία των τιμών είναι μηδενικό.

Επίσης, ο δείκτης οικονομικού κλίματος διαμορφώθηκε τον Ιούνιο στις 110,1 μονάδες, έναντι 108,2 μονάδων τον προηγούμενο μήνα και 104,2 μονάδων ένα έτος πριν. Η εξέλιξη αυτή είναι αποτέλεσμα ενίσχυσης των προσδοκιών σε βιομηχανία και υπηρεσίες, με τις κατασκευές και το λιανεμπόριο

να υποχωρούν. Ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης ενισχύθηκε σημαντικά τον Ιούνιο και διαμορφώθηκε στις -31 μονάδες (από -34,5 μονάδες τον προηγούμενο μήνα), σε υψηλότερα επίπεδα σε σχέση με ένα έτος πριν (-52,5 μονάδες). Όπως προκύπτει από το Δελτίο Εξελίξεων στη βιομηχανία, το πρώτο τρίμηνο του 2023 καταγράφηκε άνοδος εξαγωγών της ελληνικής οικονομίας κατά 8,9%, σε 1,56 δισ. ευρώ, έναντι ανόδου 14,7% ένα έτος πριν. Οι εξαγωγές υπηρεσιών και αγαθών ενισχύθηκαν σε ποσοστό 6,2% και 10,6% αντίστοιχα. Οι εξαγωγές βιομηχανικών προϊόντων ενισχύθηκαν τον Απρίλιο κατά 0,4%, σε 2,4 δισ. ευρώ ετησίως.

Αύξηση σε ποσοστό 8,2% το πρώτο τρίμηνο, από 14,8% το αντίστοιχο διάστημα του 2022, κατέγραψαν και οι πάγιες επενδύσεις λόγω της ανόδου στις κατασκευές (+19,6% από +44,1%). Μικρότερη ενίσχυση (+14,7% από +26,6%) εμφανίζουν οι λοιπές επενδύσεις (π.χ. σε μεταφορικό εξοπλισμό ή αγροτικά μηχανήματα), ενώ αυτές σε μηχανολογικό εξοπλισμό και αμυντικά συστήματα (-10,2% από -4,3%) και εξοπλισμό τεχνολογίας υποχωρούν.

Όσον αφορά το δυναμικό της βιομηχανίας, το ποσοστό χρησιμοποίησής του ενισχύθηκε σε 74% τον Ιούνιο από 72,7% τον Μάιο, ενώ η βιομηχανική παραγωγή στην Ελλάδα αυξήθηκε, ε-

πτιώως, κατά 1,5% τον Μάιο, έναντι υποχώρησης 1,8% στην Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 κρατών-μελών. Σε σχέση όμως με έναν μήνα πριν, υποχώρησε οριακά σε ποσοστό 0,2%. Κατ' επέκταση, το πρώτο τρίμηνο του 2023 η απασχόληση στη βιομηχανία ενισχύθηκε κατά 2,5%, στα 430.500 άτομα από 420.200 το αντίστοιχο τρίμηνο του 2022. Ηπιότερο ήταν το ποσοστό αύξησης της απασχόλησης στο σύνολο της οικονομίας (+1,3%), με τους απασχολούμενους να ξεπερνούν τα 4 εκατ.

Οι τιμές εισαγωγών τον Απρίλιο αποκλιμάκωθηκαν κατά 17,5% από 12,7% τον Μάρτιο, ενώ στην Ευρωζώνη η υποχώρηση τιμών υπήρξε ασθενέστερη

Το πρώτο τρίμηνο του 2023 καταγράφηκε άνοδος εξαγωγών της ελληνικής οικονομίας κατά 8,9%, σε 1,56 δισ. ευρώ.

(6,6% από μείωση 3,2% τον προηγούμενο μήνα). Εντονότερη, σε ποσοστό 14,1% ήταν η εξασθένιση του δείκτη τιμών παραγωγού τον Μάιο, σε συνέχεια μειώσεων 9,5% τον Απρίλιο, ενώ στην Ευρώπη ο αντίστοιχος δείκτης υπήρξε αμετάβλητος.

It's not a site, it's

fashion

must.com.cy

Ο καύσωνας «φρενάρει» την ανάπτυξη

Υπολογίζεται ότι οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής έχουν κοστίσει φέτος στην Ελλάδα το 0,9% του ΑΕΠ

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΛΗ**

Σκεδόν 1% του ΑΕΠ έχουν κοστίσει στην Ελλάδα οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, συμπεριλαμβανομένου του καύσωνα και των φυσικών καταστροφών, από τις αρχές Μαΐου έως τις 4 Αυγούστου, σύμφωνα με τους υπολογισμούς της Allianz Research. Το ποσοστό αυτό είναι εξαιρετικά σημαντικό, καθώς «αφαιρεί» ουσιαστικά λίγο λιγότερο από τη μισή ανάπτυξη που έχει εκτιμηθεί ότι θα καταγράψει η ελληνική οικονομία φέτος. Σημειώνεται πως, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της κυβέρνησης, της Τράπεζα της Ελλάδος, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, ο ρυθμός ανάπτυξης της Ελλάδας φέτος έχει τοποθετηθεί στο 2,2% με 2,4%, χωρίς φυσικά να υπολογιστούν τα κόστη αυτά.

Πιο αναλυτικά, όπως σημειώνει η Allianz, τους τελευταίους περίπου δύο μήνες οι ΗΠΑ, η Ευρώπη, η Κίνα και άλλες χώρες της Ασίας αντιμετώπισαν υψηλές θερμοκρασίες ρεκόρ, γεγονός που υπογραμμίζει τον φυσικό κίνδυνο της κλιματικής αλλαγής και αμφισβητεί την οικονομική ανθεκτικότητα στις ακραίες θερμοκρασίες. Η κλιματική αλλαγή θα αυξήσει τη συχνότητα και την ένταση του ακραίου καύσωνα, καθιστώντας τα κύματα καύσωνα, τις ξηρασίες και τις πυρκαγιές τη «νέα κανονικότητα». Τέτοια γεγονότα δεν επι-

Όταν οι θερμοκρασίες εκτινάσσονται στους 38° C, η παραγωγικότητα των εργαζομένων υποχωρεί κατά τα δύο τρίτα.

ρεάζουν μόνο τους ανθρώπους και την άγρια ζωή, αλλά και τις οικονομίες, όπως τονίζει ο οίκος.

Οι φυσικές καταστροφές έχουν σημαντικές, έμμεσες αλλά και άμεσες αρνητικές οικονομικές συνέπειες. Οι καθαρές μακροοικονομικές απώλειες είναι πιθανό να είναι μικρές για τις μεγάλες, ανεπτυγμένες οικονομίες, καθώς είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν καλύτερα τα αρνητικά σοκ από το μέτοπο της παραγωγής (π.χ. αντιστάθμιση της χαμένης παραγωγής με αυξημένη παραγωγή αλλού). Επιπλέον, ενώ η κατα-

Κύματα καύσωνα, ξηρασίες και πυρκαγιές θα γίνουν η «νέα κανονικότητα», που επηρεάζει όχι μόνο τους ανθρώπους και την άγρια ζωή, αλλά και τις οικονομίες, επισημαίνει ο οίκος Allianz Research και τονίζει πως απαιτούνται μέτρα που στοχεύουν στην προετοιμασία των πόλεων για την κλιματική αλλαγή.

στροφή του κεφαλαιακού αποθέματος επηρεάζει το ΑΕΠ μόνο ελαφρώς και μάλλον μακροπρόθεσμα, τα μέτρα ελάφρυνσης (κυρίως χρηματοδοτούμενα από το χρέος) που δίνουν οι κυβερνήσεις εμφανίζονται αμέσως στη μέτρηση του ΑΕΠ. Οι έμμεσες οικονομικές επιπτώσεις είναι γενικά πιο σοβαρές για τις χώρες χαμηλού εισοδήματος και τις μικρότερες, λιγότερο διαφοροποιημένες οικονομίες.

Επιπλέον, οι εργαζόμενοι που επιπρεάζονται από τη ζέστη μειώνουν τις ώρες εργασίας τους, ενώ η μειωμένη παραγωγικότητα ως αποτέλεσμα των

ακραίων θερμοκρασιών είναι ένα καλά τεκμηριωμένο φαινόμενο, τονίζει η Allianz. Οι αρνητικές επιπτώσεις είναι πιο έντονες σε φτωχές χώρες που έχουν συχνά υψηλότερη έκθεση (π.χ. Αφρική, Νότια Ασία) και ευπάθεια (π.χ. ποιότητα κατοικίας, κλιματισμός). Ο αποφασιστικός παράγοντας για τις απώλειες παραγωγικότητας είναι ο αριθμός των ημερών με υπερβολική ζέστη (συνήθης μέτρηση: ημέρες με θερμοκρασίες πάνω από 32° C). Σύμφωνα με επίσημες έρευνες, η ικανότητα εκτέλεσης σωματικής εργασίας μειώνεται κατά περίπου 40%

όταν οι θερμοκρασίες αγγίζουν τους 32 βαθμούς Κελσίου. Επιπλέον, όταν οι θερμοκρασίες εκτινάσσονται στους 38° C, η μείωση της παραγωγικότητας είναι ακόμη πιο δραματική, υποχωρώντας κατά τα δύο τρίτα.

Ο αντίκτυπος παγκοσμίως

Με μια πρώτη προσέγγιση, και χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι επιπτώσεις στην αγροτική παραγωγή, η Allianz υπολογίζει τον αντίκτυπο του φετινού καύσωνα στο ΑΕΠ στις Ηνωμένες Πολιτείες, στη Νότια Ευρώπη και στην

Κίνα. Τα αποτελέσματα δείχνουν ότι η Κίνα έχει ήδη χάσει 1,3% του ΑΕΠ από τις επιπτώσεις του φετινού καύσωνα και της κλιματικής αλλαγής, η Ισπανία 1% και η Ελλάδα 0,9% του ΑΕΠ. Η απώλεια για την Ιταλία πλησιάζει τη μισή μονάδα, οι ΗΠΑ έχασαν το ένα τρίτο της μονάδας και η Γαλλία το 0,1% του ΑΕΠ. Στην Ελλάδα καταμετρήθηκαν 35 μέρες με θερμοκρασίες άνω των 32 βαθμών Κελσίου από τις αρχές Μαΐου έως τις 4 Αυγούστου, στην Ισπανία 37 ημέρες, στην Ιταλία 19 ημέρες, στη Γαλλία 2 ημέρες, στις ΗΠΑ 13 και στην Κίνα 47 η-

μέρες. Συνολικά, χρησιμοποιώντας τους συντελεστές στάθμισης στο παγκόσμιο ΑΕΠ, ο απολογισμός της κλιματικής αλλαγής είναι ένα κόστος κοντά στο 0,6% της ανάπτυξης φέτος διεθνώς, κάτι που είναι σημαντικό και υπογραμμίζει την επιβάρυνση του κλιματικού κινδύνου. Ο Αμερικανός πρόεδρος Τζο Μπάιντεν ανέφερε πρόσφατα ότι οι ετήσιες απώλειες τα τελευταία χρόνια που μπορούν να αποδοθούν στις οικονομικές και κοινωνικές συνέπειες της υπερβολικής ζέστης για τις Ηνωμένες Πολιτείες αγγίζουν τα 100 δισ. δολ. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχασε περισσότερα από 600 τρις. δολάρια μεταξύ 1980 και 2021 λόγω των ακραίων καιρικών συνθηκών και τα κύματα καύσωνα ήταν υπεύθυνα για το 13% του κόστους, σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος. Σε παγκόσμιο επίπεδο, σύμφωνα με τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας, το θερμικό στρες προβλέπεται ότι θα μειώσει τις συνολικές πιθανές ώρες εργασίας παγκοσμίως κατά 2,2% έως το 2030 (που ισοδυναμεί με 80 εκατομμύρια θέσεις πλήρους απασχόλησης).

Όπως καταλήγει η Allianz, υπάρχει αυξανόμενη πιθανότητα τα επόμενα καλοκαίρια να μοιάζουν σταδιακά με τις ακραίες συνθήκες που παρατηρήθηκαν πρόσφατα. Τα... καλά νέα είναι ότι η προετοιμασία για τους καύσωνες είναι δυνατή. Τα κύματα καύσωνα, σε αντίθεση με πολλούς άλλους φυσικούς

Το θερμικό στρες προβλέπεται ότι θα μειώσει τις συνολικές πιθανές ώρες εργασίας παγκοσμίως κατά 2,2% έως το 2030.

κινδύνους, είναι προβλέψιμα. Η προσρμογή συνεπώς είναι το «κλειδί». Βραχυπρόθεσμα, μπορούν να ληφθούν μέτρα προειδοποίησης και πρόληψης. Αλλά αυτά πρέπει να συμπληρωθούν με μακροπρόθεσμα μέτρα διαρθρωτικής προσαρμογής που στοχεύουν στην προετοιμασία των πόλεων για την κλιματική αλλαγή (π.χ. ενίσχυση του αστικού πρασίνου) και την εξεύρεση τρόπων για την παραγωγική προσαρμογή των χώρων εργασίας σε αυξημένη θερμική επιβάρυνση (δηλαδή προσαρμογή κτιρίων, υποδομών και ωρών εργασίας).

37,1° C

η μέση μέγιστη θερμοκρασίατον φετινό Ιούλιο στην Αθήνα.

43%

των συνολικών ωρών του Ιουλίου είχαν ισχυρή θερμή επιβάρυνση.

6 ώρες

κατά τη διάρκεια του Ιουλίου επικρατούσαν συνθήκες ακραίας θερμής επιβάρυνσης.

20%

αυξάνεται η θνησιμότητα στην Αθήνα τις ημέρες με καύσωνα.

80%

αυξήθηκε η θνησιμότητα το διάστημα 28/7-6/8/2021, σε συνδυασμό με τη φωτιά στη Βαρυμ πόμπη.

Ο θερμικός κίνδυνος του φετινού Ιουλίου

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΕΛΑΦΡΟΥ**

Ο περασμένος Ιούλιος στην Αθήνα δεν ήταν μόνο ο θερμότερος Ιούλιος που έχει καταγραφεί τα τελευταία 160 χρόνια που υπάρχουν στοιχεία, αλλά και ένας μήνας υψηλής θερμής καταπόνησης του ανθρώπινου οργανισμού. Με μέση μέγιστη θερμοκρασία 37,1° C και μέση θερμοκρασία 24ώρου 31,3° C, ο Ιούλιος 2023 κατατάσσεται στην πρώτη θέση από το 1863, σύμφωνα με τα στοιχεία του μετεωρολογικού σταθμού του Αστεροσκοπείου Αθηνών στο Θησείο, που επεξεργάστηκαν η δρ Δήμητρα Φουντά, διευθύντρια Ερευνών του ΙΕΠΒΑ/ΕΑΑ και ο δρ Γιώργος Καταβούτας, επιστημονικός συνεργάτης του ΙΕΠΒΑ/ΕΑΑ. «Εκτός όμως από τη θερμοκρασία, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν και οι βιοκλιματικοί (ή θερμικοί) δείκτες, που εκφράζουν καλύτερα το αίσθημα της «θερμικής δυσφορίας», όπου συνυπολογίζονται και άλλες μετεωρολογικές παράμετροι, όπως είναι η υγρασία, η ταχύτητα του ανέμου, η ηλιακή ακτινοβολία κ.ά., αναφέρουν η δρ Φουντά

και ο δρ Καταβούτας σε άρθρο τους στο περιοδικό «Κόσμος» του Αστεροσκοπείου. «Ένας σύγχρονος βιοκλιματικός δείκτης είναι ο Παγκόσμιος Δείκτης Θερμικού Κλίματος (UTCI), η κλίμακα του οποίου προσδιορίζει τα επίπεδα του θερμικού στρες (καταπόνησης) που αισθάνεται ο ανθρώπινος οργανισμός λόγω ζέστης ή ψύχους.

Με βάση τον δείκτη UTCI και τα κλιματικά δεδομένα του ΕΑΑ, ο Ιούλιος 2023 αναδεικνύεται ο μήνας με τις περισσότερες ώρες ισχυρής, πολύ ισχυρής και ακραίας θερμής επιβάρυνσης (καταπόνησης λόγω ζέστης) από οποιονδήποτε προηγούμενο Ιούλιο από το 1960 στην Αθήνα», τονίζουν. Ο υπολογισμός από το 1960 έγινε γιατί από τότε και μετά υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία.

Σύμφωνα με τους ερευνητές του Αστεροσκοπείου, κατά τον Ιούλιο 2023 σημειώθηκαν 321 ώρες συνολικά (43% των συνολικών ωρών του μήνα) υπό συνθήκες τουλάχιστον ισχυρής θερμής επιβάρυνσης για τον ανθρώπινο οργανισμό, 163 ώρες (22% των συνολικών ωρών του μήνα) υπό συνθήκες του-

λάχιστον πολύ ισχυρής θερμής επιβάρυνσης, καθώς και 6 ώρες υπό συνθήκες ακραίας θερμής επιβάρυνσης. Οι τιμές αυτές είναι οι μεγαλύτερες που έχουν καταγραφεί ποτέ σε μηνιαία βάση από το 1960.

Ο «Κλέων»

Η εκτεταμένη καταπόνηση του οργανισμού των κατοίκων της Αθήνας λόγω της ζέστης τον Ιούλιο συνδέεται με αρνητικές συνέπειες τόσο αναφορικά με την καθημερινή δραστηριότητα τους εκείνες τις ημέρες όσο και σχετικά με την υγεία τους. Σχετικά με τον μακρόσυρτο καύσωνα «Κλέωνα», που έπληξε την Αθήνα σε τρία κύματα από τις 13 έως τις 27 Ιουλίου, η δρ Φουντά και ο δρ Καταβούτας σημειώνουν πως ο «Κλέων» είχε τη μεγαλύτερη διάρκεια καύσωνα που έχει καταγραφεί ποτέ στον ιστορικό σταθμό του ΕΑΑ (15 ημέρες), με δεύτερο τον καύσωνα του 2021 (28/7-6/8), 10 ημέρες. Ο «Κλέων» είχε τη μεγαλύτερη τιμή αθροιστικής (σωρευτικής) ζέστης (πλεονάζοντες βαθμοί Κελσίου αθροιστικά για όλη τη διάρκεια του καύσωνα, σε

σχέση με κάποια τιμή κατωφλίου), ίση με 48,7° C ως προς τη μέση θερμοκρασία 24ώρου και ίση με 43,4° C ως προς την ελάχιστη (νυκτερινή) θερμοκρασία. Εμφάνισε επίσης τον μεγαλύτερο αριθμό ωρών υπό συνθήκες ισχυρής και πολύ ισχυρής θερμής επιβάρυνσης (171 και 114 ώρες αντιστοίχως) με βάση τον βιοκλιματικό δείκτη UTCI, με δεύτερο τον 10ήμερο καύσωνα του 2021. «Συμπερασματικά, η συνολική αθροιστική ζέστη και το χρονικό διάστημα (σύνολο ωρών) υπό συνθήκες ισχυρής και πολύ ισχυρής θερμής επιβάρυνσης ήταν από τα κύρια χαρακτηριστικά του παρατεταμένου καύσωνα “Κλέωνος”, αλλά και του Ιουλίου 2023 γενικότερα, που ήταν ο θερμότερος μήνας που έχει καταγραφεί ποτέ στην Αθήνα από τα μέσα του 19ου αιώνα. Τα αποτελέσματα αυτά καταδεικνύουν με τον πιο αδιαμφισβήτητο τρόπο τον αυξανόμενο θερμικό κίνδυνο και τις δυσμενείς επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην ανθρώπινη υγεία», υπογραμμίζουν η δρ Δήμητρα Φουντά και ο δρ Γιώργος Καταβούτας.

Οι καύσωνες και οι παρατεταμένες περίοδοι με υψηλές θερμοκρασίες προκαλούν σημαντικά προβλήματα στη δημόσια υγεία, που δεν μπορούν να αγνοηθούν. Μελέτες έχουν δείξει πως η θνησιμότητα στην Αθήνα τα τελευταία χρόνια αυξάνεται περίπου 20% τις ημέρες με καύσωνα, ενώ την περίοδο 28/7-6/8/2021, σε συνδυασμό με την πυρκαγιά στη Βαρυμπόμπη, εκτοξεύτηκε σε αύξηση 80%!

«Όταν η θερμοκρασία ξεπερνά τους 37 βαθμούς Κελσίου, αρχίζουν να δημιουργούνται προβλήματα στον ανθρώπινο οργανισμό, που έχει φυσιολογική θερμοκρασία σώματος περίπου 36,6° C. Ατομα ηλικιωμένα ή με προβλήματα υγείας ή με λήψη συγκεκριμένων φαρμάκων μπορεί να αντιμετωπίσουν πρόβλημα και με μικρότερες θερμοκρασίες», λέει στην «Κ» ο καρδιολόγος Σπύτρης Καλιαμπάκος, μέλος του Δ.Σ. του Πανελληνίου Ιατρικού Συλλόγου.

Οι πολύ υψηλές θερμοκρασίες προκαλούν αυξημένη θνητότητα από μια σειρά αιτίες, από θερμοληξία και αναπνευστικά προβλήματα μέχρι καρδιαγγειακές παθήσεις. Επίσης, έχει παρατηρηθεί αύξηση στη συ-

χνότητα εισαγωγών οξέων καρδιαγγειακών συμβάντων σε περιόδους καύσωνα, που φαίνεται να συσχετίζονται με την παρατηρούμενη αύξηση των συγκεντρώσεων των σωματιδίων στην ατμόσφαιρα, που προδούν τη φλεγμονώδη διεργασία. «Στον καύσωνα του 1987 η θνησιμότητα ανέβηκε κατά 97% στην Αθήνα και μεγάλο μέρος ήταν από καρδιαγγειακά προβλήματα. Τα σύνδρομα αυτά συνήθως εκδηλώνονται κατά τις πρώτες μέρες του καύσωνα, όταν ο οργανισμός δεν έχει ακόμη εγκλιματιστεί. Ο εγκλιματισμός χρειάζεται 7 με 14 ημέρες έκθεσης. Η υψηλή ζέστη προκαλεί εκτός των άλλων και αγγειοδιαστολή, με αποτέλεσμα η καρδιά να αυξάνει την καρδιακή συχνότητα για να κρατήσει σταθερά την παροχή αίματος. Η ταχυκαρδία όμως συνδέεται με πιθανές παθήσεις, ακόμη και με οξύ έμφραγμα. Εννοείται πως τα άτομα που αντιμετωπίζουν ήδη καρδιαγγειακά νοσήματα είναι πολύ πιο ευάλωτα», συμπληρώνει ο κ. Καλιαμπάκος. Ο καρδιολόγος τονίζει πως δεν πρέπει να υποτιμηθούν ύποπτα συμπτώματα, όπως σταθάγχη, δύσπνοια, ταχυπαλμία, αδυναμία κ.λπ.

Κλιμακώνεται η μάχη Ηνωμένων Πολιτειών - Κίνας στα μικροτσιπ

Σοβαρές επιπτώσεις στον κλάδο ημιαγωγών (τσιπ) αναμένεται να έχει η απόφαση της Κίνας να περιορίσει τις εξαγωγές δύο υλικών βασικών για την κατασκευή τους (του γαλλίου και του γερμάνιου), ενόψει ο πόλεμος στο πεδίο αυτό με τις ΗΠΑ κλιμακώνεται. Σύμφωνα με τα νέα δεδομένα, όπως αναφέρει το ειδησεογραφικό πρακτορείο του BBC, θα χρειαστούν ειδικές άδειες για την εξαγωγή γαλλίου και γερμάνιου από τη δεύτερη μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου. Τα υλικά χρησιμοποιούνται για την παραγωγή τσιπ και έχουν στρατιωτικές εφαρμογές. Οι περιορισμοί ισχύουν με αφορμή τις προσπάθειες της Ουάσι-

γκτον να περιορίσει την πρόσβαση του Πεκίνου στην προηγμένη τεχνολογία ημιαγωγών. Πάντως, θα πρέπει να αναφερθεί ότι η Κίνα είναι μακράν η μεγαλύτερη παίκτης στην παγκόσμια αλυσίδα εφοδιασμού γαλλίου και γερμάνιου. Και δεν θα μπορούσε να συμβαίνει διαφορετικά, διότι παράγει το 80% του παγκόσμιου γαλλίου και το 60% του γερμάνιου, σύμφωνα με την ένωση συναφών βιομηχανιών «Συμμαχία κρίσιμων πρώτων υλών» (CRMA). Τα υλικά αυτά χαρακτηρίζονται «ελάσσονα μέταλλα», που σημαίνει ότι συνήθως δεν βρίσκονται μόνο τους στη φύση και είναι συχνά το υποπροϊόν άλλων διεργασιών. Εκτός

από τις ΗΠΑ, τόσο η Ιαπωνία όσο και η Ολλανδία, στην οποία έχει την έδρα της η μεγαλύτερη κατασκευάστρια εξοπλισμού για την κατασκευή ημιαγωγών, ήτοι η ASML, έχουν επιβάλει και αυτές περιορισμούς στις εξαγωγές τεχνολογίας τσιπ στην Κίνα.

«Ο χρόνος αυτής της ανακοίνωσης από την Κίνα δεν είναι τυχαίος, δεδομένων των περιορισμών στις εξαγωγές ημιαγωγών, που αποφάσισε και η Ολλανδία μεταξύ άλλων», όπως επισημαίνει στο BBC ο Κόλιν Χάμιλτον του επενδυτικού οίκου BMO Capital Markets. «Πολύ απλά, αν δεν μας δώσετε τσιπ—λένε οι Κινέζοι—, δεν θα σας δώσουμε τα υλικά

για να τα κατασκευάσετε», πρόσθεσε. Η διαρκής και συνεχιζόμενη αντιπαράθεση μεταξύ των δύο μεγαλύτερων οικονομιών του κόσμου έχει εγείρει ερωτήματα σχετικά με την άνοδο του λεγόμενου «εθνικισμού των πόρων», της τάσης δηλαδή οι κυβερνήσεις να συσσωρεύουν καιrias σημασίας υλικά για να ασκήσουν επιρροή σε άλλες χώρες. «Βλέπουμε τις κυβερνήσεις να απομακρύνονται όλο και περισσότερο από το αφήγημα της παγκοσμιοποίησης», υπογραμμίζει ο δρ Γκάβιν Χάρπερ, ερευνητής κρίσιμων υλικών στο Πανεπιστήμιο του Μπέρμινγχαμ. «Η ιδέα ότι οι διεθνείς αγορές απλώς θα παραδίδουν υλικά

έχει εξαφανιστεί και, αν κοιτάξετε τη μεγαλύτερη εικόνα, θα διαπιστώσετε πως η δυτική βιομηχανία φαίνεται να αντιμετωπίζει μια υπαρξιακή απειλή».

Λόγου χάριν, το αρσενίδιο του γαλλίου, μία χημική ένωση γαλλίου και αρσενικού, χρησιμοποιείται σε τσιπ υπολογιστών υψηλής συχνότητας, καθώς και στην παραγωγή διόδων εκπομπής φωτός (LED) και ηλιακών συλλεκτών. Περιορισμένος αριθμός εταιρειών σε όλο τον κόσμο παράγει αρσενίδιο του γαλλίου με την καθαρότητα που απαιτείται για χρήση στα ηλεκτρονικά είδη, σύμφωνα με την CRMA. Το δε γερμάνιο χρησιμοποιείται επίσης για την κατασκευή μικροεπε-

ξεργαστών και ηλιακών κυψελών. Χρησιμοποιείται, συν τοις άλλοις, σε γυαλιά οράσεως, που είναι οι «πρόϊον-κλειδί για τον στρατό», είπε ο κ. Χάμιλτον. Ωστόσο, όπως πρόσθεσε: «Θα πρέπει να υπάρχουν αρκετές προμήθειες από τοπικά κυτάρια βασικών μετάλλων για να έχουμε εναλλακτικές. Η σημασία των ημιαγωγών κορυφαίας ποιότητας είναι ένα πιο δυσεπίλυτο πρόβλημα, διότι η Κίνα στο πεδίο αυτό είναι πραγματικά κυρίαρχη. Πιθανότατα θα υπάρξει κάποια ώθηση για ανακύκλωση». Τέλος, τον Ιούλιο εκπορώσωπος του Πενταγώνου ανέφερε ότι οι ΗΠΑ έχουν αποθέματα γερμάνιου αλλά όχι αποθέματα γαλλίου.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΥ				
	Κλείσιμο	Προηγ.	Διαφορά Μετ.	
ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΕΙΚΤΗΣ ΤΙΜΩΝ ΧΑ	1.311,19	1.320,65	-9,46	-0,72%
FTSE/Χ.Α. LARGE CAP	3.172,80	3.193,67	-20,87	-0,65%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ Χ.Α.	8.516,29	8.689,66	-173,37	-2,00%
FTSE/Χ.Α.ΥΦΗΛΗΣ ΜΕΡΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ	3.957,53	3.985,94	-28,41	-0,71%
ATHEX SELECT PLUS	4.605,62	4.656,71	-51,09	-1,10%
ATHEX SELECT	7.022,64	7.091,96	-69,32	-0,98%
FTSE/Χ.Α MID & SMALL CAP ΘΕΜΕΛΙΩΔΩΝ ΜΕΓΕΘΩΝ	5.858,43	5.910,16	-51,73	-0,88%
FTSE/Χ.Α. MID CAP	2.161,46	2.188,99	-27,53	-1,26%
FTSE/ΧΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΣΗΣ PLUS	3.982,19	4.003,33	-21,14	-0,53%
FTSE/Χ.Α. ΔΕΙΚΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ	755,78	760,86	-5,08	-0,67%
ΔΕΙΚΤΗΣ ΣΥΝΟΛΙΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΕΙΚΤΗ Χ.Α.	2.368,35	2.385,42	-17,07	-0,72%
FTSE/Χ.Α. ΤΡΑΠΕΖΕΣ	1.084,45	1.093,29	-8,84	-0,81%
FTSE/Χ.Α. ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	4.606,90	4.656,31	-49,41	-1,06%
FTSE/Χ.Α. ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	1.287,24	1.309,48	-22,24	-1,70%
FTSE/Χ.Α. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	8.202,97	8.215,20	-12,23	-0,15%
FTSE/Χ.Α. ΕΜΠΟΡΙΟ	1.288,28	1.322,18	-33,90	-2,56%
FTSE/Χ.Α. ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ & ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	14.785,46	14.767,80	17,66	0,12%
FTSE/Χ.Α. ΤΡΟΦΙΜΑ & ΠΟΤΑ	9.896,46	9.909,75	-13,29	-0,13%
FTSE/Χ.Α. ΠΡΩΤΕΣ ΥΛΕΣ	10.162,60	10.385,65	-223,05	-2,15%
FTSE/Χ.Α. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ & ΥΛΙΚΑ	4.701,48	4.714,49	-13,01	-0,28%
FTSE/Χ.Α. ΕΝΕΡΓΕΙΑ	5.239,62	5.273,42	-33,80	-0,64%
FTSE/Χ.Α. ΤΑΞΙΔΙΑ & ΑΝΑΨΥΧΗ	2.877,27	2.908,07	-30,80	-1,06%
FTSE/Χ.Α. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ	3.008,81	3.026,49	-17,68	-0,58%
FTSE/Χ.Α. ΘΗΛΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	3.953,62	3.986,97	-33,35	-0,84%
FTSE/Χ.Α. ΥΓΕΙΑ	489,16	493,54	-4,38	-0,89%
FTSE/Χ.Α. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΗΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ	5.772,82	5.861,16	-88,34	-1,51%

ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΑΞΙΑΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	
ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ	8.448.965,70
ΣΤΑΘΕΡΗ ΘΗΛΕΦΩΝΙΑ	5.026.384,92
ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	4.710.955,92
ΣΥΜΒΑΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	4.606.119,13
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΗΛΕΚΤΡΙΣΜΟΣ	3.120.841,84
ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ	2.870.646,06
ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ	2.009.888,29
ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	1.823.846,64
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ	1.602.505,64
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ	1.440.670,32
ΔΙΥΛΙΣΤΗΡΙΑ & ΕΜΠΟΡΙΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΟΕΙΔΩΝ	971.455,73
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	896.281,09
ΛΟΓΙΣΜΙΚΟ	891.000,93
ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ	889.850,96
ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	874.112,52
ΤΣΙΜΕΝΤΑ	629.240,52
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ & ΘΕΜΑΤΟΦΥΛΑΚΕΣ	518.255,93
ΙΑΤΡΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ	428.069,98
ΜΗ ΣΙΔΗΡΟΥΧΑ ΜΕΤΑΛΛΑ	414.272,84
ΤΑΞΙΔΙΑ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	326.425,76
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΓΡΑΦΕΙΩΝ	289.571,98
ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΑ ΥΛΙΚΑ & ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ	259.929,31
ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	224.669,25
ΥΔΡΕΥΣΗ	164.226,87
ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟ ΔΙΑΝΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ	161.493,93
ΕΙΔΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ	159.830,75
ΥΛΙΚΟ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ	158.085,17

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ

ΑΝΟΔΟΣ	Κλείσιμο	Μετ.	ΠΤΩΣΗ	Κλείσιμο	Μετ.
ΙΝΤΕΡΓΟΥΝΤ - ΣΥΛΕΜΠΟΡΙΑ (ΚΟ)	0,440	11,68%	CPI (ΚΟ)	0,770	-7,23%
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	2,520	2,44%	ΔΟΜΙΚΗ ΚΡΗΤΗΣ (ΚΟ)	2,640	-7,04%
INTERCONTINENTAL INT. ΑΕΕΑΠ (ΚΟ)	6,450	2,38%	UNIBIOS (ΚΟ)	1,160	-3,33%
FLEXORACK (ΚΟ)	8,700	2,35%	FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	4,620	-3,14%
ΧΑΪΔΕΜΕΝΟΣ (ΚΟ)	0,760	1,33%	VIOHALCO SA/NV (ΚΑ)	6,500	-2,99%
ΕΛΛΑΔΟΣ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	17,000	1,19%	ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΚΟ)	12,880	-2,87%
ΒΙΟΚΑΡΠΙΕΤ (ΚΟ)	3,150	0,96%	CENERGY HOLDINGS (ΚΑ)	6,500	-2,84%
ΤΖΙΡΑΚΙΑ ΠΡΟΦΙΑ (ΚΟ)	2,270	0,89%	ΓΕΝΙΚΗ ΕΜΠΟΡΙΟΥ (ΚΟ)	1,940	-2,76%
AUSTRIACARD HOLDINGS AG (ΚΑ)	14,700	0,68%	EKTEP (ΚΟ)	2,470	-2,76%
ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ (ΚΟ)	9,000	0,67%	ΣΙΔΑΜΑ ΜΕΤΑΛΛΟΥΡΓΙΚΗ ΑΕ (ΚΟ)	3,030	-2,57%

ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

ΑΞΙΑ	ΕΜΠΟΡΕΥΣΙΜΟΤΗΤΑ
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLDINGS (ΚΟ)	8.499.431,09
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	6.558.042,30
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜ. (ΚΟ)	6.005.921,69
ΟΤΕ (ΚΟ)	5.026.384,92
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	4.874.536,98
JUMBO (ΚΟ)	4.710.955,92
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	4.555.174,58
ΔΕΗ (ΚΟ)	3.334.758,17
ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)	3.120.841,84
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	1.895.901,40
MEDICON ΕΛΛΑΣ (ΚΟ)	2,25%
CPI (ΚΟ)	1,68%
GALAXY COSMOS MEZZ PLC (ΚΟ)	0,74%
ΕΥΡΩΣΥΜΒΟΥΛΟΙ (ΚΟ)	0,73%
ΔΟΜΙΚΗ ΚΡΗΤΗΣ (ΚΟ)	0,62%
EKTEP (ΚΟ)	0,61%
ΙΝΤΕΡΓΟΥΝΤ - ΣΥΛΕΜΠΟΡΙΑ (ΚΟ)	0,58%
INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	0,54%
ΕΝΤΕΡΣΟΦΤ (ΚΟ)	0,46%
UNIBIOS (ΚΟ)	0,41%

ΠΑΡΑΓΩΓΑ - ΗΜΕΡΗΣΙΟ ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ ΑΓΟΡΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΩΝ

	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΡΑΞΕΩΝ	ΟΓΚΟΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΣΥΜΒΟΛΑΙΩΝ
Σ.Μ.Ε. σε Δείκτες	234	829	6.416
FTSE/Χ.Α. Τράπεζες	1	2	1.880
FTSE/Χ.Α. Large Cap	233	827	4.343
MSCI GREECE REBASED	0	0	193
Σ.Μ.Ε. σε Μετοχές	1.514	15.141	511.806
ΑΔΜΗΕ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ Α.Ε. (ΚΟ)	60	454	21.113
ΑΕΡΟΠΟΡΙΑ ΑΙΓΑΙΟΥ (ΚΟ)	60	322	5.465
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	139	5.180	232.175
AUTOHELLAS (ΚΟ)	1	1	142
ΑΒΑΞ Α.Ε. (ΚΟ)	12	38	1.661
COCA-COLA HBC AG (ΚΟ)	13	18	1.054
CENERGY HOLDINGS (ΚΑ)	24	198	6.742
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΚΟ)	7	55	783
ΕΛΒΑΙΧΑΛΚΟΡ (ΚΟ)	8	46	2.276
EUROBANK HOLDINGS (ΚΟ)	39	1.184	39.566
ΕΥΔΑΠ (ΚΟ)	3	8	1.696
FOURLIS ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	14	60	948
ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ (ΚΟ)	5	25	7.148
ΕΛΛΗΝ. ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑ-Χ.Α. (ΚΟ)	61	313	7.775
HELLENIC ENERGY (ΚΟ)	38	114	1.654
INTRACOM HOLDINGS (ΚΟ)	98	584	4.387
INTRAKAT (ΚΟ)	310	1.330	8.244
JUMBO (ΚΟ)	8	34	233
LAMDA DEVELOPMENT(ΚΟ)	8	20	5.597
MIG (ΚΟ)	0	0	66
MOTOR OIL (ΚΟ)	15	41	1.868
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ (ΚΟ)	33	104	3.828
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	103	1.108	18.066
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	3	7	2.709
ΟΤΕ (ΚΟ)	69	286	11.909
ΟΛΠ (ΚΟ)	0	0	291
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	180	2.813	74.438
ΔΕΗ (ΚΟ)	122	581	30.954
QUEST ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ (ΚΟ)	10	19	168
ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ (ΚΟ)	20	27	12.675
ΤΙΤΑΝ CEMENT (ΚΑ)	4	16	777
VIOHALCO SA/NV (ΚΑ)	47	155	5.398
Δικαιώματα σε Δείκτες	6	85	2.300
FTSE/Χ.Α. Large Cap	6	85	2.300
Δικαιώματα σε Μετοχές	3	27	928
ALPHA ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΜΜ (ΚΟ)	0	0	34
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ (ΚΟ)	0	0	331
ΟΠΑΠ (ΚΟ)	0	0	136
ΟΤΕ (ΚΟ)	0	0	67
ΠΕΙΡΑΙΩΣ FINANCIAL HOLD (ΚΟ)	0	0	5
ΔΕΗ (ΚΟ)	3	27	355
Συνολικά Δραστηριότητα	1.757	16.082	521.450

ΟΙ ΜΕΤΟΧΕΣ ΤΟΥ ΔΕΙΚΤΗ FTSE 25

	Κλείσιμο	Μετ.%
ΒΙΟ (ΒΙΟΧΑΛΚΟ)	6,5	-2,99
CENER (CENERGY HOLDINGS SA)	6,5	-2,84
ΤΙΤΣ (ΤΙΤΑΝ)	19	-0,63
ΕΕΕ (COCA COLA HBC)	26,35	-0,11
ΟΤΕ (ΟΤΕ)	14,13	-0,84
ΑΡΑΙΓ (AEGEAN AIRLINES)	12,88	-2,87
ΤΕΝΕΡΓ (ΤΕΡΝΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ)	17,12	0,47
ΣΑΡ (ΣΑΡΑΝΤΗΣ)	7,93	0,25
ΕΛΛΑΚΤΩΡ (ΕΛΛΑΚΤΩΡ)	2,52	2,44
ΓΕΚΤΕΡΝΑ (ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ)	13,84	-0,14
ΜΥΤΙΛ (ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ)	36,28	0,06
ΛΑΜΔΑ (LAMDA DEVELOPMENT)	6,955	-1,35
ΕΛΧΑ (ΕΛΒΑΙΧΑΛΚΟΡ)	2,23	-1,33
ΑΛΦΑ (ALPHA BANK)	1,5755	-0,94
ΜΠΕΛΑ (JUMBO)	26,5	0,23
ΕΤΕ (ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ)	6,378	-0,62
ΠΕΙΡ (ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ)	3,546	-0,67
ΕΥΡΩΒ (EUROBANK)	1,57	-0,95
ΕΛΠΕ (ΕΛΠΕ)	8,21	-1,2
ΚΟΥΕΣ (QUEST)	6,3	0,32
ΟΤΟΕΛ (AUTOHELLAS)	12,84	-0,77
ΕΥΔΑΠ (ΕΥΔΑΠ)	6,86	-0,58
ΟΠΑΠ (ΟΠΑΠ)	15,56	-0,77
ΜΟΗ (MOTOR OIL)	22,4	-0,44
ΔΕΗ (ΔΕΗ)	10,27	-2,47

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΞΙΩΝ ΚΥΠΡΟΥ

Τρίτη 8 Αυγούστου 2023

ΚΩΔ.	ΟΝΟΜΑ	ΚΑΤΩΤΑΤΗ	ΑΝΩΤΑΤΗ	ΜΕΣΗ ΣΤΑΘΜ.**	ΔΙΑΦ.*	ΤΙΤΛΟΙ	ΑΓΟΡΑ	ΠΩΛΗΣΗ	ΤΙΜΗ ΚΛΕΙΣ.	% ΜΕΤΑΒ.
ΚΥΡΙΑ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΕΛΗΤ	HELLENIC BANK PUBLIC COMPANY LTD	2.0100	2.0600	2.0262	1.8940	"61,885"	2.0000	2.0400	2.0400	-2,39
ΤΡΚΗ	Bank of Cyprus Holdings Plc	2.9300	2.9900	2.9419	-3.6350	"81,388"	2.9300	2.9600	2.9600	-1,33
ΔΗΕΠ	Demetra Holdings Plc (ΕΜ)	0.5500	0.5800	0.5707	0.6330	"20,526"	0.5650	0.5750	0.5750	-0,86
ΛΕΠΕ	LCP HOLDINGS AND INVESTMENTS PUBLIC LTD (Σ)	0.0800	0.0875	0.0801	-0.6260	"3,044"	0.0800	0.0875	0.0800	-8,57

Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΛΟΥΗ	LOUIS PLC	0.0720	0.0800	0.0752	-0.3380	"94,600"	0.0750	0.0800	0.0800	1,27

Τεχνολογία										
ΛΟΥΤΖ	LOGICOM PUBLIC LTD	2.5200	2.7000	2.5822	9.0990	"2,700"	2.5000	2.6800	2.5400	0,79

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ										
Χρηματοοικονομικά										
ΑΤΑΣ	ATLANTIC INSURANCE COMPANY PUBLIC LTD	1.6800	1.6800	1.6800	0.5310	"2,980"	1.6400	1.6800	1.6800	0,00
ΚΩΣΜ	ΚΩΣΜΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ						0.0000	0.0000		
ΜΙΝΕ	ΜΙΝΕΡΒΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ	0.0150	0.0150	0.0150	-0.1500	"70,000"	0.0000	0.0160	0.0150	-9,09
ΑΚΕΠ	ACTIBOND GROWTH FUND PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0000	0.0280		
ΠΕΠ	"UNIGROWTH INVESTMENTS PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)"						0.0500	0.0000		
ΕΛΛΗ	ELLINAS FINANCE PUBLIC COMPANY LTD						0.3700	0.0000		
ΙΝΕΠ	INTERFUND INVESTMENTS PLC (ΕΜ)	0.0545	0.0630	0.0561	-0.1950	"9,834"	0.0590	0.0630	0.0630	8,62
ΚΕΛΕ	CPI HOLDINGS PUBLIC LTD (Σ)						0.0030	0.0050		
ΣΛΕΠ	CLR INVESTMENT FUND PUBLIC LTD (Σ)						0.0025	0.0035		
ΦΑΣΤ	UNIFAST FINANCE & INVESTMENTS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)						0.0010	0.0000		
ΧΑΕΠ	"HARVEST CAPITAL MANAGEMENT PUBLIC LTD (ΕΜ, Σ)"						0.0000	0.0265		

Καταναλωτικά Προϊόντα										
ΜΑΡΠΑ	MALLOUPPAS & PARACOSTAS PUBLIC CO LTD (Σ)						0.2900	0.0000		
ΑΓΡΟ	"ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΑΓΡΟΥ "Η ΠΡΟΔΟΣΕ"" ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΤΔ "	1.0900	1.0900	1.0900	2.0000	238	1.0900	0.0000	1.0900	1,87
ΚΛΑΡ	CLARIOSCE PUBLIC LTD						0.0215	0.0225		
ΚΩΝΣ	CONSTANTINOU BROS HOTELS PUBLIC COMPANY LTD (Σ)	0.0940	0.0940	0.0940	-1.0000	"8,300"	0.0940	0.1090	0.0940	-9,62
ΛΕΠΤ	LEPTOS CALYPSO HOTELS PUBLIC LTD	0.0600	0.0630	0.0616	0.3240	"11,590"	0.0580	0.0650	0.0630	1,61
ΛΟΣΣ	LORDOS HOTELS (HOLDINGS) PUBLIC LTD						0.8000	0.9000		
ΣΑΛΑ	SALAMIS TOURS (HOLDINGS) PUBLIC LTD (Σ)	3.1400	3.2200	3.2109	5.3040	"1,880"	3.0600	3.2400	3.2200	0,63
ΤΟΚΗ	TOP KINISIS TRAVEL PUBLIC LTD (Σ)						0.0590	0.0000		

Βιομηχανία

Ιστορικό ρεκόρ θερμοκρασίας στους ωκεανούς

Τον Ιούλιο πολλές ωκεάνιες περιοχές κατέγραφαν έως και 38 βαθμούς Κελσίου

Η επιφάνεια της Γης καταγράφει φέτος την υψηλότερη θερμοκρασία στην ιστορία της και σε πολλές επιμέρους περιοχές ο υδράργυρος ξεπέρασε ρεκόρ αιώνων. Όμως τα αποτελέσματα της ανθρωπογενούς κλιματικής αλλαγής δεν είναι ορατά μόνο στην ξηρά. Η μέση θερμοκρασία της επιφάνειας των ωκεανών ανέβηκε επίσης φέτος στο υψηλότερο σημείο που έχει καταγραφεί ποτέ. Συγκεκριμένα, το ιστορικό ρεκόρ καταρρίφθηκε ήδη τον Απρίλιο και έκοτε οι ωκεανοί έχουν παραμείνει ιδιαίτερα θερμοί για ένα πρωτόγνωρο χρονικό διάστημα που βάζει τους μελετητές σε «ακαρογράφητα ύδατα».

Την περασμένη εβδομάδα οι ωκεανοί σημείωσαν την υψηλότερη θερμοκρασία που έχει καταγραφεί ποτέ, με τη μέση παγκόσμια θερμοκρασία της επιφάνειας

Η μέση ημερήσια παγκόσμια θερμοκρασία της επιφάνειας της θάλασσας «έφθασε τους 20,96 βαθμούς Κελσίου στις 30 Ιουλίου 2023», σύμφωνα με τα δεδομένα του Copernicus.

της θάλασσας να αγγίζει τους 20,96 βαθμούς Κελσίου, σύμφωνα με τα δεδομένα του ευρωπαϊκού παρατηρητηρίου Copernicus. Συγκεκριμένα, η μέση ημερήσια παγκόσμια θερμοκρασία της επιφάνειας της θάλασσας «έφθασε τους 20,96 βαθμούς Κελσίου στις 30 Ιουλίου 2023», σύμφωνα με τη βάση δεδομένων ERA5, ενώ «το προηγούμενο ρεκόρ ήταν 20,95 βαθμοί Κελσίου τον Μάρτιο του 2016», δήλωσε μία εκπρόσωπος του παρατηρητηρίου στο Γαλλικό Πρακτορείο.

Τον Ιούλιο πολλές ωκεάνιες περιοχές κατέγραφαν έως και 38 βαθμούς Κελσίου στην επιφάνειά τους. «Μου φαίνεται εντυπωσιακό», δήλωσε ο Γκρέγκορι Τζόνσον, ωκεανογράφος στην Εθνική Υπηρεσία Ωκεανογραφίας και Ατμοσφαιρικής Μελέτης των ΗΠΑ. «Έχει γίνει πραγματικά μία τεράστια αλλαγή». Όπως επισημαίνουν οι New York Times, η φετινή κορύφωση της θερμοκρασίας των ωκεανών είναι οπωσδήποτε ανησυχητική, δεν είναι όμως εντελώς απρόβλεπτη. Τα μοντέλα που έχουν χρησιμοποιηθεί

για να προβλέψουν την αλλαγή της θερμοκρασίας τις επόμενες δεκαετίες είχαν περίπου προβλέψει και τους φετινούς αριθμούς.

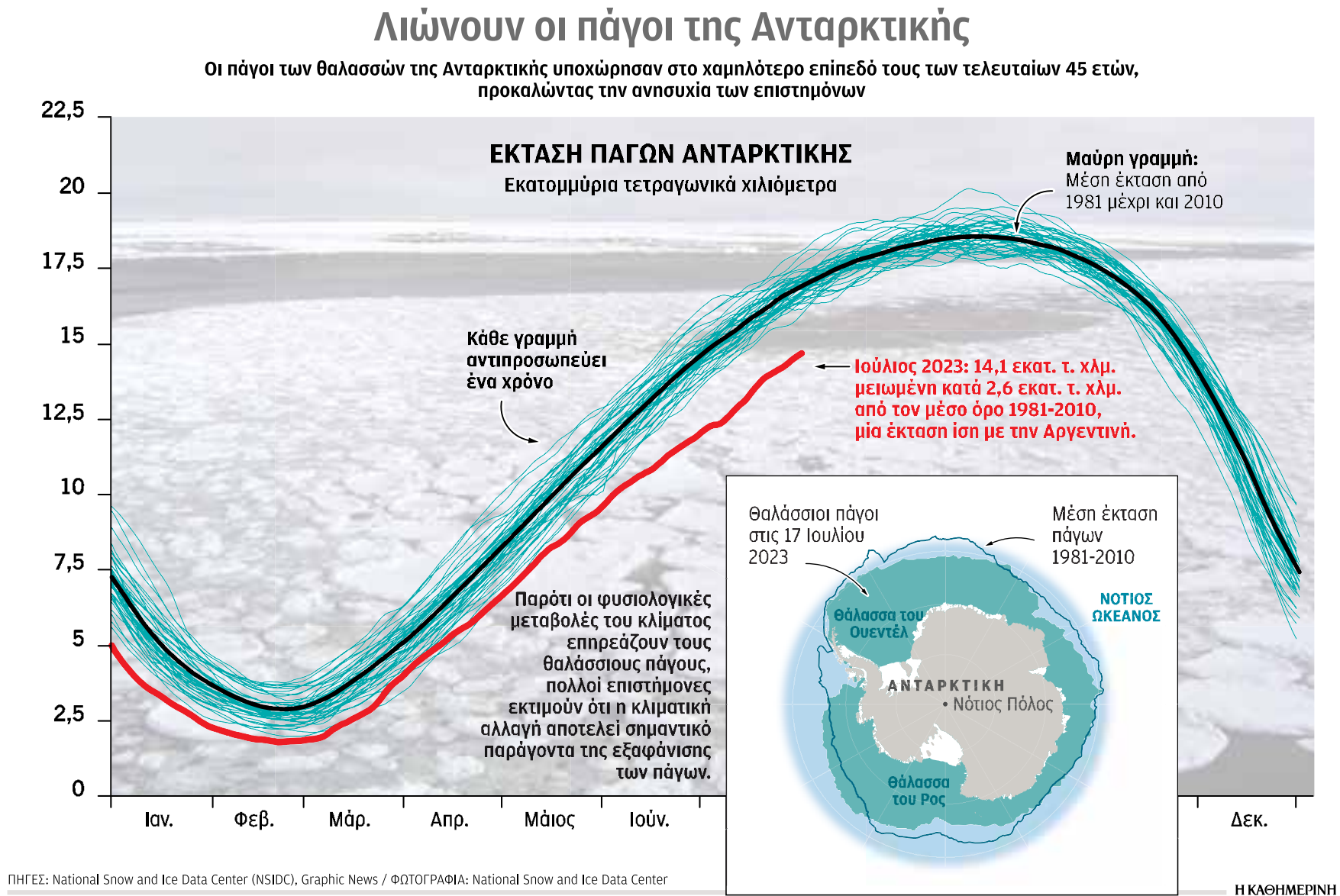
Ωστόσο, η αύξηση της θερμοκρασίας των υδάτων του βόρειου Ατλαντικού είναι μεγαλύτερη από ό,τι προβλέψε οποιοδήποτε μοντέλο. «Αυτό δείχνει πως κάτι περίεργο συμβαίνει εδώ», δηλώνει ο δρ Ζέκε Χαουσφάδερ, ερευνητής στον ανεξάρτητο οργανισμό Berkeley Earth. Κι είναι αλήθεια ότι οι ειδικοί δεν μπόρεσαν ακριβώς να εξηγήσουν το φαινόμενο. Κάποιοι υποστηρίζουν ότι ίσως έχει να κάνει με την ασυνήθιστη απουσία της σκόνης από τη Σαχάρα, η οποία εμποδίζει το ηλιακό φως κι έτσι συμβάλλει στη μείωση της θαλάσσιας θερμοκρασίας. Άλλοι υποστηρίζουν πως οι διεθνείς κανόνες για τη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης που προκαλούν οι ναυτικοί στόλοι μπορεί να είχε απρόβλεπτα αρνητικά αποτελέσματα σε αυτό το ζήτημα.

Ακόμη κι αν όλα αυτά όμως έχουν παίξει τον ρόλο τους, είναι πλέον εντελώς αποδεδεικτο ότι ο βασικός παράγοντας για την αύξηση της θερμοκρασίας σε στεριά και θάλασσα, είναι η ανθρώπινη δραστηριότητα. «Τα επίπεδα της ζέσης που βλέπουμε σήμερα δεν θα ήταν δυνατό να υπάρξουν χωρίς την αύξηση της θερμοκρασίας που λαμβάνει χώρα τα τελευταία 150 χρόνια λόγω του τρόπου ζωής και παραγωγής των ανθρώπινων κοινωνιών», σχολιάζει ο δρ Χαουσφάδερ.

Αποθηκεύει θερμότητα

Αν και οι μετρήσεις στην επιφάνεια των ωκεανών δίνουν τα παραπάνω συμπεράσματα, οι επιστήμονες αναρωτιούνται πόση θερμότητα απορροφούν τα υδατίνα στρώματα που βρίσκονται βαθύτερα.

Η απάντηση: πολλά. Οι ωκεανοί, που καλύπτουν περίπου το 70% της Γης, απορροφούν περισσότερο από το 90% της θερμότητας που παράγει η καύση ορυκτών καυσίμων, η αποψίλωση των δασών και άλλες ανθρώπινες δραστηριότητες. Ο ωκεανός «μάς έχει προσφέρει μεγάλες υπηρεσίες καθυστερώντας σημαντικά την υπερθέρμανση του πλανήτη», λέει ο δρ Τζόνσον, «αλλά αυτό έχει κόστος». Καθώς ο ωκεανός αποθηκεύει περισσότερη θερμότητα, το νερό του διαστέλλεται, συμβάλλοντας στην άνοδο της στάθμης της θάλασσας.

Υπό εξαφάνιση ο χειμώνας στη Ν. Αμερική

Αν και αυτή τη στιγμή θα έπρεπε να βρισκόμαστε στα μέσα του χειμώνα της Νότιας Αμερικής, πολλά μέρη της ηπείρου βιώνουν ένα σκληρό κύμα καύσωνα εκτός εποχής που οι επιστήμονες πιστεύουν ότι προσφέρει μια δυσοίωνη πρώτη ματιά σε ένα μέλλον ακόμα πιο ακραίων καιρικών συνθηκών.

Η παραποτάμια πρωτεύουσα της Αργεντινής, το Μπουένος Άιρες, κατέγραψε τη θερμότερη εβδομάδα για Αύγουστο των τελευταίων 117 ετών. Η Σίντι Φερνάντες, εκπρόσωπος της μετεωρολογικής υπηρεσίας της χώρας, δήλωσε ότι η Αργεντινή αντιμετωπίζει «μια χρονιά ακραίας ζέσης».

«Οι χειμερινές θερμοκρασίες ξεπερνούν κάθε όριο – όχι μόνο στην κεντρική περιοχή όπου βρίσκεται το Μπουένος Άιρες, αλλά και στις βόρειες περιοχές που συνορεύουν με τη Βολιβία και την Παραγουάη, όπου οι θερμοκρασίες έφτασαν μεταξύ 37 και 39 βαθμούς Κελσίου αυτή την εβδομάδα», πρόσθεσε.

Εκατοντάδες χιλιόμετρα δυτικότερα, στη Χιλή, οι θερμοκρασίες αυξήθηκαν ακόμη περισσότερο, αγγίζοντας τους 40 βαθμούς Κελσίου. «Ο Ιούλιος ήταν ο θερμότερος μήνας στην ιστορία του πλανήτη και οι Άνδεις περνούν αυτές τις μέρες τη δική τους δοκιμασία», ανακοίνωσε η εφημερίδα La Tercera με έδρα το Σαντιάγο. «Αν και βρισκόμαστε στον χειμώνα, η Χιλή ζει μια μικρή κό-

Λατινοαμερικανοί πολιτικοί θα συναντηθούν στη Βραζιλία σε διήμερη σύνοδο κορυφής σχετικά με το μέλλον του τροπικού δάσους του Αμαζονίου.

λαση». Ο Ραούλ Κορδέρο, ειδικός σε θέματα κλίματος από το Πανεπιστήμιο του Σαντιάγο, δήλωσε στην εφημερίδα ερωτηθείς σχετικά με τις θερμοκρασίες και τις πολυαναμενόμενες βροχοπτώσεις, ότι «ο χειμώνας βρίσκεται υπό εξαφάνιση». «Δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι σημειώνονται ακραίες θερμοκρασίες σε όλο τον κόσμο. Η κλιματική αλλαγή εξασφαλίζει ότι αυτά τα ρεκόρ θα σπάνε όλο και πιο συχνά», δηλώνει με ανησυχία ο Κορδέρο.

Το κύμα καύσωνα στη Νότια Αμερική –το οποίο οι ειδικοί αποδίδουν στο φαινόμενο Ελ Νίνιο αλλά παραδέχονται πως δεν θα είχε φτάσει ποτέ σε αυτά τα επίπεδα χωρίς την ανθρωπογενή επίδραση– έρχεται την ώρα που Λατινοαμερικανοί πολιτικοί ετοιμάζονται να συγκεντρωθούν στην πόλη Μπελέμ της Βραζιλίας για μια μεγάλη διήμερη σύνοδο κορυφής σχετικά με το μέλλον

Η Ξηρασία χτύπησε και τον Αμαζόνιο, επηρεάζοντας τη ζωή κατοίκων και τουριστών. Η στάθμη του παραποτάμου Μαδέιρα στο Πόρτο Βέλιο, την πρωτεύουσα της Ροντόνια, στη δυτική Βραζιλία, έχει κατέβει επικίνδυνα.

του τροπικού δάσους του Αμαζονίου και την κλιματική κατάσταση «έκτακτης ανάγκης». Ο οικοδεσπότης της εκδήλωσης, ο πρόεδρος της Βραζιλίας Λουίς Ινάσιο Λούλα ντα Σίλβα, υποστήριξε ότι η συγκεντρώνει θα αποτελέσει «ορόσημο» για τις προσπάθειες καταπολέμησης της παγκόσμιας θέρμανσης πριν από τη σύνοδο κορυφής για το κλίμα Cop28 στο Ντουμπάι στα τέλη του 2023.

«Αυτές τις μέρες, το κλίμα δεν είναι μόνο ένα ζήτημα για τους οικολόγους ή τους περιβαλλοντολόγους. Είναι ένα ζήτημα για οποιονδήποτε έχει λιγη νο-

μοσύνη και μπορεί να δει ότι τα πράγματα αλλάζουν σε όλο τον κόσμο», δήλωσε ο Λούλα στους ξένους ανταποκριτές αυτή την εβδομάδα πριν από τη σύνοδο κορυφής, στην οποία θα συμμετάσχουν οι ηγέτες των «κρατών του Αμαζονίου», όπως η Βολιβία, η Κολομβία, το Περού και η Βενεζουέλα.

Αν και η Ξηρασία επεκτείνεται με ραγδαίους ρυθμούς στο τροπικό δάσος, πολλοί είναι εκείνοι στη Βραζιλία που υποβαθμίζουν τη σοβαρότητα της κατάστασης. Ο Λούλα υποσχέθηκε να εντάξει την κλιματική κρίση στο εθνικό εκπαιδευτικό σύστημα, ώστε τα οκτάχρονα και εννιάχρονα παιδιά να μπορούν να διαφωτιστούν τους αμφισβητούντες γονείς τους για τους κινδύνους της.

Ο Μάρτιο Ατρίνι, γραμματέας της ομάδας Climate Observatory, δήλωσε στον βρετανικό Guardian πως ευελπιστεί ότι η παγκόσμια εστίαση στα ακραία καιρικά φαινόμενα θα ενισχύσει την εκοταρεία του Λούλα να καταστήσει τη Βραζιλία βασικό κράτος-κλειδί στην προσπάθεια αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής, ύστερα από τέσσερα χρόνια υπό τον πρόεδρο Ζαΐρ Μπολσονάρο, ο οποίος αρνούταν την κλιματική αλλαγή –στα χνάρια του Ντόναλντ Τραμπ– και επί κυβερνήσεως του οποίου αδειοδοτήθηκαν καταστροφικές επιχειρηματικές πρωτοβουλίες στον μεγαλύτερο «πνεύμονα» του πλανήτη.

Ο πιο καυτός Ιούλιος που έχει ζήσει η Αθήνα

Από το 1863 που υπάρχουν στοιχεία

Τον ΓΙΑΝΝΗ ΕΛΑΦΡΟΥ

Ο Ιούλιος του 2023 ήταν ο πιο ζεστός Ιούλιος στο κέντρο της Αθήνας από το 1863! Ο περασμένος μήνας έσπασε διλαδή ρεκόρ, τουλάχιστον από τότε που υπάρχουν καταγεγραμμένα στοιχεία στον ιστορικό σταθμό του Εθνικού Αστεροσκοπείου στο Θησείο και τα οποία επιτρέπουν τη συγκεκριμένη σύγκριση. Η μέση θερμοκρασία εικοσιτετράωρου του Ιουλίου 2023 ήταν 31,3° C και ήταν η μεγαλύτερη που έχει καταγραφεί ποτέ στον ιστορικό σταθμό του Εθνικού Αστεροσκοπείου στο Θησείο. Ακολουθεί ο Ιούλιος του 2012 με 31,1° C στη δεύτερη θέση και ο Ιούλιος του 2007 με 30,6° C στην τρίτη θέση. Η μέση μέγιστη θερμοκρασία, δηλαδή η μεγαλύτερη τιμή που έφταναν τα θερμόμετρα το μεσημέρι και τις απογευματινές ώρες του Ιουλίου 2023 ήταν 37,1° C και ήταν η μεγαλύτερη που έχει καταγραφεί ποτέ. Επί 16 συνολικά ημέρες η μέγιστη θερμοκρασία της ημέρας ξεπέρασε τους 37° C. Στη δεύτερη θέση βρίσκουμε τον Ιούλιο του 2012 (36,9° C) και στην τρίτη τον Ιούλιο του 2007 (36,5° C).

Τη νύχτα

Ιδιαίτερα αυξημένες ήταν και οι νυχτερινές θερμοκρασίες τον περασμένο Ιούλιο, με τη μέση ελάχιστη να φτάνει τους 27,1° C, επίσης η μεγαλύτερη που έχει καταγραφεί ποτέ. Ακολουθεί ο Ιούλιος του 2012 (26,5° C) και ο Ιούλιος του 2021 (26,4° C) στην τρίτη θέση. Επί 19 συνολικά ημέρες η ελάχιστη θερμοκρασία της ημέρας ήταν μεγαλύτερη

των 26° C. Τα εντυπωσιακά αυτά στοιχεία προέρχονται από επεξεργασία της Δημόσιας Φουντά, διευθύντριας ερευνών στο Ινστιτούτο Ερευνών Περιβάλλοντος Βιώσιμης Ανάπτυξης του Αστεροσκοπείου, που αναρτήθηκε σε μέσο κοινωνικής δικτύωσης του Εθνικού Αστεροσκοπείου.

Όσον αφορά τις απόλυτες μέγιστες θερμοκρασίες, η υψηλότερη θερμοκρασία που καταγράφηκε τον Ιούλιο του 2023 στο Θησείο ήταν 42,8° C. Δεν καταρρίφθηκε το ρεκόρ των 44,8° C που είχε καταγραφεί στις 26 Ιουνίου 2007, αλλά βρίσκεται στην 4η θέση. Επίσης, όπως σημειώνει η δρ Φουντά, η μεγαλύτερη τιμή της ελάχιστης (νυκτερινής) θερμοκρασίας ήταν 30,8° C και δεν κατέρριψε το ρεκόρ των 31,6° C που είχε καταγραφεί στις 3 Αυγούστου 2021, αλλά βρίσκεται στην 5η θέση.

Στην υπόλοιπη Ελλάδα

Σύμφωνα με ανάρτηση του meteo.gr/EEA ο φετινός Ιούλιος ήταν ο θερμότερος των τελευταία 14ετία (που υπάρχουν συνεχή και επαρκή στοιχεία) σε πολλές περιοχές της Ελλάδας. Στην Κρήτη σημειώθηκαν οι μεγαλύτερες θετικές αποκλίσεις θερμοκρασίας, με τις μέγιστες τιμές να κυμαίνονται 2,8° C πάνω από τα κανονικά για την εποχή επίπεδα. Απόκλιση 2,7° C σημειώθηκε σε Θεσσαλία, ανατολική Στερεά και Εύβοια, καθώς και στην Πελοπόννησο. Στο διάστημα μεταξύ 13-27 Ιουλίου οι μέγιστες τιμές ήταν αυξημένες σε πολλές περιοχές έως και 10° C από τα κανονικά για την εποχή επίπεδα.

Τουρίστες που κάνουν βόλτα στο Μοναστηράκι προσπαθούν να δροσιστούν με νερό και βεντάλια.

Επηρεάστηκαν 6 δισ. άνθρωποι

Οκτώ στους δέκα κατοίκους του πλανήτη βίωσαν τον περασμένο Ιούλιο έναν ι-μύρια ανθρώπων ή 80% του πληθυσμού του πλανήτη, έζησαν έναν ιδιαίτερα ζεστό περασμένο μήνα καθώς η κλιματική αλλαγή επηρέασε τον μέσο όρο της ημερήσιας θερμοκρασίας. Στις ΗΠΑ 244 εκατ. άνθρωποι, δηλαδή πάνω από το 70% του πληθυσμού της χώρας, έζησαν τουλάχιστον μια μέρα του Ιουλίου με θερμοκρασίες τις οποίες «η ανθρώπινη δραστηριότητα κατέστησε τρεις φορές πιθανότερες». Οι πολιτίες στις οποίες καταγράφηκαν οι μεγαλύτεροι καύσωνες ήταν η Καλιφόρνια, η Αριζόνα,

η Φλόριντα και το Τέξας. Στο Φοίνιξ της Αριζόνας το θερμόμετρο παρέμεινε καρφωμένο σε θερμοκρασίες πάνω από 43,3 βαθμούς Κελσίου επί 31 συναπτες ημέρες, ένα χρονικό διάστημα-ρεκόρ. Το προηγούμενο ήταν 18 μέρες και χρονολογείτο τον Ιούνιο του 1974. Στο Μαϊάμι το αντίστοιχο ρεκόρ ήταν 46 μέρες πάνω από 37,8 βαθμούς Κελσίου. Τα πρώτα σημάδια για μια ιδιαίτερα ζεστή χρονιά φάνηκαν από τον Μάιο, όταν οι θερμοκρασίες που καταγράφηκαν ήταν πάνω από 3 βαθμούς ψηλότερες απ' ό,τι συνήθως. Κατά τον πρώιμο καύσωνα τον Σιάτλ είδε τη θερμο-

κρασία να αγγίζει τους 32,2 βαθμούς Κελσίου, ενώ το Βιετνάμ κατέγραψε την υψηλότερη θερμοκρασία του στην ιστορία. Πόλεις στη Νοτιοανατολική Ασία επίσης κατέγραψαν ποικίλα ρεκόρ. Επιπλέον, η 3η Ιουλίου ήταν μία από τις πιο ζεστές μέρες που έζησε ο πλανήτης, αφού στη διάρκεια των 24 εκεινων ωρών ο μέσος όρος ήταν 17,01 βαθμοί Κελσίου. Μπορεί αυτό να μην ακούγεται πολύ υψηλό, πρόκειται όμως για μέσο όρο. Το οποίο σημαίνει ότι οι νυχτερινές θερμοκρασίες και εκείνες στους πόλους αυξάνονται λόγω της κλιματικής αλλαγής.

31,3

Βαθμοί Κελσίου ήταν η μέση θερμοκρασία 24ώρου τον φετινό Ιούλιο στο κέντρο – η μεγαλύτερη που έχει καταγραφεί ποτέ στον ιστορικό σταθμό του Εθνικού Αστεροσκοπείου στο Θησείο.

42,8

Βαθμοί Κελσίου είναι η υψηλότερη θερμοκρασία του φετινού Ιουλίου στο Θησείο. Δεν καταρρίφθηκε το ρεκόρ των 44,8° C (είχε καταγραφεί στις 26 Ιουνίου 2007).

31

συνεχόμενες ημέρες στο Φοίνιξ της Αριζόνας το θερμόμετρο παρέμεινε καρφωμένο σε θερμοκρασίες πάνω από 43,3 βαθμούς Κελσίου.

Ο εικονικός γιατρός θα σας δεχθεί σε λίγο

Προοπτικές, κίνδυνοι και ερωτήματα για το μέλλον από την εφαρμογή της τεχνητής νοημοσύνης στην ιατρική

Της **ΤΑΣΟΥΛΑΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ**

Το Κέντρο Εικονικής Περιθαλψς του νοσοκομείου Mercy στο Σεντ Λούις έχει τριακόσιους γιατρούς και νοσηλεύτες, που φροντίζουν ετησίως εξακόσιες χιλιάδες ασθενείς από επτά αμερικανικές πολιτείες. Δεν διαθέτει όμως κλίνες.

Οι ασθενείς βρίσκονται στην... κρεβατοκάμαρα ή στο σαλόνι του σπιτιού τους και η παρακολούθησή τους, όπως και η επικοινωνία με το ιατρονοσηλευτικό προσωπικό, γίνεται αποκλειστικά εξ αποστάσεως μέσα από οθόνες όπου καταγράφονται όλα τα δεδομένα για την κατάσταση της υγείας τους.

Ακόμη και αν κάποιος από αυτούς δεν παρουσιάζει συμπτώματα, οι αλγόριθμοι επιτήρησης τεχνητής νοημοσύνης που χρησιμοποιούνται στο Κέντρο θα καταγράφουν οποιοδήποτε «υπόγειο» ανησυχητικό σημάδι και θα ειδοποιήσουν τους γιατρούς. Πρόκειται για το πρώτο εικονικό νοσοκομείο των ΗΠΑ, που άρχισε να λειτουργεί το 2015, κόστισε 300 εκατ. δολάρια και μας δίνει μια εικόνα από το μέλλον, όπου η ιατρική θα καθορίζεται από την τεχνητή νοημοσύνη.

Ή μήπως αυτό συμβαίνει ήδη;

Την απάντηση δίνει ο Αμερικανός γιατρός και συγγραφέας Έρικ Τόπολ στο βιβλίο του «Βαθιά Ιατρική – Ιατρική και τεχνητή νοημοσύνη», που θα κυκλοφορήσει στα ελληνικά σε λίγες εβδομάδες από τις Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης. Η τεχνητή νοημοσύνη, σύμφωνα με τα στοιχεία που παρατίθενται στις σελίδες του, έχει ήδη αποδεδειγμένη ικανότητα να διαγιγνώσκει ορισμένους τύπου καρκίνου του δέρματος εξίσου καλά, ή και καλύτερα, από τους ειδικευμένους δερματολόγους, να εντοπίζει ειδικές ανωμαλίες του καρδιακού ρυθμού όπως οι καρδιολόγοι, να διαβάζει ιατρικές τομογραφίες ή παθολογοανατομικά πλακίδια το ίδιο επαρκώς με έμπειρους, υψηλής εξειδίκευσης ακτινολόγους και παθολογοανατόμους, αντίστοιχα, να διαγιγνώσκει ποικίλες οφθαλμικές παθήσεις όπως οι οφθαλμίατροι. Ακόμα και να προβλέπει την αυτοκτονία, μερικές φορές καλύτερα από τους επαγγελματίες της ψυχικής υγείας.

Σταθερές, ακούραστες

Θι ικανότητες αυτές αναπτύσσονται κατά κύριο λόγο με τη βοήθεια της αναγνώρισης προτύπων, με μηχανές που μαθαίνουν αυτά τα πρότυπα έπειτα από εκπαίδευση με εκατοντάδες χιλιάδες και, αρκετά σύ-

ντομα, με εκατομμύρια παραδείγματα. Τέτοιου είδους συστήματα γίνονται ολοένα και καλύτερα, με τα ποσοστά σφάλματος να πέφτουν έως και κάτω από το 5%, ξεπερνώντας τάχιστα τα ανθρώπινα όρια και δίνοντας νέες λύσεις σε προβλήματα όπως η εσφαλμένη διάγνωση και οι ανεξέλεγκτες δαπάνες.

«Σε αντίθεση μάλιστα με τους ανθρώπους που κουράζονται, έχουν δυσκολες μέρες, μπορεί να γίνουν συναισθηματικοί, να τους λείπει ύπνος ή να αφαιρούνται, οι μηχανές είναι σταθερές, έχουν τη δυνατότητα να εργάζονται ολόκληρο το εικοσιτετράωρο, ολόκληρη την εβδομάδα, χωρίς διακοπές και χωρίς παράπονα.

Κι αυτό εγείρει ερωτήματα σχετικά με τον μελλοντικό ρόλο των γιατρών και τον απρόβλεπτο αντίκτυπο της τεχνητής νοημοσύνης στην άσκηση της ιατρικής», όπως επισημαίνει ο Τόπολ.

Τι υπόσχεται επί της ουσίας η τεχνητή νοημοσύνη στην ιατρική; Να παράσχει σύνθετες, πανοραμικές όψεις των ατομικών ιατρικών δεδομένων, να βελτιώσει τη λήψη αποφάσεων, να συμβάλει στην αποφυγή σφαλμάτων όπως οι εσφαλμένες διαγνώσεις (που ξεπερνούν τα 12 εκατ. ετησίως στις ΗΠΑ), οι περιττές επεμβάσεις και εξετάσεις (το 30-50% των 80 εκατ. αζονικών τομογραφιών που διενεργούνται επίσης στις ΗΠΑ κάθε χρόνο είναι αχρείαστες), να βοηθήσει στη σωστή ερμηνεία εξετάσεων και να προτείνει κατάλληλες, πιο αποτελεσματικές ίσως θεραπείες. Αυτό είναι το καλό σενάριο. Ποιο είναι το κακό; Υπάρχουν ρίσκα πίσω από αυτή την αισιόδοξη φαινομενικά προοπτική; Θέτω το ερώτημα στον Αναστάσιο Γερμενή, ομότιμο καθηγητή Ανοσολογίας του Τμήματος Ιατρικής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και αντεπιστέλλον μέλος της Ακαδημίας Αθηνών, ο οποίος έχει την επιμέλεια της έκδοσης.

«Οι κίνδυνοι είναι κλινικοί, κοινωνικοί και ηθικοί. Κατ' αρχάς, τα δεδομένα με τα οποία τροφοδοτούνται τα εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης ενδέχεται να μην είναι αντιπροσωπευτικά των προβλημάτων που καλούνται να επιλύσουν, με αποτέλεσμα να προτείνουν εσφαλμένη διάγνωση και ακατάλληλη θεραπεία. Η εξάπλωση εύκολα προσβάσιμων διαδικτυακών λύσεων τεχνητής νοημοσύνης, χωρίς επαρκείς εξηγήσεις και πληροφορίες, μπορεί να έχει τα ίδια αποτελέσματα», απαντά.

«Υπάρχουν επίσης πιθανοί κίνδυνοι από την έλλειψη ιδιωτικότητας, επιπι-

Οι γιατροί και νοσηλεύτες του Κέντρου Εικονικής Περιθαλψς του νοσοκομείου Mercy στο Σεντ Λούις φροντίζουν αποκλειστικά εξ αποστάσεως τους ασθενείς τους. Η επικοινωνία γίνεται μέσα από οθόνες όπου καταγράφονται όλα τα δεδομένα για την κατάσταση της υγείας τους, ενώ οι αλγόριθμοι επιτήρησης τεχνητής νοημοσύνης θα καταγράφουν οποιοδήποτε ανησυχητικό σημάδι και θα ειδοποιήσουν τους γιατρούς.

12 εκατ.

Λανθασμένες διαγνώσεις καταγράφονται ετησίως στις ΗΠΑ.

30%-50%

των αζονικών τομογραφιών που διενεργούνται κάθε χρόνο στις ΗΠΑ είναι αχρείαστες.

5%

των διαγνώσεων από αλγόριθμο τεχνητής νοημοσύνης είναι λανθασμένες.

25%

των νέων γιατρών πάσχουν από σοβαρή κατάθλιψη. Η τεχνητή νοημοσύνη προσφέρει την ευκαιρία να αποκατασταθεί η ανθρώπινη επαφή.

στευτικότητα και προστασίας των δεδομένων των ασθενών και των πολιτών, γενικότερα.

Τέλος, η πολλαπλότητα των φορέων που εμπλέκονται στη διαδικασία της ιατρικής τεχνητής νοημοσύνης, από τον σχεδιασμό έως την εφαρμογή της (επαγγελματίες υγείας, προγραμματιστές κ.ο.κ.), κάνει ασαφές το ποιος έχει την ευθύνη, τελικά, για τυχόν σφάλματα.

Το νομικό κενό που υπάρχει διενθώς όσον αφορά αυτή την επονομαζόμενη “αλγοριθμική υπευθυνότητα” αφήνει έκθετους τους κλινικούς ιατρούς και τους επαγγελματίες υγείας που κάνουν χρήση των συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης. Και κάτι ακόμα: οι ανισότητες στην πρόσβαση σε ποιοτικό εξοπλισμό και ψηφιακές τεχνολογίες οδηγούν στη διαιώνιση υφισταμένων ανισοτήτων στην παροχή υπηρεσιών υγείας...».

Οι ιατρικές σπουδές

Ολα αυτά σημαίνουν ότι η τεχνητή νοημοσύνη θα αλλάξει και τη γνώση που παρέχεται στους φοιτητές της Ιατρικής στα πανεπιστήμιά μας; Και με ποιον τρόπο; «Είναι απολύτως βέβαιο ότι αποτελεί καθοριστικό παράγοντα επαναπροσδιορισμού του τρόπου άσκησης της Ιατρικής. Ενα τεράστιο μέρος των καθημερινών δραστηριοτήτων των γιατρών, πολύ σύντομα θα εξυπηρετείται από εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης. Ιατρικές ειδικότητες θα αλλάξουν φυσιογνωμία ή και βαθμυδόν θα εξαφανιστούν», εξηγεί ο κ. Γερμενής. «Ολα αυτά συνεπάγονται την ανάγκη σημαντικής αναδόμησης των ιατρικών σπουδών με κεντρικό άξονα τη μετάθεση από τον στόχο του γνωσιακού περιεχομένου (τι πρέπει να μάθω) προς τον στόχο της γνωσιακής μεθόδου (πώς μπορώ να μαθαίνω;)».

«Την τελική απόφαση πρέπει πάντα να την παίρνει ο άνθρωπος»

Συνομιλώντας, λίγα χρόνια πριν, με τον Γιώργο Παππά, καθηγητή Ηλεκτρολόγων Μηχανικών και Συστημάτων στο Πανεπιστήμιο της Πενσυλβάνια, κορυφαίο επιστήμονα διεθνώς στην τεχνολογία των ρομπότ, τον είχα ρωτήσει αν θα έβαζε τις κόρες του σε ένα αυτοκινούμενο όχημα. «Εγώ θα έμεινα, οι κόρες μου όχι», μου είχε απαντήσει γελώντας. «Και θα σας εξηγήσω γιατί. Παρά την εντυπωσιακή πρόοδο που έχει σημειωθεί, παραμένει δύσκολο για ένα ρομπότ να σκεφτεί όλους τους πιθανούς συνδυασμούς προβλημάτων τα οποία ενδέχεται να προκύψουν στον δρόμο μιας πόλης». Ολοκληρώνοντας, λοιπόν, την ανώνυμη του βιβλίου «Βαθιά Ιατρική – Ιατρική και τεχνητή νοημοσύνη», θυμήθηκα αμέσως την κουβέντα μας. Και τον αναζήτησα

«Στην επόμενη δεκαετία καλούμαστε να λύσουμε διάφορα άλλα δύσκολα τεχνικά προβλήματα», λέει στην «Κ» ο κ. Παππάς, κορυφαίος επιστήμονας στην τεχνολογία των ρομπότ.

για ένα πρώτο σχόλιο πάνω σε όσα θαυμαστά συμβαίνουν τα τελευταία χρόνια στον χώρο της ιατρικής.

«Οι τεχνολογίες τεχνητής νοημοσύνης, όπως το GPT ή παράγωγά του, θα εφαρμοστούν άμεσα για να ελαχιστοποιήσουν τη γραφειοκρατία της

ιατρικής, επιτρέποντας στους γιατρούς να αφιερώνουν περισσότερο χρόνο στη σχέση τους με τους ασθενείς. Αυτό θα αυξήσει την αποτελεσματικότητα των συστημάτων υγείας», είπε στην «Κ» ο κ. Παππάς.

«Δυστυχώς, οι τεχνολογίες τεχνητής νοημοσύνης δεν είναι αλάτνες. Αυτό μπορεί να μην επηρεάσει την αξιοποίησή τους στη μείωση της γραφειοκρατίας αλλά σίγουρα θα επηρεάσει την κλινική εφαρμογή τους από τους γιατρούς.

Ποιος θα εμπιστευόταν, για παράδειγμα, μια σπάνια διάγνωση της τεχνητής νοημοσύνης για ένα παιδί με ειδικές ανάγκες όταν ένας αλγόριθμος κάνει, κατά μέσο όρο, 5 λάθη στις 100 διαγνώσεις; Μπορεί ένας αλγόριθμος τεχνητής νοημοσύνης να εξηγήσει

μια διάγνωση σε ένα γιατρό; Στην περίπτωση του GPT, ξέρουμε ότι παρουσιάζει αυτό που αποκαλούμε “παραισθήσεις”: ένα μέρος του κειμένου, δηλαδή, είναι αληθοφανές αλλά όχι αληθές.

Τι θα γινόταν αν κάποιος ζητούσε από το GPT να του συστήσει φάρμακο για το πρόβλημα υγείας που αντιμετωπίζει και το GPT σε μία από τις “παραισθήσεις” πρότεινε κάτι που θα τον οδηγούσε στον θάνατο; Αυτά και διάφορα άλλα δύσκολα τεχνικά προβλήματα καλούμαστε να λύσουμε στην επόμενη δεκαετία, ώστε να χτίσουμε μια σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ γιατρού και τεχνητής νοημοσύνης ανάλογη εκείνης μεταξύ γιατρού και ασθενούς. Και, φυσικά, έχοντας στο μυαλό μας ότι την τελική απόφαση

«Οι τεχνολογίες τεχνητής νοημοσύνης θα ελαχιστοποιήσουν τη γραφειοκρατία, επιτρέποντας στους γιατρούς να αφιερώνουν περισσότερο χρόνο στη σχέση τους με τους ασθενείς».

πρέπει πάντα να την παίρνει ο γιατρός».

Σε αυτό φαίνεται να συμφωνούν οι περισσότεροι ειδικοί: η τεχνητή νοημοσύνη, με την εξαιρετική ικανότητά της να διαχειρίζεται τεράστια σύνολα δεδομένων, θα προσδώσει εντυπω-

σιακή ακρίβεια στην ιατρική διάγνωση και στην πρόγνωση, αλλά δεν θα αντικαταστήσει τον άνθρωπο. Αντιθέτως, θα προσφέρει στους γιατρούς, όπως τονίζει ο Έρικ Τόπολ, «το δώρο του χρόνου». Σύμφωνα με μελέτες, περισσότεροι από τους μισούς γιατρούς διεθνώς βιώνουν επαγγελματική εξουθένωση, ενώ 1 στους 4 νέους γιατρούς πάσχει από σοβαρή κατάθλιψη. Τα λάθη είναι αναπόφευκτα υπό αυτές τις συνθήκες.

Η ευκαιρία που προσφέρει η τεχνητή νοημοσύνη δεν είναι μόνο ο περιορισμός των σφαλμάτων αλλά η δυνατότητα να αποκατασταθεί η πολύτιμη σχέση και εμπιστοσύνη μεταξύ ασθενών και γιατρών. Η ανθρώπινη επαφή. Αυτή που καμιά μηχανή δεν μπορεί να υποκαταστήσει.

Νέο όπλο κατά του Αλτσχάιμερ

Ενα νέο σκεύασμα του κολοσού της φαρμακοβιομηχανίας Eli Lilly ίσως να αποτελέσει σύντομα την «αρχή του τέλους» για τα βαριά συμπτώματα της νόσου Αλτσχάιμερ, σύμφωνα με τα στοιχεία της πρώτης μεγάλης κλινικής δοκιμής του που βγήκαν στη δημοσιότητα, γενώντας ελπίδες για τους ασθενείς και τις οικογένειές τους παγκοσμίως. Το donanemab, το φάρμακο αντισωμάτων που χορηγείται σε μηνιαίες εγχύσεις για 18 μήνες, φάνηκε να περιορίζει τον εκφυλισμό του εγκεφάλου των ασθενών κατά 36% στις δοκιμές της τρίτης φάσης. Τα ποσοστά στους ασθενείς πρώτου σταδίου ήταν ακόμη πιο εντυπωσιακά, καθώς έδειξαν πως η εξάπλωση του Αλτσχάιμερ περιορίστηκε σε αυτούς κατά 60%.

Οι παρενέργειες

Οι ασθενείς που υποβάλλονται στη θεραπεία θα πρέπει να κάνουν συχνές ακτινογραφίες εγκεφάλου ώστε να πα-

ρακολουθούν για την εμφάνιση πιθανών παρενεργειών, στις οποίες συμπεριλαμβάνεται το εγκεφαλικό οίδημα και η εγκεφαλική αιμορραγία. Αν και οι παρενέργειες αυτές εμφανίστηκαν σχεδόν στο 40% των ασθενών που έλαβαν δοκιμαστικά το φάρμακο, στο 98% θεραπεύτηκαν από μόνες τους και μόλις στο 2% απέβησαν μοιραίες.

Το donanemab στοχεύει και καταστρέφει τις μη φυσιολογικές «ουστίδες» της πρωτεΐνης που ονομάζεται βήτα αμυλοειδές, η υπερσυγκέντρωση της οποίας στον εγκέφαλο είναι υπεύθυνη για την κακή εξέλιξη της νόσου. Το donanemab δρα τάχιστα, καθαρίζοντας έως και το 90% της τοξικής πρωτεΐνης, σύμφωνα με τα στοιχεία της κλινικής δοκιμής που έβγαλε η εταιρεία. Η έγκαιρη αφαίρεση της πρωτεΐνης είναι καθοριστικής σημασίας και μπορεί να περιορίσει τη βλάβη στον εγκέφαλο και κατ' επέκταση την περαιτέρω νοτική εξασθε-

νωση των ασθενών με Αλτσχάιμερ. Είναι γεγονός πως περισσότερο ωφέλιμοι από το νέο φάρμακο θα είναι οι ασθενείς που βρίσκονται στα πρώτα στάδια της νόσου. Όσο ωριότερα η πρωτεΐνη αφαιρεθεί τόσο καλύτερα είναι τα προγνωστικά για έναν ασθενή να έχει τις ελάχιστες δυνατότες αλλοιώσεις. Ωστόσο, ακόμη και σε πιο προχωρημένα στάδια, το donanemab θα μπορεί να συμβάλει στην επιβράδυνση της εξάπλωσης και να κάνει τα συμπτώματα πιο ήπια. «Η έγκαιρη ανίχνευση και διάγνωση μπορεί πραγματικά να αλλάξει την εξέλιξη της ασθένειας», δήλωσε η Άν Γουάιτ, πρόεδρος του τομέα νευροεπιστήμης της Eli Lilly. Αν και πολλοί άνθρωποι συγκεύουν τη νόσο Αλτσχάιμερ με την άνοια, πρόκειται για δύο διακριτά πράγματα. Η νόσος Αλτσχάιμερ, που οφείλεται στην υπερσυσσώρευση τοξικών πρωτεϊνών στον εγκέφαλο, μπορεί να προκαλέσει άνοια, η οποία είναι ευρύτερο φάσμα

πάθηση και συμπεριλαμβάνει όλες τις αλλοιώσεις που οδηγούν σε απώλεια των νοητικών ικανοτήτων.

Το Αλτσχάιμερ υπολογίζεται πως ευθύνεται περίπου για το 50% των περιπτώσεων άνοιας παγκοσμίως. Το donanemab δεν θα μπορεί να καταπιεστήσει την άνοια εν γένει, που είναι μία πολυπαραγοντική πάθηση, αποτελεί ωστόσο τον εκπρόσωπο μιας πρώτης γενιάς φαρμάκων που χτυπούν «στη ρίζα» την εξάπλωση του Αλτσχάιμερ. Παρά το γεγονός ότι η συμβολή του στον έλεγχο των συμπτωμάτων άνοιας είναι περιορισμένη, οι επιστήμονες είναι αισιόδοχοι πως αποτελεί ένα πολύ σημαντικό πρώτο βήμα. Θεωρούν πως οι ασθενείς είναι πιθανό στο μέλλον να μπορούν να λάβουν ένα κοκτέιλ φαρμάκων το οποίο θα περιέχει και το donanemab και θα σταματάει τη νοητική βλάβη με κάθε φάρμακο να χτυπάει ένα διαφορετικό σημείο της πάθησης.

ΟΙ ΠΕΡΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ (ΑΙΤΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΙΕΡΑΡΧΙΚΕΣ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ) ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΙ ΤΟΥ 1990 (Κ.Δ.Π) 55 ΤΟΥ 1990)

Ειδοποίηση δυνάμει του Κανονισμού 4 (1)

Δίδεται ειδοποίηση, σύμφωνα με τον Κανονισμό 4(1) των Περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας (Αιτήσεις και Ιεραρχικές Προσφυγές) Κανονισμών του 1990, ότι ενώ η **ΑΝΘΩ ΨΩΜΑΤΗ** (Α.Δ.Τ. 1033347) η **ΕΝΟΙΚΙΑΣΤΗΣ** από **ΣΤΑΥΡΟΥΛΛΑ ΜΕΠΟΥΡΗ** ΚΑΙ **ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΜΕΠΟΥΡΗ** ΙΔΙΟΚΤΗΤΕΣ του τεμαχίου με αρ. ΕΠ 685#404 Φύλλο/Σχέδιο 57/5227/01 τοποθεσία/ενορία ΠΙΣΣΟΥΡΙ/ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ οδός/αριθμός 6 ΠΛΑΤΕΙΑ ΠΙΣΣΟΥΡΙΟΥ 4607 στην περιοχή του Δήμου Λεμεσού θα υποβάλω αίτηση στην Πολεοδομική Αρχή του Δήμου Λεμεσού για εξασφάλιση Πολεοδομικής άδειας για **ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ**.

Παραστάσεις κατά της αιτήσεως μπορούν να υποβληθούν προς την Πολεοδομική Αρχή μέσα σε προθεσμία 21 ημερών από τη δημοσίευση της Ειδοποιήσεως αυτής.

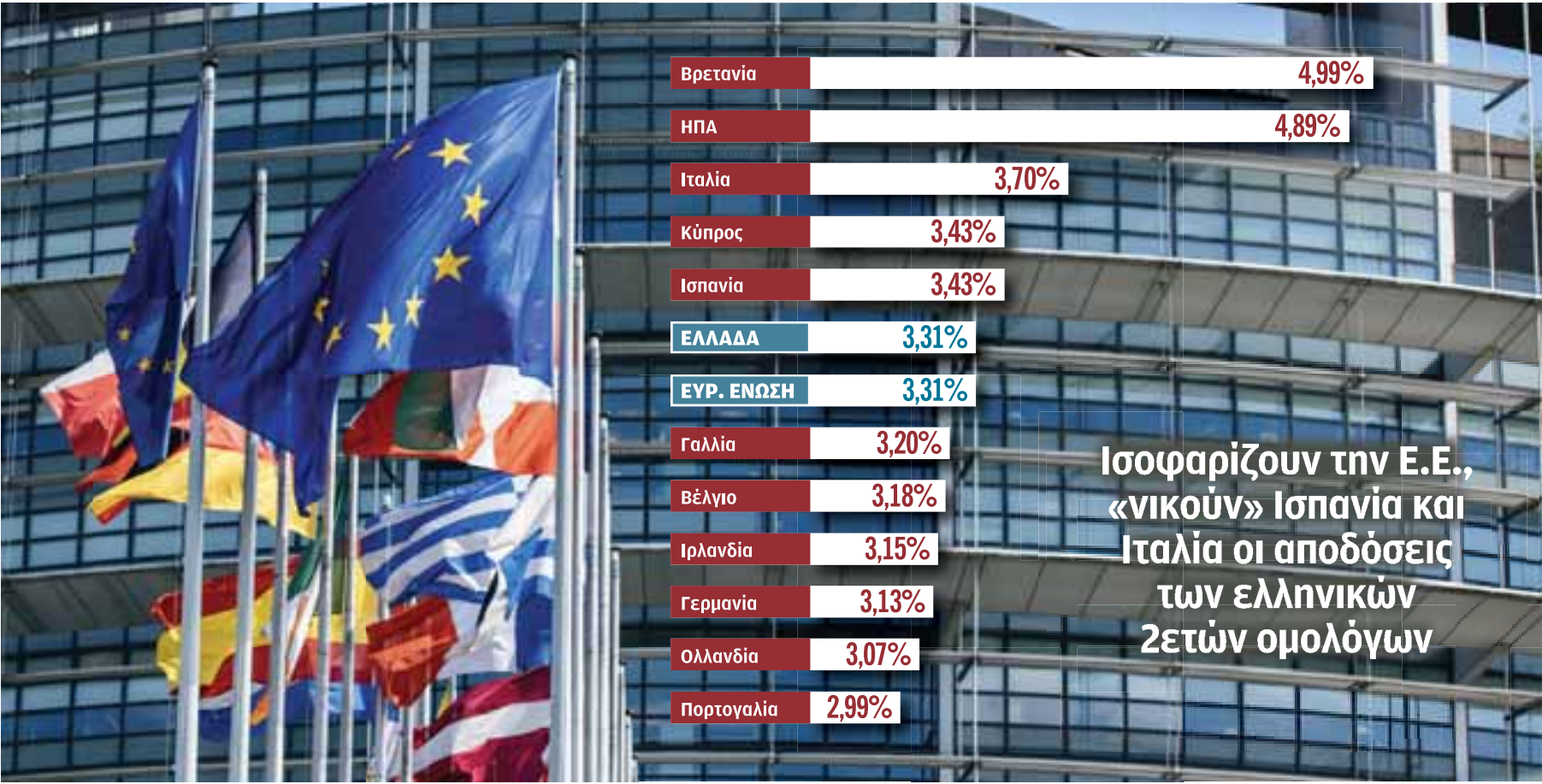
Από ρεκόρ σε ρεκόρ τα ελληνικά ομόλογα

Το κόστος δανεισμού της Ελλάδας έχει υποχωρήσει σχεδόν κατά 10% φέτος, εντυπωσιακή η πορεία των βραχυπρόθεσμων τίτλων

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΛΗ**

Η αγορά των ελληνικών ομολόγων αποτελεί το αστέρι των επιδόσεων στην Ευρώπη φέτος, με το κόστος δανεισμού της Ελλάδας να έχει υποχωρήσει κατά σχεδόν 10%, τη στιγμή που άλλες χώρες της περιφέρειας αλλά και της υπόλοιπης Ευρωζώνης έχουν δει τις αποδόσεις των 10ετών ομολόγων τους να πιέζονται λόγω των αυξήσεων επιτοκίων της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Την ίδια στιγμή, το spread των ελληνικών ομολόγων έναντι των γερμανικών παρουσιάζει επίσης τη μεγαλύτερη πτώση στην Ευρωζώνη από τότε που η ΕΚΤ ξεκίνησε τον τρέχοντα ταχύτερο κύκλο σύσφιγξης στην ιστορία της, έχοντας υποχωρήσει κατά περίπου 100 μονάδες βάσης. Και τα... ρεκόρ δεν σταματούν εκεί. Η Ελλάδα σήμερα έχει καταφέρει ουσιαστικά να δανειζεται σε ορίζοντα δύο ετών με το ίδιο κόστος όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση και φθηνότερα από την Ισπανία. Αυτό οφείλεται στο στοιχείο της αξιοπιστίας, της σταθερότητας και της συνεπής δημοσιονομικής πολιτικής που έχει κερδίσει η χώρα, με τις αγορές αλλά ακόμη και την ΕΚΤ να της έχουν ήδη δώσει την επενδυτική βαθμίδα.

Εκτός λοιπόν από το γεγονός ότι εδώ και ένα μεγάλο διάστημα τα ελληνικά 10ετή ομόλογα (απόδοση 3,8%) διαπραγματεύονται με χαμηλότερες αποδόσεις –περίπου 30-40 μονάδες βάσης– έναντι των ιταλικών και πλησιάζουν τα ισπανικά, απέχοντας μόλις 20 μ.β. από τα ισπανικά, η πορεία των βραχυπρόθεσμων ελληνικών τίτλων είναι εντυπωσιακή. Στη 2ετία, το κόστος δανεισμού της Ελλάδας διαμορφώνεται στο 3,31% και είναι ίσο με την απόδοση του 2ετούς ομολόγου (λήξης Ιουλίου 2025) της Ευρωπαϊκής Ένωσης που εκδόθηκε για τη χρηματοδότηση του Ταμείου Ανάκαμψης. Επίσης, εκτός του ότι είναι χαμηλότερο από της Ιταλίας (3,7%), κινείται κάτω από τα επίπεδα της Ισπανίας (3,43%), πολύ κοντά στα επίπεδα της Γερμανίας (3,13%) αλλά και της Γαλλίας (3,2%). Μπορεί αυτό το «κομμάτι» της ελληνικής καμπύλης να μην είναι αντιπροσωπευτικό, καθώς η ρευστότητα είναι χαμηλή (μέρος αυτών των τίτλων ανταλλάχθηκε πρόσφατα με το νέο 15ετές που εξέδωσε ο ΟΔΔΗΧ), ωστόσο δίνει ένα σημαντικό μήνυμα για το πόσο ασφαλώς θεωρείται επενδυτικά η Ελλάδα.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Τα 10ετή διαπραγματεύονται με χαμηλότερες αποδόσεις έναντι των ιταλικών και πλησιάζουν τα ισπανικά.

Η εικόνα των βραχυπρόθεσμων τίτλων του ελληνικού Δημοσίου αντανακλά το γεγονός πως πλέον, και για την επόμενη τετραετία, υπάρχει μία σταθερή και ισχυρή κυβέρνηση στη χώρα, η οποία θα προχωρήσει με μεταρρυθμίσεις και την ενίσχυση της ανάπτυξης και των επενδύσεων. Ο πολιτικός κίνδυνος, συνεπώς, είναι μηδενικός.

Παράλληλα, ο ΟΔΔΗΧ έχει... φροντίσει να κάνει ακόμη πιο ελκυστική τη θέση της Ελλάδας τα αμέσως επόμενα χρόνια. Τον προηγούμενο μήνα, όπως προαναφέραμε, ο ΟΔΔΗΧ προχώρησε σε ανταλλαγή των τίτλων λήξης 2024 και 2025, προ-μειώνοντας ουσια-

στικά το χρέος καθώς «ελαφρύνθηκαν» οι χρηματοδοτικές ανάγκες της χώρας για τα επόμενα δύο χρόνια. Ειδικότερα, πριν από την ανταλλαγή, στη διετία 2024-2025 οι μεικτές χρηματοδοτικές ανάγκες διαμορφώνονταν στα 18 δισ. ευρώ συνολικά, ή στα 9 δισ. ευρώ περίπου την κάθε χρονιά. Με την ανταλλαγή στην οποία προχώρησε ο ΟΔΔΗΧ (ύψους 1,5 δισ. ευρώ) και σε συνδυασμό με τα 5,4 δισ. ευρώ περίπου που θα ε-ξοφληθούν πρόωρα στις 15 Δεκεμβρίου από τα διμερή δάνεια (GLF) και που αφορούν επίσης τη διετία, οι χρηματοδοτικές ανάγκες για το 2024 και το 2025, από τα 18 δισ. ευρώ μειώνονται στα 11,1 δισ. ευρώ.

Εκτός των παραπάνω, οι αναλυτές αναμένουν ευρέως πως η ελληνική οικονομία θα συνεχίσει να υπεραποδίδει έναντι της Ευρωζώνης τα επόμενα έτη με ρυθμούς ανάπτυξης άνω του 2,2%-2,4% έναντι μόλις 1% για την Ευρωζώνη, ότι σύντομα θα ανακτήσει την επενδυτική βαθμίδα και στη συνέχεια

θα ενταχθεί στους διεθνείς δείκτες ομολόγων, ενώ η πτωτική πορεία του δείκτη χρέους προς ΑΕΠ θα συνεχιστεί, με τις αγορές –εμμέσως πλην σαφώς, όπως μαρτυρά η εικόνα των βραχυπρόθεσμων ελληνικών ομολόγων– να έχουν δείξει ότι εμπιστεύονται τις προβλέψεις της κυβέρνησης ότι θα υποχωρήσει κάτω από αυτόν της Ιταλίας έως το 2026 και στο 140,4% από 171,3% το 2022.

Όπως σημειώνει στην «Κ» ο επικεφαλής οικονομολόγος της Oxford Economics για την Ελλάδα, Πάολο Γκρινιάνι, υπάρχουν πολλοί θετικοί άνεμοι που βοηθούν την ελληνική οικονομία, όπως η αξιοσημείωτα καλή τουριστική περίοδος και το γεγονός ότι η Ελλάδα καταγράφει από τους χαμηλότερους ρυθμούς πληθωρισμού στην Ευρωζώνη, εν μέρει λόγω της δομής της οικονομίας και εν μέρει λόγω των πολιτικών της κυβέρνησης το τελευταίο έτος. «Βραχυπρόθεσμα, επομένως, η χώρα είναι πιθανό να παραμείνει ένα από τα φω-

τεινά σημεία της ευρωπαϊκής οικονομίας», τονίζει ο οικονομολόγος. Ωστόσο, όπως επισημαίνει, παραμένουν ορισμένα διαρθρωτικά ζητήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν γρήγορα, ιδίως το δημογραφικό προφίλ, το οποίο επιδεινώνεται ταχέως.

Σε κάθε περίπτωση, η Oxford Economics εκτιμά πως υπάρχουν πλέον όλες οι προϋποθέσεις για να επιστρέψει η χώρα στην επενδυτική βαθμίδα. Αυτός, κατά τον κ. Γκρινιάνι, είναι ένας από τους λόγους που ελπίζει και τις πολύ καλές επιδόσεις που καταγράφουν τα ελληνικά ομόλογα. «Επιπλέον, ο κίνδυνος πολιτικού αδιεξόδου μετά τις εκλογές, που θα μπορούσε να εκτροχιάσει την εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων του Ταμείου Ανάκαμψης, έχει οριστικά αποκλειστεί μετά τη συντριπτική νίκη της Νέας Δημοκρατίας, ενώ η ελληνική οικονομία αποδεικνύεται πιο ανθεκτική από το αναμενόμενο και ξεπερνάει τις ευρωπαϊκές», όπως προσθέτει.

Μικρές απώλειες στο ΧΑΚ

Μικρές πιέσεις δέχθηκε την Τρίτη το Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου (ΧΑΚ), δείκνοντας «αντοχές» στο ιδιαίτερα αρνητικό χρηματιστηριακό κλίμα που επικράτησε στα διεθνή χρηματιστήρια μετά την υποβάθμιση από τον Moody's δέκα αμερικανικών τραπεζών και την επιβολή φόρου 40% στα κέρδη των τραπεζών από την ιταλική κυβέρνηση. Ο Γενικός Δείκτης καταγράφε απώλειες σε ποσοστό 0,85% και έκλεισε στις 122,95 μονάδες. Ο Δείκτης FTSE/CySE 20, έκλεισε στις 74,48 μονάδες, καταγράφοντας πτώση 0,84%. Ο ημερήσιος τζίρος διαμορφώθηκε στις €450.254. Από τους επιμέρους χρηματιστηριακούς δείκτες μόνο η Εναλλακτική Αγορά έκλεισε με κέρδη σε ποσοστό 0,26%. Αντίθετα, η Κύρια Αγορά κατέγραψε πτώση σε ποσοστό 1,14%, οι Επενδυτικές Εταιρείες σημείωσαν απώλειες 0,52% και τα Ξενοδοχεία υποχώρησαν κατά 1,24%. Το μεγαλύτερο επενδυτικό ενδιαφέρον προσέλκυαν οι τίτλοι της Τράπεζας Κύπρου με €239.438 (πτώση 1,33% - τιμή κλεισίματος €2,96).

Ακολούθησαν οι μετοχές της Ελληνικής Τράπεζας με €125.392 (πτώση 2,39% - τιμή κλεισίματος €2,04), της Τσιμεντοποιίας Βασιλικού με €19.822 (άνοδος 0,68% - τιμή κλεισίματος €2,98), της Πετρολίνας με €18.204 (χωρίς μεταβολή - τιμή κλεισίματος €1,14) και της Δήμητρα Επενδυτική με €11.713 (πτώση 0,86% - τιμή κλεισίματος €0,575).

Από τις μετοχές που έτυχαν διαπραγματεύσεως, δέκα κινήθηκαν ανοδικά, οκτώ καθοδικά και τρεις παρέμειναν αμετάβλητες. Ο αριθμός των συναλλαγών ανήλθε στις 194.

Deloitte.

2023 Global Human Capital Trends

© 2023 Deloitte Limited

Χωρίς «σωσίβιο» από ΕΚΤ οι επιδόσεις των ομολόγων

Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι οι σημαντικές επιδόσεις των ελληνικών ομολόγων έγιναν χωρίς ουσιαστικά τη βοήθεια της ΕΚΤ. Μέσω του έκτακτου προγράμματος PEPP στο οποίο η Ελλάδα εντάχθηκε, παρά το γεγονός ότι δεν είχε επενδυτική βαθμίδα από έστω και έναν από τους τέσσερις οίκους που «κουέι» η κεντρική τράπεζα (DBRS, Fitch, Moody's, S&P), η ΕΚΤ αγόρασε συνολικά ελληνικά ομόλογα αξίας 39,8 δισ. ευρώ, προσφέροντας έτσι δίκανω αμφιβολία ένα σημαντικό στήριγμα στην Ελλάδα. Από τη λήξη του προγράμματος τον Μάρτιο του 2022 και μετά τη δέσμευση της ΕΚΤ για ευέλικτη επανεπένδυση των κεφαλαίων

Η κεντρική τράπεζα το τελευταίο 12μηνο μείωσε τις θέσεις της στους ελληνικούς τίτλους.

από τις λήξεις των ομολόγων που αγόρασε υπό το PEPP, θεωρήθηκε ότι η ΕΚΤ θα συνεχίσει να στηρίζει σημαντικά τα ελληνικά spreads καθώς και της υπόλοιπης περιφέρειας, επενδύοντας περισσότερα σε αυτούς τους τίτλους και μεταφέροντας έτσι ουσιαστικά κεφάλαια από τον Βορρά στον Νότο.

Αυτό ωστόσο δεν συνέβη. Στην πραγματικότητα, σύμφωνα και με τα επίσημα στοιχεία της κεντρικής τράπεζας, από τότε που έληξε το PEPP και κατά την περίοδο των επανεπεν-

Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία της ΕΚΤ, το τελευταίο 12μηνο, οι θέσεις της στα ελληνικά ομόλογα έχουν μειωθεί στα 38,15 δισ. ευρώ.

δύσεων, η ΕΚΤ όχι μόνο δεν έχει στηρίξει τις τιμές των ελληνικών ομολόγων, αλλά έχει αποχωρήσει από αυτά. Με λίγα λόγια, συνολικά, δεν χρησιμοποίησε τις δικές της λήξεις ή τις λήξεις άλλων ομολόγων για να «αυξήσει» τις θέσεις της στα ελληνικά ομόλογα. Σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία της ΕΚΤ, το τελευταίο 12μηνο, οι θέσεις της στα ελληνικά ομόλογα έχουν μειωθεί στα 38,15 δισ. ευρώ.

Αυτό ωστόσο το 12μηνο αντί να επιδεινωθούν τα spreads των ελληνικών ομολόγων, έχουν βελτιωθεί σημαντικά, με το spread στο ελληνικό 10ετές έναντι της Γερμανίας να δια-

μορφώνεται σήμερα στις 125 μονάδες βάσης όταν ένα χρόνο πριν κινούνταν στις 230 μ.β. Η απόδοσή τους, από το 5,1% που είχε φτάσει τον Αύγουστο του 2022, σήμερα κινείται στο 3,8% παρά τη ραγδαία σύσφιγξη της νομισματικής πολιτικής που έχει καταγραφεί αυτό ακριβώς το διάστημα των 12 μηνών, με τα επιτόκια να έχουν αυξηθεί κατά 425 μ.β. συνολικά.

Τι δείχνει αυτό; Ότι κατά την ΕΚΤ, τα ελληνικά ομόλογα δεν χρειάστηκαν «σωσίβιο» και ουσιαστικά η Ελλάδα κατηγοριοποιείται στην ομάδα των χωρών όπου το κόστος δανεισμού έχει καταφέρει να βρει στήριξη στα θεμελιώδη μεγέθη της οικονομίας με τις αγορές να της δανειζουν με επιτόκια που δεν δημιουργούν πρόβλημα αναχρηματοδότησης του χρέους. Σαν μία χώρα που έχει δηλαδή επενδυτική βαθμίδα και κανένα κίνδυνο υποβάθμισης.

Αντίθετα με την Ιταλία όπου η ΕΚΤ έχει αυξήσει τις θέσεις της στα ιταλικά ομόλογα κατά 13,6 δισ. ευρώ το τελευταίο 12μηνο μέσω των επανεπενδύσεων του PEPP, τα οποία μάλιστα απόλαυσαν παράλληλα και τη στήριξη από τις επανεπενδύσεις του προγράμματος APP, του κλασικού δηλαδή QE στο οποίο η Ελλάδα δεν συμμετέχει. Αξίζει να σημειώσουμε πως η ΕΚΤ έχει μειώσει αυτό το διάστημα τις θέσεις της υπό το PEPP εκτός από τα ελληνικά και στα γερμανικά, τα φινλανδικά, τα γαλλικά, τα ιρλανδικά, τα ολλανδικά και τα πορτογαλικά ομόλογα.

Ο στόχος

Η Ελλάδα χρειάζεται πρωτογενές πλεόνασμα 2% του ΑΕΠ επί σειράν ετών προκειμένου να μειώνεται σταθερά ο ακόμα υψηλός λόγος του δημόσιου χρέους προς ΑΕΠ, τόνισε ο διοικητής της ΤτΕ Γιάννης Στουρνάρας σε συνέντευξή του στο CGTN. Πάντως, όπως σημείωσε, ήδη μειώνεται και η Ελλάδα δεν αποτελεί ακραία περίπτωση ως προς το δημόσιο χρέος.

1,7 δισ.

ευρώ έχει μειώσει η ΕΚΤ τις θέσεις της στα ελληνικά ομόλογα το τελευταίο 12μηνο.

Η JP Morgan

Η Ελλάδα μαζί με την Ισπανία είναι οι αγαπημένες επιλογές της JP Morgan από τις αγορές ομολόγων της περιφέρειας της Ευρωζώνης, συστήνοντας στους πελάτες της να κτίσουν θέσεις στο ελληνικό 10ετές ομόλογο έναντι του αντίστοιχου ιταλικού τίτλου και να τηρήσουν αρνητικές θέσεις στο 9ετές της Πορτογαλίας έναντι της Ισπανίας.

6,9 δισ.

ευρώ θα μειωθούν οι χρηματοδοτικές ανάγκες της χώρας τα επόμενα δύο χρόνια.

Η πρόβλεψη

Οι συνθήκες που οδηγούν σε επενδυτική βαθμίδα θα φέρουν περαιτέρω εμπίστοσύνη, θα επιταχύνουν τις ξένες επενδύσεις και θα βελτιώσουν το λειτουργικό περιβάλλον για τις ελληνικές τράπεζες, τόνισε σε σχόλιό της η DBRS εν αναμονή και της προγραμματισμένης αξιολόγησής της για την Ελλάδα στις 8 Σεπτεμβρίου.

